

¿QUÈ PODEM FER?

La Participació Social arran dels incendis de l'Alt Empordà a l'estiu del 2012 i l'Educació socioambiental.

Maria Sanmartí Astor

Tutor: Antonio Bartolomé Pina

Educació Social – Facultat de Pedagogia

Universitat de Barcelona

2012 – 2013

El bosc cremat

*Qui faria sentir el gran crit sense veu de la saba?
I com puc, sense flames enceses, parlar-vos del foc
Parlar-vos dels braços dels arbres, tan vius com els nostres,
ferits per mil llengües d'incendi?... Del cos que s'esquinça,
collat a la terra que el plora, negrós i ofegat*

*Heu calat foc al bosc i la son no us deserta.
Homes moren, i infants, i ho mires amb ulls freds
entre el plany d'agonia dels arbres.
Bellíssima em sembla la serp escamosa que no espatlla l'herba,
si la comparo amb la nàusea dels vostres passos furtius.*

*Però a tots els qui aneu amb cor net a l'arbreda.
el vent remorós també us parla i esment us demana
la geneta del bosc: l'esquirol de gran cua
i l'esquívol conill i el miracle del bru rossinyol,
la llavor que vol néixer i l'olor dels timons. i el florit romani.*

Maria Àngels Anglada

Agraïments

Vull agrair a tots els que han format part d'aquesta investigació i han ajudat a que fos possible la seva realització. A les persones entrevistades: l'Oriol Puig i el Gabriel Navales, joves amb una energia i unes ganes immenses de participar activament en la societat. A la Fundació Boscos, la Fundació IAEDEN, i la Pau Costa Foundation per col·laborar en projectes ambientals i donar a entendre que el medi ambient és responsabilitat de tots.

Agrair a tots ells no només el suport a la investigació sinó sobretot la tasca voluntària que van dur a terme durant els incendis de l'Alt Empordà. Agrair també a totes les persones que es van mobilitzar durant els incendis i posteriorment. Aquesta investigació s'ha realitzat per donar valor a la seva tasca i per d'alguna manera, reivindicar la necessitat d'aquesta.

Agrair sobretot a la Família de la Rubia Ramon per la seva acollida, per explicar-nos la seva història de vida i deixar-nos endinsar en la situació difícil que viuen actualment degut a les conseqüències de l'incendi, situació que realment espero, es pugui resoldre aviat.

Agrair també al col·lectiu artístic nakadaska, que m'ha donat un suport incondicional, sobretot a l'hora de realitzar el documental.

Finalment, vull agrair el recolzament de la meua família, pels seus ànims en el transcurs d'aquesta recerca; Per confiar en que era possible aquesta investigació fins i tot quan el camí era difícil i semblava impossible.

Gràcies.

ÍNDEX

1. Resum / Abstract	4
2. Introducció	5
3. Objectius de la recerca	9
4. Metodologia de la investigació	11
4.1 Tipologia de recerca	
4.2 Fases de la recerca	
4.3 Mostra i informants	
4.4 Tècniques de recollida d'informació	
4.5 Ètica en la recerca	
4.6 Documental	
5. Els incendis de l'Alt Empordà de l'estiu de 2012	24
6. El voluntariat i la participació social	32
7. L'educació Ambiental	40
7.1 Alguns exemples d'intervenció socioeducativa posterior als incendis l'Alt Empordà	
7.2 Anàlisi de les propostes	
8. Educació social i educació ambiental	50
9. Anàlisi de dades	60
10. Conclusions	82
11. Fonts Consultades	87
12. Annexos	92
13. Enllaç del documental: http://d01.megashares.com/dl/R754EJT/MONERA_2.mp4 ¹	
14. Extres del documental: Dossier Fotogràfic "Monera" ²	

¹ El vídeo serà eliminat de la pàgina web després dels 15 dies posteriors a l'entrega per qüestions de seguretat.

² En el treball entregat físicament, aquest apartat es troba dins dels extres del documental.

1 . RESUM

L'estiu de 2012 va ser un dels més tràgics en quant a riscos i incendis forestals. (Los incendios hacen del verano de 2012 uno de los peores de la década. Público. 2012). A Catalunya, l'incendi més gran fou el de l'Alt Empordà, que va cremar prop de 14.000 hectàrees. Aquesta recerca té com objectiu principal conèixer les realitats concretes de les persones que es van oferir voluntàries per cobrir les necessitats dels afectats pels incendis. Es vol investigar la participació social que va néixer arran d'aquets fets: Com es va actuar, perquè, quines varen ser les necessitats i quines alternatives es proposarien ara que es pot veure el fet amb més perspectiva. Es seguiran els processos propis d'una investigació socioeducativa, partint de preguntes i qüestions que han motivat la investigació. Es farà una breu contextualització del marc teòric, amb qüestions bàsiques que cal saber dels eixos teòrics claus d'aquesta investigació: medi ambient, incendis forestals i participació ciutadana i finalment, també es parlarà d'educació ambiental, el camí a prendre des de l'educació social. D'altra banda, en aquesta investigació hi ha un altre element imprescindible: un documental que resumeix la recerca.

Paraules clau de la recerca: Participació social, incendis forestals, medi ambient, gestió del voluntariat, treball en xarxa i educació ambiental.

RESUMEN

El verano de 2012 fue uno de los más trágicos en cuanto a riesgos e incendios forestales. En Catalunya el incendio más grande fue el de la Comarca del Alt Empordà, que quemó unas 14.000ha. Esta investigación tiene como objetivo inicial conocer las realidades concretas de las personas que se ofrecieron voluntarias para cubrir las necesidades de los afectados en estos incendios. Se quiere investigar la participación social que nació de estos hechos: como se actuó, porqué, cuáles fueron las necesidades y que alternativas se propondrían ahora que se puede ver el hecho con más perspectiva. Se seguirán los procesos propios de una investigación socioeducativa, partiendo de preguntas y cuestiones. Se hará una breve contextualización del marco teórico con cuestiones básicas que se necesitan conocer de los ejes principales de esta investigación: medio ambiente, incendios forestales i participación ciudadana y finalmente, se hablará también de la educación ambiental, el camino que debemos tomar desde la Educación social.

Por otro lado, en esta investigación hay otro elemento imprescindible: un documental que resume los elementos que han ido apareciendo.

Palabras claves de la investigación:

Participación social, incendios forestales, medio ambiente, gestión del voluntariado, trabajo en red y educación ambiental.

ABSTRACT

The summer of 2012 was one of the most tragic as for risks and forest fires. The most serious fire in Catalonia was the one at Alt Empordà, which burned around 14.000 hectares. The main goal of this investigation is getting to know the concrete realities of the people who offered voluntary aid to cover the needs of those affected by the fires. My purpose is to investigate the social participation that was born from this situation: how people operated and organized, why, which were the needs and what alternatives would be better now that those facts can be seen with more perspective. I am going to follow the typical processes of an educational and social research, starting with the questions and issues that have motivated this investigation. I am also going to set a context of the theoretical frame, regarding the basic and necessary concepts of this research: environment, forest fires and civil participation. Finally, I am also going to focus the paper on environmental education, the right course to follow from Social Education.

In another way, this investigation includes a documental that pretends to make a visual abstract about the theme.

Basic words of the investigation:

Social participation, forest fires, environment, management of the voluntary work, networking.

2 . INTRODUCCIÓ

No podem deixar de fer-nos preguntes sobre què està passant al nostre voltant i per què no cuidem el medi ambient que ens envolta. La mà de l'home ha estat culpable al llarg de tota la història de la humanitat de moltes situacions tràgiques i d'emergència cap al medi ambient. Però alhora, també és la mà de l'home la qui ha de ser capaç de posar en marxa eines i recursos per reparar els danys causats.

L'estiu de 2012 mentre milers d'hectàrees cremaven al nostre país i centenars de persones veien com la seva terra quedava reduïda a cendres, altres milers de persones es preparaven per actuar. Ha estat un estiu negre, tràgic en quant a incendis forestals. Arreu d'Espanya han cremat terrenys sencers i el foc ha destruït granges, cases, llars, i també vides. Aproximadament un mes després de que el foc arrasés 50.000 hectàrees a València (La Xarxa Comunicació Local, 2012) i de que tota la societat espanyola s'alertés i es replantegés la gestió dels boscos i del medi ambient; naixia un incendi a La Jonquera que va provocar la crema de 13.900 hectàrees a l'Alt Empordà (Generalitat de Catalunya, 2012). Això alertà a la societat, que va posar-se en marxa buscant petits àmbits d'actuació per ajudar tant en la reducció de l'incendi com a les persones i animals afectats i la reconstrucció d'espais malmesos.

La informació es va triplicar, intentant fer a tothom coneixedor de la realitat. Twitter creà el hashtag *#focempordà*, que es va convertir en Trending Topic (TT). Al Facebook hi van aparèixer centenars de comentaris de recolzament als afectats, i grups de suport i voluntariat que van augmentar considerablement el seu nombre de persones en tant sols uns minuts. A través de les xarxes socials es van gestionar grups d'actuació, distribuïts per localitats, necessitats i possibilitats (dur roba, menjar, rescatar animals, desplaçar gent, oferir un espai per dormir...)

Aquesta recerca neix d'inquietuds personals i professionals sobre l'educació ambiental i les mobilitzacions socials. Cal donar importància a l'educació ambiental, cal afavorir el desenvolupament sostenible i cal aconseguir una cohesió comunitària que resolgui situacions problemàtiques. Cal veure l'educació ambiental com un àmbit imprescindible en l'educació social doncs la relació entre l'home i l'entorn és constant. **Quin és el paper de l'educació social en l'educació ambiental? I en la gestió de moviments socials i el foment de la participació social?**

Preguntes inicials que han orientat la recerca

Tota recerca es mou per donar resposta a preguntes personals i professionals de l'investigador i de la societat. En aquest cas, les preguntes inicials que van orientar la recerca serien les següents:

- *Quin és el paper de la participació social i ciutadana en situacions d'emergència?*
- *Què motiva a les persones a mobilitzar-se?*
- *Com fer una crida a la participació ciutadana?*
- *Com podem treballar en la prevenció? Com des de l'educació social es pot fomentar?*
- *Quin és el paper de l'educació social en l'educació ambiental i el desenvolupament comunitari?*

Per respondre les preguntes i qüestions que han quedat a l'aire, s'aplicarà una **investigació interpretativa i aplicada**, fonamentada en els **estudis de cas**, ja que la finalitat principal és la de veure l'actuació de diferents agents en un cas concret i també conèixer vivències personals concretes i poder-ne treure conclusions i plantejar millores o alternatives.

S'utilitzarà sobretot la tècnica de l'entrevista, doncs és la més adequada per extreure la informació en aquests casos. Aquesta tècnica de recollida d'informació es complementarà amb l'observació i l'anàlisi de documentació, notícies, bibliografia de referència...

Valoració del problema

Potser perquè aquests fets són encara recents, s'ha fet una recerca de les investigacions que hi havia fetes d'aspectes relacionats amb els incendis de l'Alt Empordà i no se n'han trobat. Tot i que sí que hi ha fonts d'informació, documentació i anàlisis descriptius dels fets, una investigació que pretén veure el treball en xarxa, els moviments socials i conèixer des de primera persona les experiències dels implicats, no s'ha dut ha terme encara. És per aquests motius que aquesta és una investigació **innovadora** que podrà aportar **nous coneixements** a la societat, i també **generadora de nous problemes** i qüestions a investigar donat que pretén aprofundir en la necessitat del treball en xarxa, la gestió organitzativa i l'educació ambiental.

A més de tot això, es tracta d'un problema **real**, molt **rellevant** (sobretot per la societat catalana) i **resoluble** en quant que tot i ser una investigació ex post facto (és a dir, que el fet a investigar ja ha succeït), es formularan preguntes que permetran reflexionar sobre un nou model d'organització i gestió dels boscos, així com la necessitat d'una educació ambiental més profunda i contundent.

Organització de la investigació

1. Objectius de la recerca.

2. Metodologia: Com es farà el treball i processos a seguir.

Mostra i informants: Persones investigades i persones que ens aportaran la informació. Explicació dels criteris pels quals s'han escollit aquestes persones i/o organitzacions i no unes altres.

Tècniques de recollida d'informació: és una recerca qualitativa així que la principal tècnica és la entrevista, però es farà triangulació amb informació extreta de l'observació i d'anàlisis quantitativus com l'enquesta.

3. Marc teòric: Definicions i conceptes bàsics dels eixos principals del treball: medi ambient, incendis forestals i participació social i ciutadana.

Contextualització dels incendis de l'Alt Empordà: Quan es van iniciar, municipis afectats, hectàrees cremades, tipologia del foc...

4. Participació social, voluntariat i treball en xarxa: Què motiva a les persones a oferir-se voluntàries per cobrir les necessitats de les persones que ho necessiten? Com s'organitzen?

Anàlisi sobre l'existència i la importància del treball en xarxa per part de particulars i associacions voluntàries amb associacions professionals i organismes oficials.

5. **Educació Ambiental:** El paper de l'educació, el rol de l'educador social, formar ciutadans respectuosos amb el medi ambient, amb coneixements de prevenció i intervenció.
6. **Conclusions de la recerca:** Anàlisi de les dades, propostes de millora, reptes de futur, i plantejaments per a futures recerques de la temàtica.

3. OBJECTIUS DE LA RECERCA

3.1 OBJECTIUS GENERALS

- **Analitzar la participació ciutadana que sorgeix davant la situació dels incendis de l'Alt Empordà**

Aquesta recerca pretén saber com sorgeixen els moviments socials quan ens trobem amb situacions d'emergència al nostre voltant. Es vol investigar les motivacions personals de les persones que ofereixen la seva ajuda, i el treball en xarxa que es fa entre organismes oficials i organismes/institucions i/o particulars extraoficials coneixent la gestió i la organització del treball en equip. Es vol aprofundir en la importància del desenvolupament comunitari en la nostra societat.

- **Valorar la importància de l'Educació ambiental i el paper de l'educació social en aquest àmbit.**

Aquest objectiu és el que obrirà les portes cap a nous projectes i noves investigacions. És important conèixer que s'ha fet fins ara per la prevenció d'incendis a Catalunya per així conèixer què cal fer. L'educació és l'oportunitat per un món més sostenible. Dins aquest objectiu, es vol saber fins quin punt és important l'educació i com hi té cabuda l'Educació Social.

- **Conèixer les experiències dels implicats i recollir aquesta informació en un documental**

Aquest objectiu no només es basa en la investigació sinó també en la producció d'un documental audiovisual que resumeixi la investigació prèvia i que pugui mostrar a la societat la importància del voluntariat mitjançant la mostra d'experiències d'aquells que es van veure implicats i/o afectats pels incendis de l'Alt Empordà.

3.2 OBJECTIUS COMPLEMENTARIS

- **Conèixer la realitat objectiva i subjectiva del #focempordà**

Es important tenir una base teòrica que ens descrigui la situació dels incendis de l'Alt Empordà. És per això que a partir de la documentació i altres fonts de recollida d'informació, es vol aprofundir en la realitat de l'incendi, unint les diferents fonts, notícies i experiències en un mateix document senzill i clar sobre el procés de l'incendi i l'estat de la qüestió.

- **Fer propostes d'educació ambiental**

En tota recerca, les conclusions han de proposar nous reptes i preguntes per a futures investigacions. És un dels objectius bàsics d'aquesta recerca el de crear nou coneixement i obrir portes a nous models de gestió i organització de la participació ciutadana en l'àmbit del medi ambient tant en la prevenció com en l'actuació una vegada els fets ja han passat. L'objectiu passa per fer una documentació d'alguns projectes ambientals seleccionats que existeixen a Catalunya, sobretot a l'Alt Empordà, i fent un anàlisi de les potencialitats per així poder nombrar les característiques bàsiques que hauria de tenir un projecte d'educació ambiental exitós.

4 . METODOLOGIA DE LA RECERCA³

4.1 TIPOLOGIA DE LA RECERCA

Aquesta investigació és realitza seguint el **paradigma interpretatiu** que té la finalitat de comprendre un fet i/o descriure la realitat, amb la finalitat d'explicar el fenomen de la participació ciutadana en el marc d'actuació davant una situació d'emergència com van ser els incendis de l'Alt Empordà.

He escollit aquest paradigma per la seva proximitat amb la mostra a investigar ja perquè permet una gran participació dels propis investigats, donant-los veu i possibilitat d'aportar més informació a la recerca. A més, crec que és el paradigma que més s'adapta als objectius de la recerca donat que es tracta de la investigació d'un fenomen que va tenir unes conseqüències reals molt fortes i per tant, que van provocar forts impactes emocionals. Des d'aquest paradigma és més possible, apropar-se més a la mostra i deixar més obertes les entrevistes.

Així doncs, podríem dir que aquest ha estat el criteri de selecció de paradigma, i s'han descartat els altres paradigmes pels següents motius:

- Paradigma empíric analític: els objectius d'aquesta recerca no són quantificables ni tant objectius, sinó que parteixen de realitats concretes d'un espai i persones i per tant, són més subjectives. A més, es vol aprofundir més en la realitat que no quedar-nos en la superfície de descriure els fets.
- Paradigma sociocrític: aquesta investigació vol començar responent a algunes preguntes inicials de manera profunda. Tot i això, aquest seria el paradigma a utilitzar si a partir d'aquesta recerca es tingués la pretensió de fer un programa per a la millora de l'organització i/o gestió de la participació ciutadana amb el medi ambient, temàtica que s'investiga en aquest treball.

La relació amb els subjectes d'estudi intentarà ser neutral però alhora pròxima, permetent crear un ambient proper i càlid en les entrevistes però sense sesgar la informació.

³ S'ha escollit en aquesta recerca, situar l'apartat de metodologia prèviament al marc teòric. Aquesta decisió ha estat presa per tal de fer una divisió més clara entre la part més tècnica de disseny de la recerca (metodologia, mostra i informants, fases, tècniques i ètica) i la part que inclou la teoria de la temàtica i la informació obtinguda (marc teòric, contextualització i anàlisi de dades) per tal que es pugui relacionar el coneixement més fàcilment.

4.2 FASES DE LA RECERCA

A continuació es detallen les fases que es duran a terme durant aquesta investigació

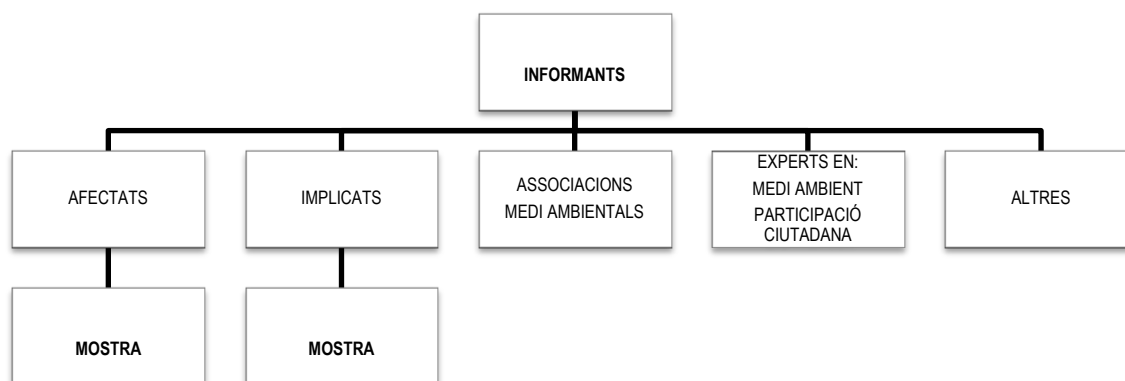
1. Disseny de la metodologia de recerca
2. Diagnòstic del problema o el fet d'estudi
3. Contextualització de l'estat de la qüestió i anàlisi de documents:
 - a. Primàries: Entrevistes
 - b. Secundàries: Anàlisi de documents de premsa i notícies
 - c. Terciàries: Articles teòrics sobre la temàtica
 - d. Quaternària: Articles d'opinió sobre la temàtica
4. Selecció de la mostra i dels informants
5. Accés a l'escenari
6. Recollida de dades
7. Triangulació de dades
8. Anàlisi i interpretació de la informació recollida
9. Extracció de conclusions i reflexions
10. Informe final

4.3 MOSTRA I INFORMANTS

Per tenir clar quines seran les persones i fonts consultades durant aquesta investigació es farà a continuació una classificació de més general a més concret. Es comença detallant els informants, aquells dels que recollirem tot tipus d'informació relacionada amb la recerca per tal de fer-ne una posterior selecció. Com a informants comptarem amb associacions medi ambientals, organismes oficials, departaments de medi ambient, i persones expertes tant en medi ambient com en participació ciutadana i comunitària.

La mostra, en canvi, són les principals fonts que fan possible aquesta recerca. Són els protagonistes entrevistats i investigats, els afectats i implicats.

Informants:

Taula 1: Informants i mostra de la investigació. Elaboració pròpia.

Aquests informants i mostres han estat escollits segons uns criteris per tal de reduir la selecció i fer una investigació més profunda i no tant superficial. He cregut convenient utilitzar com a fonts principals a menys persones però que em puguin aportar més informació amb un estudi més ampli en cada cas que no pas escollir més persones i quedar-me sense la possibilitat de fer una recerca amb profunditat.

Els criteris per a la selecció de la mostra, tal com ja hem anomenat anteriorment són:

- persones afectades
- persones implicades

A partir d'aquests dos criteris, també s'ha fet una reducció de les persones implicades i afectades.

S'ha escollit un mostreig no probabilístic, i d'aquesta tipologia se n'ha escollit dos: Casualtat causal: és a dir, per accessibilitat a la mostra; i Bola de neu: és a dir, que la pròpia mostra ens dóna informació o accés a una altra mostra.

Els informants també han estat escollits sota aquestes tipologies de mostreig però els criteris per escollir-los han estat:

- Associacions pròximes a l'Alt Empordà (AE) o amb programes destinats a aquesta zona
- Associacions amb un gran reconeixement del recorregut en Educació Ambiental (EA)
- Experts en temàtiques de medi ambient
- Premsa local i nacional

Mostra:

- Persones que han estat víctimes dels incendis de l'Empordà, ja sigui perquè el foc ha cremat part del seu poble, de les seves propietats ...
- Persones que tot i no veure's afectades directament pel foc, s'han implicat en les mesures d'actuació i han participat en programes per ajudar als afectats.

Mostra i informants inicials

- Gabriel Navales Polo Creador de la pàgina de Facebook 'Voluntaris Incendi La Jonquera', amb més de 5.600 fans.
- Oriol Puig Morant 1 Català 1 arbre. Iniciativa amb grup de Facebook, pàgina de Tuiters i wordpress amb prop de 6.000 seguidors; amb la finalitat de reunir voluntaris per oferir diferents tasques de suport i per, a llarg termini replantar la zona afectada de l'A.E.
- Fundació Pau Costa Fundació internacional sobre la gestió d'incendis forestals amb participació a l'extinció i sensibilització dels incendis de l'A.E.
- Fundació IAEDEN Fundació ecologista de l'Alt Empordà que va obrir la plataforma 'Foc al Cor. Salvem l'Empordà'
- Fundació BOSCOS Entitat ecologista que va obrir la plataforma Empordà + Verd.
- Família de la Rubia Ramon Família afectada pels incendis

4.4 TÈCNQUES DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

Al tractar-se d'una investigació que es fa després que el fet a estudiar ja hagi succeït, la major part de la informació serà extreta sobretot a partir de l'anàlisi de documents i de l'entrevista; deixant la observació en un segon pla ja que aquesta eina seria molt útil si el fet a investigar encara s'estigués donant. Així doncs, la entrevista és la tècnica de recollida d'informació més present en aquesta recerca.

A més, sent aquesta una investigació interpretativa, el que més interessa són els resultats qualitatius i no tant quantitius, així que el qüestionari tampoc té un pes molt important en la recerca. Tot i això, aquesta tècnica també ens serà d'utilitat per tal de tenir també informació bàsica i quantificable així com també poder tenir més varietat de fonts, ja que la triangulació de la informació i les dades tindrà també un pes important en la recerca.

Aquestes tècniques de recollida d'informació es combinaran amb l'observació i l'anàlisi de documentació.

Les entrevistes seran **no estructurades** doncs constaran de blocs temàtics on l'entrevistat podrà expressar-se lliurement. També s'ha escollit aquest tipus d'entrevista pel seu caràcter més informal, que permet a l'entrevistat explicar la seva experiència tal com ell o ella la va viure. El paper de l'entrevistador és el d'una persona que marca inicialment els temes a tractar però que li deixa l'espai necessari a l'entrevistat per treure i compartir els coneixements i situacions que ell té tant integrats per la seva vivència. S'ha escollit aquest tipus d'entrevista també per la seva capacitat de deixar que l'entrevistat s'expressi lliurement sense preguntes forçades, doncs la recerca té uns blocs clars però es guiarà per les vivències i coneixements dels entrevistats. Estem parlant de fets en alguns casos que comporten una gestió emocional important i és per això que s'ha preferit deixar als entrevistats explicar la seva vivència de la manera més propera i còmode possible.

“La entrevista no estructurada puede proveer una mayor amplitud de recursos con respecto a las otros tipos de entrevista de naturaleza cualitativa. El esquema de preguntas y secuencia no está prefijada, las preguntas pueden ser de carácter abierto y el entrevistado tiene que construir la respuesta; son flexibles y permiten mayor adaptación a las necesidades de la investigación y a las características de los sujetos, aunque requiere de más preparación por parte de la persona entrevistadora, la información es más difícil de analizar y requiere de más tiempo.” (Vargas Jiménez, 1995)

4.5 LA ÈTICA A LA INVESTIGACIÓ

En aquesta investigació s'han tingut presents els principis de beneficència, intentant que aquesta, fos una recerca que actuï per trobar un bé comú: respecte per les persones i el medi ambient, sent aquest un treball que lluita per al desenvolupament sostenible; Confidencialitat i privacitat: de les persones que han ofert els seus testimonis i el seu coneixement per al desenvolupament del projecte; Honestetat: mostrant amb transparència i sinceritat la informació obtinguda.

Al documental, s'han respectat els drets d'imatge de les persones doncs tot ha estat gravat amb l'autorització dels participants i en el cas dels menors, s'ha obtingut una autorització dels seus tutors legals. A més, s'ha respectat la intimitat de les històries de vida dels participants.

Finalment, cal tenir present que en aquesta investigació s'inclouen noms reals de persones no públiques. S'ha sol·licitat a les pròpies persones la seva autorització per difondre el seu nom i el del seu projecte, així com en el cas de la família també s'ha donat l'autorització amb la finalitat de fer una denúncia de la seva situació actual.

4.6 DOCUMENTAL

4.6.A DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

Com s'ha dit anteriorment, aquesta investigació té la finalitat de conèixer la importància en la nostra societat que té el voluntariat, el treball en xarxa i l'educació ambiental. No només com a eines bàsiques de prevenció, sinó perquè també són la clau per la resolució de conflictes i el suport a damnificats en diferents àmbits socials així com també és la porta per un futur més sostenible, tant social com ambientalment parlant.

Tota la informació recollida a la investigació, on s'haurà buscat la relació entre diverses variables que van prendre protagonisme durant els Incendis de l'Alt Empordà de l'estiu del 2012, serà recollida i mostrada de manera més visual i esquemàtica dins un documental d'aproximadament 10 minuts de duració. Presentar un documental clar i concís a mode de resum de tota la investigació ens permet conèixer el tema, atraure's per la informació que es dona, voler-ne saber més. Si això s'aconsegueix, serà un pas molt important.

Així doncs, els objectius del documental són:

- **Conèixer diverses experiències, iniciatives i projectes de voluntariat o mediambientals, focalitzant en els fets de l'Alt Empordà.**
- **Mostrar a la societat la importància del voluntariat**
- **Mostrar la importància de l'educació ambiental**

Aquest documental tindrà una elaboració artística, doncs és necessari trobar una manera estètica i visualment atractiva per explicar uns fets tràgics i animar a la població a conèixer més, així com que coneguin la importància dels moviments socials.

Per al desenvolupament d'aquest, s'han agafat diferents projectes audiovisuals que han servit com a referència teòrica i inspiració.

4.6.B REFERENTS

Per a dissenyar aquest documental s'han pres tres arxius audiovisuals de referència. A continuació es descriuen una mica aquests referents:

Shoah

El film de Claude Lanzmann és un documental d'història oral filmat al llarg de deu anys en diferents continents. Reuneix testimonis en primera persona, de víctimes, testimonis i verdugs de l'extermini de les comunitats jueves durant la Segona Guerra Mundial. Cadascun dels invitats que participen al documental, narren la seva personal vivència dels successos relacionats amb l'Holocaust.

Claude Lanzmann presenta aquest documental des d'una metodologia innovadora, on hi té molta importància la **història oral** i es parla de detalls de les situacions viscudes, evocant als testimonis per recordar les experiències d'una manera més viva. **És una manera de presentar un fet tràgic o un succés que ha dut molta tristesa sense incidir tant en els fets sino més en l'experiència, en el record.** En el cas del documental Monera es pretén seguir aquesta lògica narrativa.

Voluntaris

Reportatge emès a TV3 dins el programa “sense ficció”. “Voluntaris” és un documental d’una hora que segueix les vides de tretze persones que dediquen el seu temps a ajudar els altres. Narrat en format de 24 h, explica com és un dia en la vida d’aquestes persones. (blogs.tv3.cat/senseficcio)

Un recurs que s'utilitza en aquest documental és que mentre s'escolta la veu dels testimonis, tant dels voluntaris com d'aquelles persones que es beneficien del voluntariat, el que es veu en gran part és l'acció que es realitza. Es defuig de mostrar durant massa estona la persona parlant i es dona **importància al gest que duen a terme.**

En el documental MONERA també es defuig d'aquesta idea i el que es fa es **mostrar la història de vida** de les persones d'una manera clara i concisa.

Per altra banda, aquest documental de “Voluntaris” té durant tot el vídeo un **element simbòlic** que va apareixent, que és la sorra de la platja. El lloc on es grava la presentació és aquí i per tant, la sorra s'utilitza com a símbol. Per donar-li simbologia, per cada voluntari s'agafa un grapat d'arena i es va posant dins una ampolla que s'omple. Aquest acte d'omplir es refereix també a omplir-se fent de voluntari, a unir forces, ser més forts... Dins del documental que pretén veure el treball en equip dels voluntaris i els afectats, s'utilitzaran com a simbologia la connexió d'un fil que vagi connectant arbres i estigui col·locat pels testimonis que surten al documental. Aquest símbol ha estat escollit com a **símbol que significarà unió, treball en equip, voluntat de suport.**

Cenizas

Documental audiovisual realitzat de manera independent per Abel Sberna i Florencia Díaz que aborda la problemàtica del retrocès del bosc natiu a la província de Córdoba (Argentina), prenent de punt de partida els incendis forestals, per a profunditzar en l'impacte que té aquest retrocés sobre els factors ambientals, socioculturals i econòmics de la regió.

En aquest documental es comparteixen **coneixements a través de testimonis, afectats, especialistes...** que narren històries personals i més tècniques sobre l'impacte del foc al bosc.

És un documental que ens serveix de molta referència pel tema que tracta, doncs és el mateix que es vol tractar en el documental que sorgeix d'aquesta investigació. El que es pretén amb el documental X és també trobar una manera **d'escoltar la veu de diferents persones implicades en els focs de l'Alt Empordà**, que ho hagin viscut de diferents maneres i des de diferents perspectives, però que la seva implicació hagi estat real.

A més, en el documental Cenizas, **no es parla únicament dels incendis, sinó que aquest és el tema clau per parlar de la problemàtica ambiental actual**, per oferir diferents teories, respostes i alternatives sobre el que està passant però sobretot per fer difusió d'una informació real de la mà de persones expertes. En el documental de l'Alt Empordà es parteix de la idea dels incendis d'aquesta comarca a l'estiu del 2012 però aquest tema serveix per endinsar l'espectador en les històries de cada persona, escoltant la veu d'una família afectada i la veu d'un voluntari que crea un projecte per donar resposta a les necessitats dels damnificats. Després d'això, s'obre la porta a la temàtica medioambiental parlant de l'educació ambiental, la proposta per una prevenció real.

Seny – Què significa en el segle XXI segons David Carabén

Vídeo del Banc de Sabadell amb el cantant de Mishima. S'ha agafat aquest vídeo de referent pel tractament de l'anunci: una cadira i una persona al mig del bosc.

Brick Skin

Curmetratge dirigit per Jordi Cortés i Ferran Audí i protagonitzat pel col·lectiu de dansa integrada Liant La Troca. En aquest film constantment es superposen imatges i transparències. Idea que es vol provar de dur a terme al documental barrejant imatges de recurs amb els testimonis.

4.6.C CONTINGUT

Després d'orientar una mica la línia de treball que tindrà el documental, inspirat en els referents nomenats i descrits anteriorment, cal conèixer més.

Com a l'exemple del reportatge de Sense Ficción, Voluntaris, aquest documental també tindrà un element simbòlic clau que anirà apareixent al llarg del film. L'element simbòlic escollit han estat **films que connecten els arbres**: és la idea de treball en xarxa, transmetre la unió de Catalunya, la unió de la gent d'un poble que es va mobilitzar per ajudar. Mostrar la idea de que junts, som més forts.

Aquest element li donarà al documental un to no convencional, però per altra banda trobarem entrevistes realitzades a implicats o afectats que ens donaran directament el seu punt de vista.

A continuació es mostra una idea bàsica de la línia narrativa pensada per al documental.

1. INCENDI	2. CRIDA	3. SOLUCIÓ
Inici – Impacte Imatges de recurs (Bombers.cat / Tramuntana.tv) + veu en off: Poema “Bosc Cremat” Entrevistes - Inici entrevista família afectada	Voluntariat – Treball en xarxa Entrevistes - Família afectada - Voluntari En paral·lel: imatges de recurs de les crides online (pàgines Facebook)	Reptes de futur – Aprenentatge Entrevistes - Entitat especialitzada - Infants de la família afectada
En paral·lel: Fils que van enllaçant els arbres: símbol d'unió, d'ajuda mútua, de comunitat i de treball en xarxa.		

El títol:

El títol escollit per aquest documental és **“Monera”**. S'ha escollit aquest nom en honor a la família entrevistada. El seu terreny i casa seva es deien Villa Monera, doncs descriuen monera com un grup d'ésser biològic que es creia que era la frontera entre els animals i les plantes o que pertanyia als dos grups. La família va escollir aquest nom per a la seva llar, doncs confien en l'equilibri perfecte entre l'ésser humà i la natura i en aquell terreny, la natura és un element imprescindible.

Després de conèixer la història de la família de la Rubia Ramon, monera era un concepte que encaixava perfectament amb la idea de cura que necessita el nostre entorn i alhora era una manera d'incloure al mateix títol del documental una paraula que fes clara referència a la família entrevistada i a la seva situació actual.

4.6.D PROTAGONISTES

Els entrevistats al documental són:

- Família afectada pels incendis.

PEP, LÍDIA I FAMÍLIA Capmany

NECESSITATS:

- Eines de tot tipus
- Eines de camp
- Caixa d'eines
- Portland, sorra
- Cable elèctric
- Tub pel cablejat
- Claus, filferro, brides
- Carretó

Tf 972 54 93 99

Tres generacions: avis, pares, fills. La família de la Rubia Ramon és una família de 8 membres que viuen a Capmany en un terreny (Villa Monera). Aquest terreny es va cremar durant els incendis de l'Alt Empordà, incloent-hi part de la seva casa.

Lloc a gravar: Terreny; casa cremada per l'incendi i caravana on viuen actualment.

Conèixer: experiència, sentiments, conseqüències, suport rebut, denúncia i reptes de futur.

- Voluntari

Riol Puig, jove que va formar part de la creació d'una proposta de voluntariat: #1Català1arbre, plataforma amb més de 5.500 persones al grup de facebook. Pàgina que volia reunir el major nombre de voluntaris possibles per tal de realitzar tasques de voluntariat diverses allà on fos necessari. A més, és una pàgina amb la intenció de poder conèixer l'opinió d'experts que parlin de reforestació per poder fer una intervenció a llarg termini quan sigui possible i viable, sempre acompanyats d'experts ambientals.

Lloc a gravar: Pantà de Boadella. Utilitzat per la extinció de l'incendi i simbòlic per la presència de l'element contrari al foc.

Conèixer: motivacions, sentiments, vincles, intervencions, visió dels moviments socials i l'educació ambiental.

- Entitat especialitzada

S'entrevista a la Fundació IAEDEN, fundació ecologista i naturalista experta en la zona. Fa 11 anys va crear la plataforma Salvem l'Empordà per fer front al desgavell urbanístic de la Comarca i arran dels incendis de l'Alt Empordà van crear la iniciativa Foc al Cor, un projecte que pretenia recollir diners per tal de subvencionar projectes privats de reforestació, recuperació de la zona afectada i mesures de prevenció i cura del medi ambient. A més, és una entitat amb una visió clara sobre l'educació ambiental.

Lloc a gravar: seu de l'entitat.

Conèixer: coneixements tècnics, intervencions, respostes, propostes, visió de l'educació ambiental.

5. ELS INCENDIS DE L'ALT EMPORDÀ DE L'ESTIU DE 2012

5.1 INTRODUCCIÓ AL MÓN FORESTAL

Per poder fer una recerca completa i rigorosa, ens cal una base teòrica ferma. A continuació, hi ha una sèrie de definicions i aspectes que ajudaran a una comprensió bàsica de la idea de bosc i incendi. Aquesta introducció al món forestal ajudarà a conèixer les magnituds de l'incendi que va afectar els municipis de la Comarca de l'Alt Empordà.

Terreny forestal

Terreny on hi ha espècies d'arbres, arbusts, matoll o herbes de creixement espontani o provinents de sembra o plantació i que compleixin funcions ambientals, protectores, productores, culturals, paisatgístiques o recreatives. (Ley de Montes, Govern espanyol Ministeri de Medi ambient. 10/2006)

Risc Forestal

Probabilitat d'ocurrència en un espai i un període de temps determinat i el dany potencial de l'incendi en aquella àrea. (Bachmann i Allgower, 2000)

Incendi forestal

Tipus d'incendi caracteritzat per produir-se i desenvolupar-se i propagar-se principalment en zones naturals amb abundant vegetació. Els incendis forestals constitueixen una de les causes significatives de la desforestació i la degradació dels ecosistemes. (Biologia online)

GIF

Grans incendis forestals (de més de 500 hectàrees cremades)

Aquells que de manera continuada mostren un comportament que queda fora de la capacitat del sistema d'extinció ja sigui per elevades longituds de la flama, altes velocitats de propagació o presència de foc de capçades (que hi ha moltes copes dels arbres amb flames). (Generalitat de Catalunya, 2011)

Combustible o estrat de la vegetació

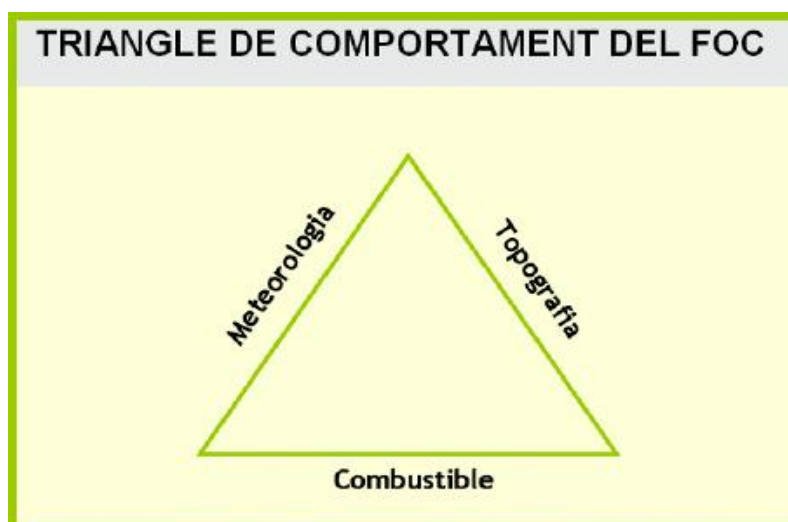
Relació entre les estructures forestals i la generació del foc de capçades. El Centre de la propietat forestal (2011) fa una classificació de 3 tipus:

- *Combustible de superfície: d'alçada no superior a 1,30 m. Pot ser matoll, regenerat, vegetació herbàcia, branques, troncs caiguts i/o restes silvícoles.*
- *Combustible d'escala: combustible aeri d'alçada superior a 1,30 m que no forma part de l'estrat dominant o codominant. Inclou arbres petits, arbustos, lianes o arbres caiguts.*
- *Combustible aeri: format per les capçades dels arbres de l'estrat dominant o codominant de més alçada.*

Triangle de la propagació del foc

La propagació del foc depèn de tres factors: topografia, meteorologia i combustible. La interacció d'aquests tres factors determinarà el comportament dels incendis forestals. (Rothermel, 1983)

Els incendis que estiguin sota condicions similars, probablement tindran també formes de propagació molt semblants. L'única variable que es pot modificar per l'home i que alhora també és independent perquè

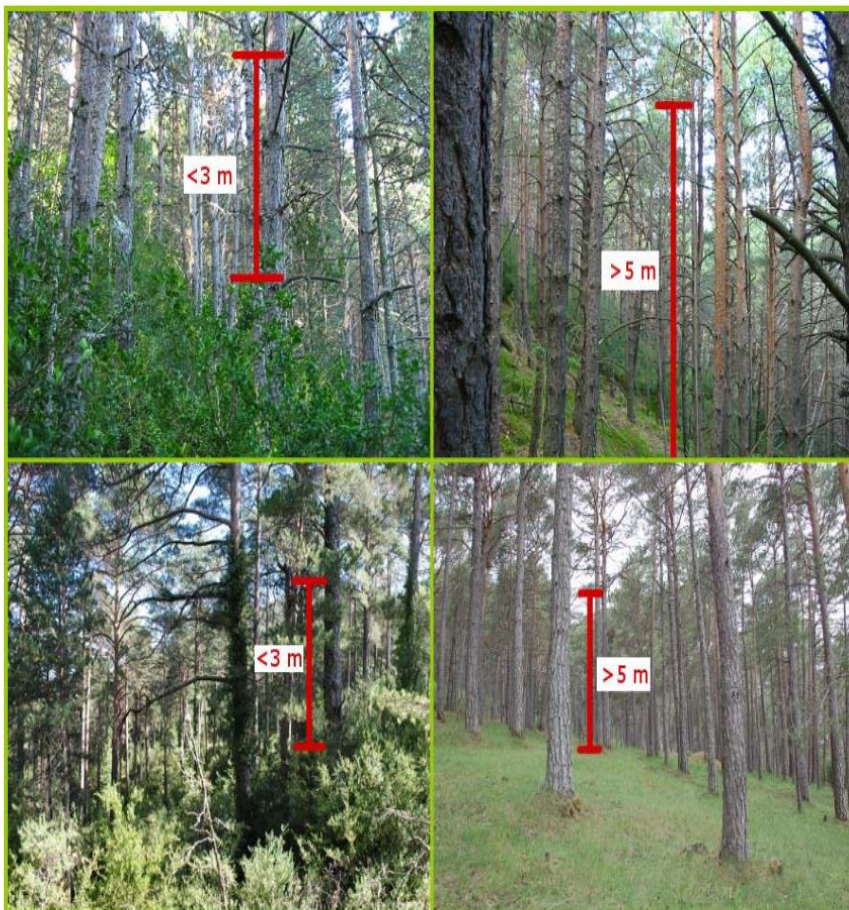

determina la intensitat amb la que el foc crema, és el combustible. Depenent de la disponibilitat, la quantitat i la disposició espacial d'aquest, el foc cremarà amb més o menys intensitat. És per això que per modificar el comportament del foc, l'únic factor sobre el que es pot influir és el combustible (Graham, 2004)

Imatge 1: Integració del risc de grans incendis forestals en la gestió forestal. Font: Graham, 2004.

Estructures forestals

L'estructures forestals és la organització de la zona boscosa: què hi forma part, com està distribuït en l'espai i com afecta en la possibilitat d'ignició ja que és on s'hi troba el combustible.

Imatge 2: Exemple d'estructures forestals. A l'esquerra, bosc amb elevada continuïtat i càrrega de combustible sota el dosser arbori. A la dreta, estructura resistent al foc: bosc amb discontinuïtat vertical i escàs combustible sota el dosser.

Font: Integració del risc de grans incendis forestals en la gestió forestal. – Generalitat de Catalunya – Departament

d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Ambient. i Centre de la propietat forestal.

Classificacions dels incendis forestals:

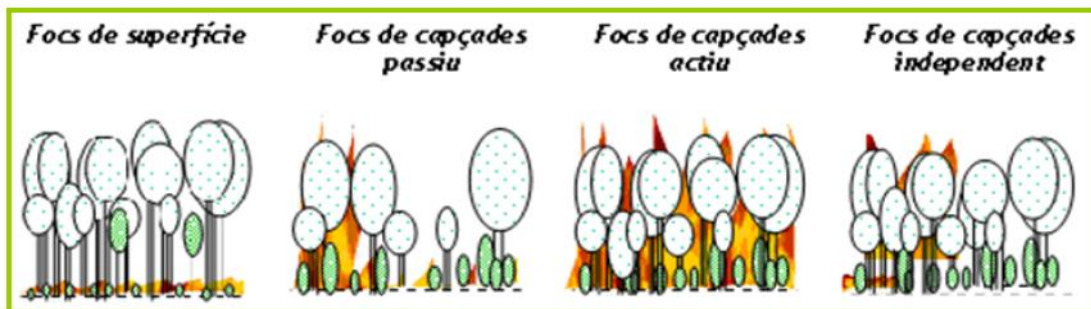
Es classifiquen en tres tipus:

- Subterrani/*smouldering* (Frandsen, 1987): quan la flama es propaga per l'interior del sòl, la matèria crema sense flama.
- Superfície: la flama es propaga pels combustibles situats a la superfície i pel sotabosc.
- Capçades: Iniciat com a conseqüència de la calor de convecció que transmet el foc de superfície a les capçades dels arbres. Van Wagner, 1977, divideix tres subgrups dins del foc de capçades:

Passiu: les capçades cremen individualment

Actiu: es propaga per les capçades gràcies a la calor de la convecció.

Independent: Poc comú. Es propaga per les capçades de forma independent a com es desenvolupa a la superfície.

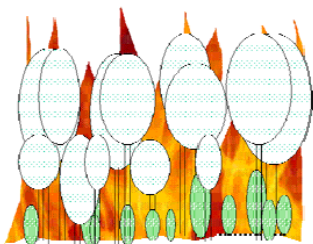

Imatge 3: classificació dels incendis forestals. Font: Font: Integració del risc de grans incendis forestals en la gestió forestal. – Generalitat de Catalunya – Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Ambient. i Centre de la propietat forestal.

Tipologia de la vulnerabilitat al foc de capçades:

Tipus d'estructura A

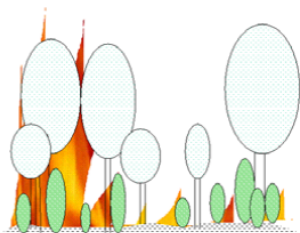
VULNERABILITAT ALTA AL FOC DE CAPÇADES (A)

Tipus d'estructures caracteritzades per presentar sempre continuïtat vertical entre els diferents estrats i recobriment de combustible d'escala variable. Tipologies en què els focs de capçades actius són característics, el foc de superfície produeix suficient calor de convecció per mantenir de forma contínua la propagació del foc a les capçades, fins i tot en condicions meteorològiques suaus. Les estructures forestals afectades per aquest tipus de foc normalment responen a mortalitats elevades.

Tipus d'estructura B

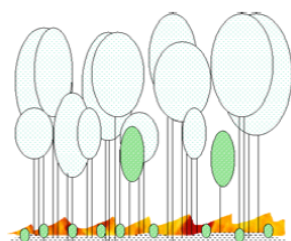
VULNERABILITAT MODERADA AL FOC DE CAPÇADES (B)

Tipus d'estructures forestals caracteritzades per presentar indistintament continuïtat i discontinuïtat vertical, sent el recobriment de combustible d'escala i la fracció de coberta variable. Tipologies que generen antorxejos i focus secundaris que cremen passivament de capçades, grups d'arbres petits s'inflamen però la propagació entre capçades no es manté de forma contínua. Les estructures afectades per aquest tipus de foc normalment responen a mortalitats menors que les anteriors. L'existència d'una mescla d'arbres totalment calcinats i d'altres amb un percentatge alt de capçada verda són característics d'aquest rodals.

Tipus d'estructura C

VULNERABILITAT BAIXA AL FOC DE CAPÇADES (C)

Tipus d'estructures forestals caracteritzades per presentar quasi sempre discontinuïtat vertical entre algun dels estrats, sent el recobriment del combustible d'escala variable. El foc es propaga per sota del combustible aeri. Els combustibles de superfície, i els d'escala en cas d'existir-ne, es consumeixen, però atesa la discontinuïtat vertical amb els aeris, el foc no passa a les capçades i es manté a la superfície. Les estructures afectades per aquest tipus de foc normalment responen a mortalitats baixes. Puntualment, algun arbre mor. En aquesta classe s'inclouen els regenerats, ja que els focs que generen aquestes tipologies són, des del punt de vista de l'extinció, d'intensitat similars a un foc de superfície, tot i que la mortalitat sigui, en la majoria dels casos, completa.

Imatge 4: tipologia dels focs de capçades.

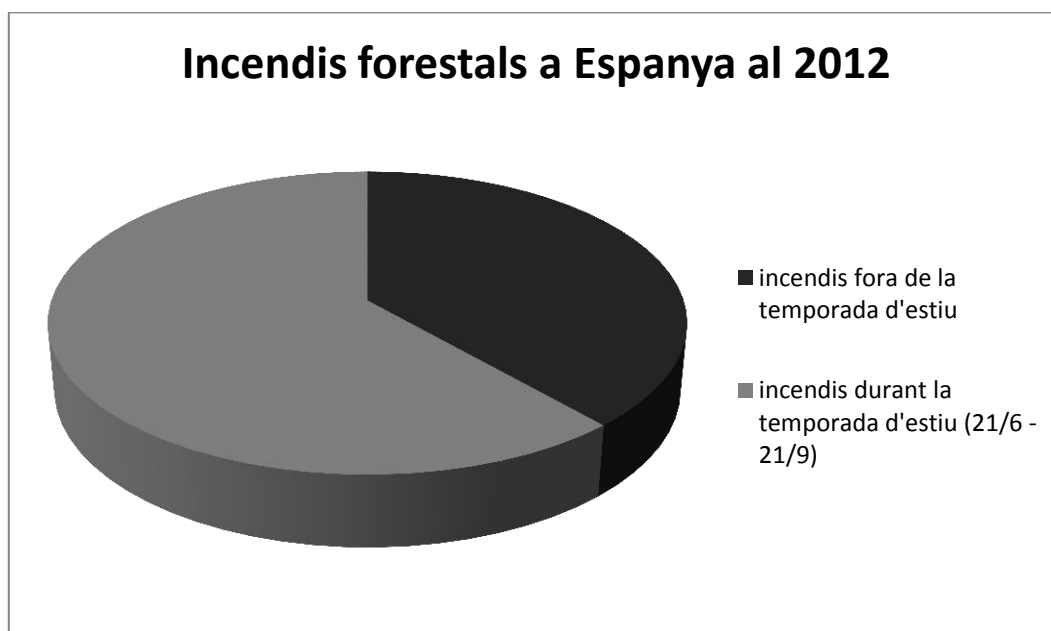
Font: Integració del risc de grans incendis forestals en la gestió forestal. – Generalitat de Catalunya – Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Ambient. i Centre de la propietat forestal.

5.2 CONTEXTUALITZACIÓ DELS INCENDIS FORESTALS A ESPANYA L'ESTIU DE 2012

A l'estiu de 2012 no només hi ha hagut més quantitat d'incendis sinó que els incendis han tingut una major magnitud. Dos dels factors claus que han afavorit al naixement de tants incendis han estat la falta de pluja i les altes temperatures de l'estiu. Tampoc podem obviar les retallades en el sector de la protecció mediambiental, i no només la disminució de recursos que s'ha destinat en conscienciació i prevenció, sinó també els reajustos economicistes que no van tenir en compte l'entorn i la situació socioambiental i van retallar en efectius contra incendis. Cal recordar que d'aquest últim punt ja va ser alertat pels propis Bombers de la Generalitat al Març de 2012, quan el portaveu del sindicat UGT va afirmar que el cos es mostrava "acollonit" perquè a l'empitjorament de les condicions naturals i climatològiques s'uneix la retallada de la Conselleria, que provoca que tinguin "falta de plantilla i falta de recursos". (Diari Tarragona21)

Les estadístiques han demostrat que un 65% aproximat de les destrosses que han causat els incendis eren a espais protegits de la naturalesa. Parcs Nacionals i Naturals, així com també Reserves han patit els efectes devastadors de les flames. Alguns exemples són Doñana, Cabañeros, La Gomera... (WWF, 2012). A l'any 2012 a Espanya hi ha hagut un total de 39 grans incendis forestals, distribuïts a diverses comunitats autònomes (sent la Comunitat Valenciana; Castilla y León, Islas Canarias i Catalunya les comunitats autònomes més afectades) (Mapa de grandes incendios forestales wwf, 2012).

D'aquests 39 incendis totals; 24 han estat durant l'estiu (des del 21 de Juny fins al 21 de Setembre) mentre que 15 han estat a la resta de l'any.

gràfic 1: Classificació dels incendis a Espanya durant l'any 2012. Font: elaboració pròpia a partir de Google Maps i WWF.

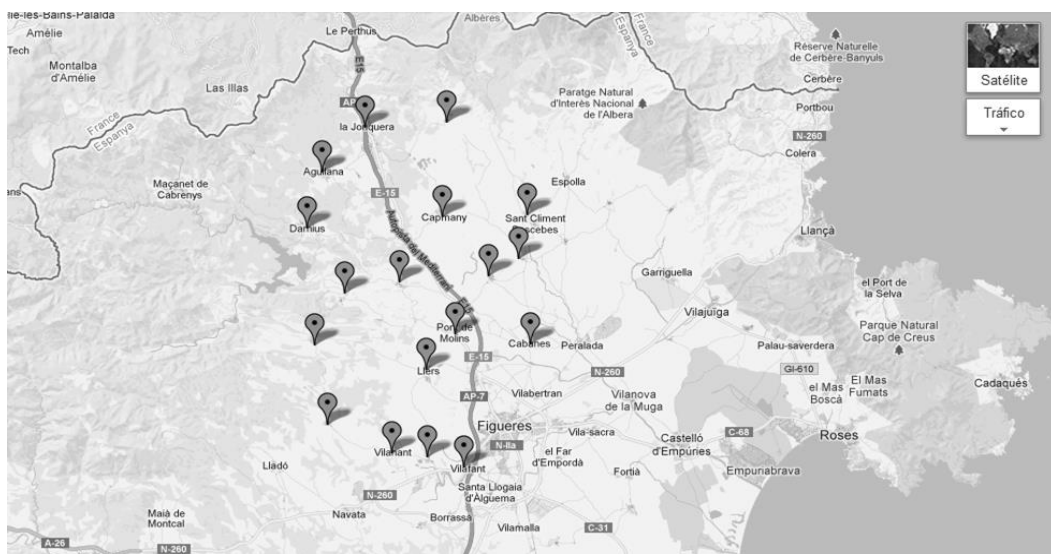
5.3 ELS INCENDIS DE PORTBOU I LA JONQUERA

Amb el context del canvi global actual i l'abandonament del medi rural i els terrenys forestals, així com l'homogeneïtzació del paisatge i l'acumulació de biomassa al bosc, s'agreuja el risc d'incendis. La immigració del món rural a la ciutat ha generat l'abandonament de les terres i per tant, hi ha paisatges més vulnerables al foc, ja que han quedat descuidats i bruts. A més, si bé és cert que cada vegada hi ha menys persones que visquin en zones rurals, aquestes serveixen com a espai lúdic i s'ha augmentat l'ús del bosc com a zona d'esbarjo i si no es fa un bon ús de la natura ni es cuida el medi, les possibilitats d'incendi són majors.

Actualment, podem dir que a Catalunya, el 96% d'incendis són controlats ràpidament degut als nous sistemes d'extinció i es queden en mesures menors a 10 hectàrees. Però el problema són els GIF: els grans incendis forestals, són el 4% restant d'incendis, que no són fàcils de controlar per la seva ràpida propagació i on hi ha una dificultat en l'extinció amb aigua, i són els responsables de més del 90% de la superfície cremada en un any. (Castellnou, 2005).

Els incendis de l'Alt Empordà, originats a La Jonquera i a Portbou, són Grans Incendis Forestals originats per l'home. Els dos incendis tenen l'origen a burilles de cigarretes llençades al sòl.⁴ En el cas de l'incendi de La Jonquera, es van cremar unes 13.800 hectàrees. En el cas de l'incendi de PortBou, van ser poques les hectàrees que es van cremar (50ha) però l'inici d'aquest incendi va dificultar l'extinció del Gran Incendi de La Jonquera, i a més, va agreujar la situació de caos i desesperació que es vivia a la Comarca.

l'Alt Empordà és una comarca extensa que forma part de la província de Girona. Consta de 68 municipis. D'aquests 68, 18 municipis es van veure afectats per l'Incendi de La Jonquera i Port Bou.

Imatge 5:

mapa municipis afectats pels incendis de l'Alt Empordà. Font: Google maps

⁴ Als annexos es poden observar notícies que parlen de l'origen dels incendis

Els municipis afectats

Municipi	% de terme municipal cremat
Agullana	49,24
Avinyonet de Puigventós	37,45
Biure	68,76
Boadella i Les Escaules	84,48
Cabanes	1,2
Cantallops	21,93
Capmany	99,89
Cistella	0,006
Darnius	30,46
la Jonquera	41,54
Llers	74,77
Masarac	38,55
Pont de Molins	39,62
Sant Climent Sescebes	5,25
Terrades	27,82
Vilanant	25,89
Vilafant	2,98
Figueres	1,35

Taula 1: Graella de municipis afectats especificant el % de terme municipal cremat. Font: focemporda.mediambient-alttemporda.org

Aquest municipis de l'interior de la comarca de l'Alt Empordà, tenen entre 10 i 3.000 habitants. Són municipis rurals amb activitat agrícola, ramadera i forestal. També tenen una important tasca turística per a fer conèixer la part interior de la comarca, amb nombrosos establiments de turisme rural i restaurants.

És una zona privilegiada per practicar esports, senderisme, ciclisme de muntanya o bé per passejar. En el cas de La Jonquera, fa una important tasca de porta a Europa tant per al turisme, els visitants de la Catalunya Nord o el transport de mercaderies.

Dades generals: Incendi de 5ª generació. 185 km de perímetre. Superfície cremada a la primera hora: 1000 ha. Superfície Agents Rurals 13.088ha.
 Avís:12:54h, Fase Control: 20:30h 24/07, Controlat: 07:48h 27/07 i Extingit: 07:56h 30/07.
 Número de recursos: *es quantificaran en el retorn d'experiències*

Incendis de disseny:
 V2: Vent de N amb relleu
 T1: Topogràfic estàndard

Situació sinòptica:
 Fi d'episodi de vent de Nord

Potencial:
 Flanc esquerre 13.800 ha
 Flanc dret 18.400 ha

VEGETACIÓ: Arbrat dens i continu de sureda, alzina i pinedes, claps de garriga i camps de cereal i regadiu.

Espècies principals: Suro, pi blanc, alzina i garric.

INTENSITAT: Foc de superfície d'alta intensitat i antorxeijos en interfase urbano-rural-forestal

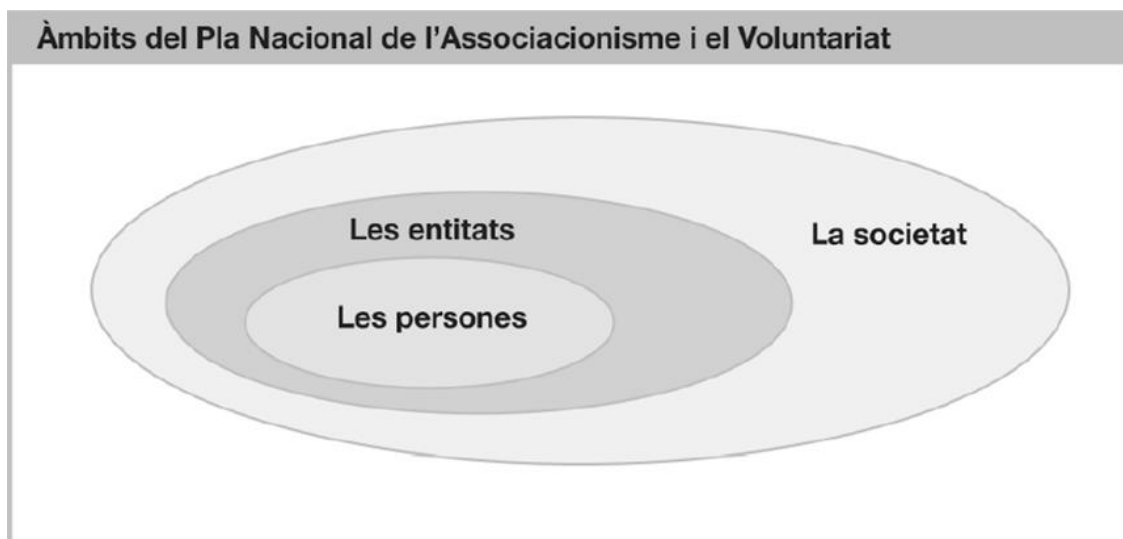
Estrat de propagació	Longitud flama	Velocitat propagació	Distància FS (focus secundaris)
Superfície alta intensitat i antorxeijos	Cap: 15-20m, flancs: 2-6m	1,8km/h i màx 7,7km/h	200-400 m Puntuals < 1km

Taula 2: Graella de l'informe oficial de Bombers sobre l'incendi de La Jonquera. Font: Bombers de Catalunya.

6. EL VOLUNTARIAT I LA PARTICIPACIÓ SOCIAL

Per començar aquesta recerca, cal conèixer bé cap a on s'orienta, i per tant, és important conèixer el marc teòric en què es basa. A continuació, es fa una contextualització dels moviments socials i factors que són rellevants i que seran variables observades en aquesta investigació. Fent anàlisi de diversos recursos, es pot observar que les paraules voluntariat, participació social i comunitat, són paraules i conceptes que van estretament lligats i que es complementen contínuament.

El voluntariat és el conjunt de persones que dediquen una part del seu temps lliure a realitzar una acció al servei dels altres o de la comunitat en general, sense esperar res a canvi. Els voluntaris efectuen un servei de tipus cívic o social com a compromís d'actuació a favor de la societat i de la persona. (*Pla Nacional de l'associacionisme i el voluntariat. Generalitat de Catalunya, 2008*). Segons Castro, (*Voluntariado ambiental. Claves para la acción proambiental comunitaria, 2000*) El voluntariat és una de les perspectives més actives i profundes de participació ciutadana a la nostra societat contemporània, que neix de l'assumpció lliure i desinteressada de la responsabilitat personal i social en la intervenció per la millora i l'avenç comunitari.

Imatge 6: àmbits d'actuació del propi voluntari envers la societat. Font: Pla Nacional de l'Associacionisme i el Voluntariat.

L'associacionisme i el voluntariat provenen d'una llarga tradició que s'ha desenvolupat donant lloc a un model propi i arrelat, i que pren força a partir de la participació cívica i solidària dels ciutadans i ciutadanes en la vida social. El nostre país s'ha caracteritzat per un teixit associatiu format per persones que han pres una opció vers la comunitat i han dedicat una part del seu temps al servei del bé comú per

mitjà dels diversos àmbits d'intervenció: comunitari, cívic, social, cultural, ambiental, de cooperació internacional i drets humans, de participació ciutadana, civisme i d'altres. (*Pla nacional de l'associacionisme i el voluntariat (PNAV)*)

Com ens diu el Pla Nacional de l'associacionisme i el voluntariat, hi ha una llarga tradició cultural que neix de la voluntat de participar en el sí d'una comunitat amb la finalitat de poder millorar en tots els àmbits. La idea de comunitat es veu en diferents valors que apareixen en el voluntariat, com poden ser la generositat, la participació, la implicació, la preocupació pels temes col·lectius...

Per altra banda, com s'ha dit anteriorment, cal parlar de Comunitat, i és aquí quan s'inclou el concepte de desenvolupament Comunitari. Els Plans de Desenvolupament Comunitari són una estratègia d'intervenció social i territorial que, mitjançant un procés participatiu conjunt de tots els agents implicats, vol donar respostes globals a les necessitats d'una comunitat, amb la finalitat de millorar la qualitat de vida del conjunt de la població del territori. (*Departament de Benestar Social i Família, Generalitat de Catalunya*)

En aquests programes hi ha elements que cal tenir presents:

- a) Les xarxes associatives i d'acció social de cada territori.
- b) Les dinàmiques de participació entorn de la xarxa d'equipaments i dels serveis de proximitat.
- c) La dimensió comunitària de l'atenció primària bàsica i específica i els serveis d'atenció social especialitzada.
- d) Els programes d'interacció comunitària: el projecte Òmnia, els plans de voluntariat i altres iniciatives d'intercanvi i interacció socials.
- e) Els serveis i les pràctiques de mediació intercultural comunitària.

Castro (2000) explica que en l'última dècada del segle XX afloren una sèrie d'idees i conceptes que remarquen el paper de la comunitat social en la gestió del seu propi destí com ara:

- Tercer sector: espai d'acció entre l'autoritat pública i les empreses privades que fa referència al desenvolupament de maneres d'organització i actuació d'agents privats amb finalitats públiques.
- Comunitarisme: desenvolupament de processos per transformar la societat i fer-la més solidària.
- Postmaterialisme: Qüestions que sobrepassen necessitats bàsiques en gran part, cobertes.

Finalment, El Pla Nacional de l'Associacionisme i el Voluntariat (PNAV) planteja reptes per la millora de la convivència i la millora social i n'hi ha dos que van en aquesta direcció:

- El paper dels valors a la comunitat: El compromís col·lectiu per a la millora social serà possible si els valors de la comunitat són presents: la solidaritat, vetllar pel bé comú evitant l'exclusió social, el respecte a la diversitat, etc. El repte important és transmetre aquests valors per fer possible aquesta millora social.
- L'enfortiment de la democràcia participativa. La presència de la participació i el voluntariat en una societat aporta valors clau per poder fer front a les noves necessitats socials i de convivència, i enforteix els mecanismes reals de participació democràtica.

Hi ha moltes maneres de dur a terme una participació social, Navajo (1995) fa la següent classificació:

- Participació activa: la d'aquelles persones que, estant afiliades a una organització, col·laboren amb la seva acció personal en el seu desenvolupament, sostenibilitat i activitats. En aquest grup entrarien els voluntaris.
- Participació passiva: està constituïda per persones afiliades a una organització i que col·laboren de manera econòmica però no mitjançant una activitat, i ajuden amb aquestes aportacions a aconseguir els objectius de les entitats.
- Participació activa encoberta: aquells que col·laboren d'una manera activa en les associacions però no són membres formals d'elles. Dins d'aquí hi hauria els simpatitzants o col·laboradors.
- Participació passiva encoberta: està composta per persones que sense estar afiliades a la organització o associació, la recolzen de manera ocasional o puntual amb aportacions econòmiques mitjançant donatius.

Centrant-nos en el medi ambient, molt voluntariat actiu (segons la classificació de Navajo) es fa com a prevenció de la possible aparició de problemàtiques ambientals. Segons Chavis (1983) des d'aquesta perspectiva s'està fomentant un sentit de control personal sobre l'entorn, capacitant als ciutadans per a que influenciïn, planegin i canviïn l'ambient incrementant la congruència del medi amb les necessitats i els valors individuals.

També val la pena tenir presents els objectius que descriu la Generalitat de Catalunya envers els Plans de Desenvolupament Comunitari:

1. Desencadenar un procés que suposi una millora i un afermament de la identitat a les zones d'actuació, que promogui sinergies positives en el territori a fi d'optimitzar i racionalitzar els recursos existents.

2. Promoure la progressió de les persones, tant en el sentit individual com comunitari, mitjançant iniciatives d'economia social que afavoreixin, al mateix temps, un desenvolupament social sostenible.
3. Fomentar la coresponsabilitat i el compromís actiu del veïnatge, del conjunt del teixit associatiu, de l'entorn econòmic i de les administracions.
4. Promoure relacions constructives i una resolució positiva dels conflictes, entesos com a oportunitat de canvi i creixement personal i comunitari.

Podem observar que molts d'aquests nombren conceptes com "afermament de la identitat", "fomentar la coresponsabilitat", "compromís actiu del veïnatge" i "teixit associatiu". En aquesta sèrie d'objectius dels Plans de Desenvolupament Comunitari, es relaciona de manera clara el concepte d'identitat – comunitat.

També doncs, cal relacionar aquest sentiment amb la idea de Participació Social i Voluntariat.

Si bé és cert, que els Plans de Desenvolupament Comunitari treballen plans de millora en zones determinades, comptant amb la participació de les pròpies persones implicades (del veïnatge, de la zona, de la Comarca...), el voluntariat té una amplitud més diversa, doncs en alguns casos, la gent participa en voluntariats on prèviament no hi ha una relació geogràfica estreta. És el cas de l'Incendi de l'Alt Empordà.

Parlar dels moviments socials ens porta indiscutiblement a parlar sobre les motivacions que fan moure a les persones. Hi ha diverses categoritzacions que divideixen les motivacions que pot tenir una persona per fer-se voluntari:

Segons García Roca (1994), les motivacions per actuar com voluntari social poden englobar-se en tres categories:

- Motivacions expressives: realització personal
- Motivacions instrumentals: desenvolupament de la tasca per obtenir experiència, formació...
- Altruisme: per fer-se càrrec d'alguna necessitat.

També existeix la Teoria de la Motivació Psicosocial, desenvolupada per McClelland i Atkinson (1988). Aquesta teoria defineix tres motivacions bàsiques de conducta:

- Necessitat d'èxit i/o superació: on el voluntari necessita metes específiques per treballar i que desafïïn les seves pròpies capacitats i habilitats.
- Necessitat de poder: on el voluntari pugui utilitzar el seu lideratge per dirigir als altres
- Necessitat d'afiliació: Interactuar amb la gent i treballar amb altres persones.

D'altra banda, en el cas de la sociologia clàssica alemanya, s'han classificat de la següent manera les accions socials.⁵

- Accions racionals orientades a maximitzar interessos
- Accions racionals motivades per valors ètics
- Accions originades per emocions
- Accions que responen simplement a la tradició

A partir d'aquesta classificació, Ferdinand Tönnies afirma que les dues primeres formes es corresponen a la voluntat racional-instrumental més característiques d'associacions i en canvi les dues següents formarien part d'una voluntat natural o essencial, típiques de les relacions comunitàries.

Una altra classificació és la que es fa al Taller de Gestió del Voluntariat, dins del II Congrés Europeu del Voluntariat (2011). La classificació, tradicional, divideix les motivacions del voluntariat en dos grans blocs:

- Heterocèntriques: Raons d'ideals. Ésser útil, transformar la realitat, canviar les estructures injustes, reivindicar justícia social, ser més solidaris, ser millors persones, trobar-se a un mateix, lluitar per un bé comú...
- Autocèntriques: Raons reals. Omplir el temps lliure, sentir-se útil, sentir-se bé amb un mateix, fer alguna cosa pels altres, relacionar-se amb altres persones, no estar sol...

Centrant-nos en el voluntariat ambiental, Castro (1996) assenyala que la participació ambiental s'entén com el procés d'implicació directa de les persones en el coneixement, la valoració, la prevenció i la correcció de problemàtiques ambientals. Suárez (1998) ens parla de que les motivacions altruistes són un factor empíricament rellevant en l'explicació del comportament pro ambiental, doncs es dona en el moment en que una persona "se n'adona de les conseqüències nocives que té per les altres persones, per l'entorn i per a ell mateix, certes condicions ambientals". És llavors, després de prendre consciència, quan la persona s'anima a responsabilitzar-se per modificar les condicions ambientals.

Com diu Joan Subirats (2011) Davant dels problemes col·lectius es necessiten respostes també col·lectives.

Un dels altres aspectes que són importants dins dels moviments socials, la participació social i els moviments de voluntariat i desenvolupament comunitari, és la implicació d'un treball en equip constant.

⁵ Tàbara, J.David (1999). *Acció Ambiental. Aprenentatge i participació vers la sostenibilitat*. pàg 15 Illes Balears: di7 edició.

No només per part dels propis voluntaris i equip els quals, han de coordinar-se, dividir-se les tasques i estar en contacte per un seguiment de les tasques constant; sinó que també ens trobem amb un treball en xarxa.

Xarxanet.org explica en el document "Entitats i voluntaris per un món millor. El treball en xarxa: una assignatura pendent" els principis bàsics que guien la construcció d'una xarxa de treball fructífera:

- Objectius comuns. Els objectius de la xarxa no poden ser aliens als objectius de cadascuna de les organitzacions que la integren, sinó que han d'estar inclosos, en tot o en part.
- Acció comuna. El treball en xarxa és comunicació i cooperació entre entitats per a l'acció. Aquesta interrelació ha de traduir-se en "fer" conjuntament per tal que la xarxa se sostingui. A mesura que es vagin desenvolupant accions aniran sorgint les necessitats concretes que condicionaran la forma i manera d'organitzar-se.
- Sinergia, treball en equip. La complementarietat de les parts és la finalitat del treball en xarxa. Les capacitats, habilitats i coneixement de cadascú dels membres suma i contribueix per a la multiplicació de les capacitats i l'aprofitament dels recursos col·lectius.
- Horitzontalitat. Les relacions que s'estableixen entre les parts que conformen la xarxa són "entre iguals". Les tasques i funcions estan correctament definides i repartides i tots es reconeixen corresponsables i necessàries per arribar a l'objectiu comú.
- Pertinència participativa i compromís. Només una participació activa basada en el compromís de tots els seus membres a l'hora d'assumir responsabilitats i riscos permet construir una xarxa que funciona.
- Autonomia i relació entre les parts. El treball en xarxa implica una metodologia de treball àmpliament descentralitzada. Cadascuna de les parts funciona com un equip amb el major grau d'autonomia possible a l'hora de decidir envers el desenvolupament de les seves tasques concretes.
- Simplicitat i flexibilitat organitzativa. La xarxa és un mitjà per aconseguir l'assoliment dels objectius concrets, no una finalitat. És important evitar tots aquells procediments i protocols formalitzats que burocratitzin la relació i li restin adaptabilitat.
- Comunicació. La comunicació recíproca, el diàleg permanent i l'intercanvi d'idees, són essencials per al funcionament correcte de la xarxa.
- Construcció i gestió col·lectiva del coneixement. Un correcte funcionament del treball en xarxa ha de permetre aprofitar correctament les capacitats, habilitats i coneixement de cadascú dels membres per tal de comprendre millorar la realitat i donar respostes més adaptades.
- Avaluació i aprenentatge permanent. La pròpia pràctica i experiència aporta nous aprenentatges a incorporar en la construcció constant de la xarxa. Però, a més, l'avaluació constants ens ofereix l'oportunitat de realitzar un seguiment continu per a la millora del treball en xarxa.

El treball en xarxa és a més, un requisit indispensable per anar millorant la gestió de les organitzacions que treballen per un mateix bé o finalitat, doncs és la manera d'escoltar la veu i el projecte d'altres i poder aportar el teu coneixement. Els professionals han de tenir aquest principi actiu molt integrat perquè d'aquesta manera, s'escoltarà la veu de la comunitat (i per tant, es realitzaran projectes interessants per aquesta, on hi pugui participar activament), i també la veu d'altres professionals i especialistes que poden acompanyar en el procés de realització de qualsevol projecte, programa o pla.

Tota acció a la comunitat, té efectes i conseqüències que produeixen (o haurien de produir) una millora d'alguna situació, o en tot cas, la prevenció d'algun conflicte o situació problemàtica.

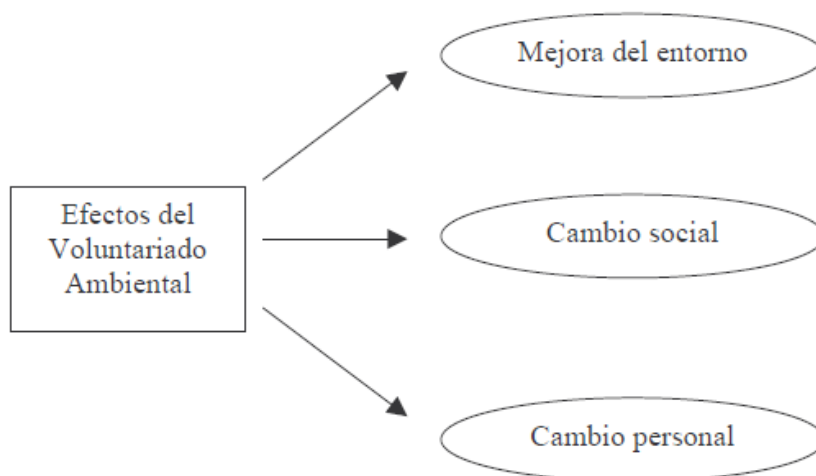
És molt important parlar de les conseqüències dels voluntaris, i sobretot, donar a entendre a la societat de que participar activament en una comunitat, entitat... aporta uns resultats que tenen beneficiaris directes i indirectes, doncs potser en l'acció social determinada s'està ajudant a un col·lectiu en un àmbit concret, i per tant, la repercussió de la intervenció social es focalitza en aquest, però al tractar-se d'una acció social, la repercussió es mou dins del sí de la societat i ajuda a fomentar i provocar un bé i millora per aquesta.

Un dels reptes que tenim com educadors socials és el de fomentar aquesta idea, de donar a conèixer que participar activament en la societat és una acció que produirà beneficis per a tots, i que per tant, és una acció que s'hauria de dur a terme constantment i des de diferents punts de vistes i/o diverses maneres d'intervenció, ja sigui participant activament en el barri, o participant com a voluntari en alguna entitat del tercer sector, o col·laborant en qualsevol acció que tingui un caràcter de desenvolupament comunitari.

Castro (1998) explica que l'acció dels voluntaris (ambientals, en aquest cas) té un triple efecte:

- sobre l'entorn directament, millorant amb la seva acció la qualitat d'aquest.
- sobre sí mateixos, possibilitant l'adquisició d'actituds i comportaments pro ambientals.
- actuant com agents mediadors davant altres persones, que poden influir directa i indirectament.

A continuació es pot veure un gràfic clar que representa els efectes del voluntariat.

Imatge 7: Esquema dels efectes del voluntariat ambiental. Font: Castro, 1998.

A més, actualment la societat és cada vegada més complexa i les necessitats socials són més àmplies. En aquest context, apareix el concepte de la societat relacional, on la responsabilitat de millora-la és compartida entre el sector públic, les empreses i el tercer sector, format bàsicament per associacions i fundacions. Per això es plantegen mesures de sensibilització i comunicació adreçades a la societat en general per promoure els valors que fomenten l'associacionisme i el voluntariat. (Pla Nacional del Voluntariat i l'Associacionisme, 2008)

En el cas del voluntariat ambiental, i centrant-nos en el cas que s'investiga en aquesta recerca, cal saber que en un incendi, la mà de l'home pot estar present en diferents punts:

- Prevenció dels incendis i cura del medi ambient
- Iniciació de l'incendi
- Extinció de l'incendi
- Ajuda o suport als damnificats

Podem comprovar que segons aquests punts, hi ha només un que té una connotació molt negativa, que es tracta d'iniciar l'incendi. La mà de l'home s'ha implicat moltíssimes vegades en els inicis dels incendis, provocant grans desgràcies naturals, per la fauna i per la flora i alhora destruint les pertinences de moltes persones. És un repte que encara tenim tots els educadors socials, i totes les persones que treballem en l'àmbit social i de l'educació i que a més, també tenim tota la societat com a membres d'una comunitat que viu en un entorn que cal cuidar. Si bé és cert, que aquest és un problema encara amb fites molt importants a aconseguir, aquest tema es parlarà a continuació, parlant de l'Educació Ambiental, la porta que obre a la societat a conèixer i prevenir els riscos ambientals.

7. L' EDUCACIÓ AMBIENTAL

Aquesta investigació gira entorn un problema de temàtica ambiental: els incendis de l'estiu del 2012 a la Comarca de l'Alt Empordà. El que s'ha volgut investigar en aquesta recerca és la capacitat de les persones per mobilitzar-se en situacions de dificultat. S'ha pogut veure anteriorment, que després de situacions de crisi (econòmica, social, ambiental...) les persones s'impliquen molt més en el bé de la comunitat per pal·liar els efectes d'aquesta. Potser el tema de l'educació ambiental és encara una temàtica desconeguda, o potser oblidada per molts que no saben la crisi ambiental que es viu dia rere dia al nostre món. Cada estiu es plantegen les mateixes preocupacions a les nostres terres: risc d'incendis molt elevat. Aquest risc s'intenta disminuir mitjançant la conscienciació i sensibilització, però, funciona?

En una societat com la nostra, de temperatures càlides i amb tradicions arraigades de crema de residus al bosc i de sortides familiars a l'àmbit rural, cal fer especial èmfasi en la prevenció d'incendis. Sabem que una gran quantitat d'incendis estan provocats per l'ésser humà – ja sigui de manera intencionada o no – i per tant, la societat ha de prendre un rol actiu en la conscienciació de les persones per evitar que aquesta situació es mantingui o s'agreugi. Hem d'obtenir resultats més positius. Quan els incendis venen provocats per l'ésser humà, es fa una tasca posterior de buscar els culpables i preguntar-nos si estem prou informats dels riscos que neixen de les males pràctiques ambientals o d'aquelles accions que podrien semblar inofensives però que poden tenir conseqüències fatals.

“La prevenció és un dels pilars bàsics en la lluita contra els incendis forestals, juntament amb l'extinció, entenent com a prevenció el conjunt de mesures preses per a evitar, contrarestar o disminuir un risc.”
(Foc Empordà, 2013)

Segons l'Informe 9/2002 de Medi Ambient. (Generalitat de Catalunya), l'educació ambiental és el procés de presa de consciència sobre el medi i d'aprenentatge de coneixements, valors i destreses. A més, no és una mera transmissió de coneixements sinó de capacitació dels ciutadans per entendre els problemes i les solucions. Cal conèixer per compartir, compartir per participar i participar per prendre solucions. Cal ensenyar a assumir la insostenibilitat, a comprendre els conflictes socioeconòmics i ambientals per assolir una correcta formació, adquirir pensament crític i adaptar-se al sistema de valors emergents.

Podem observar que dins l'educació ambiental té un treball clar de prevenció i per tant, també existeixen aquí els tres tipus de prevenció:

- Prevenció primària: Es dirigeix a la població en general i la seva finalitat és la d'evitar que aparegui alguna problemàtica.

- Prevenció secundària i terciària: En aquest cas, el problema ja ha aparegut i la finalitat d'aquesta prevenció és la de:
 - Evitar que torni a passar
 - Reduir-ne els riscos/danys

Per aquesta separació s'han unit la prevenció secundària i terciària, doncs en el cas de l'Educació ambiental, van cap a la mateixa direcció i finalitat.

L'educació ambiental des de principis dels setanta, s'utilitza davant del reconeixement de la complexitat dels problemes que afecten al medi ambient i la consideració que l'educació és un element bàsic en el desenvolupament d'estratègies per resoldre'ls. (Sureda i Colom, 1989). Segons aquests dos autors doncs, l'educació ambiental ha anat en molts casos orientada a una prevenció secundària, quan molts problemes ja havien sorgit i s'ha vist la necessitat de fer-ne una intervenció.

7.1 ALGUNS EXEMPLES D'INTERVENCIÓ EDUCATIVA I AMBIENTAL POSTERIOR ALS INCENDIS DE L'ALT EMPORDÀ

Després dels incendis de l'Alt Empordà, es van posar en marxa diversos projectes educatius per formar als infants i adolescents sobre la bona gestió forestal i la prevenció de risc d'incendis. Aquests projectes per tant, també entren dins d'una prevenció secundària, doncs la realitat dels incendis de l'Alt Empordà va ser el detonant per a que aquests projectes nasquessin.

7.1.A MEFITU: ELS BOSCOS MEDITERRANIS, EL FOC I TU.

La Fundació Pau Costa té el projecte "MEFiTu" (*els boscos Mediterranis, el Foc i Tu*). Aquest és un projecte de sensibilització dirigit a la divulgació de l'ecologia dels incendis forestals.

"El projecte convergeix amb la tendència de la societat global cap un món més sensible a temes ambientals i ecològics. Volem aconseguir canviar la manera d'entendre els incendis forestals a partir de la

MEFITU

sensibilització de la gent. I les persones es sensibilitzen bàsicament amb informació. Si som

ELS BOSCOS MEDITERRANIS, EL FOC I TU.

capaços de fer arribar missatges clars i contundents, la gent és més receptiva." (MeFiTu, 2012)

Imatge 8: Logotip MEFITU

El projecte MEFITU es divideix en tres fases:

- Explicació teòrica sobre incendis forestals.
- Taller de simulació del comportament del foc (taller pràctic i participatiu).
- Sortida al camp i explicació dels conceptes in situ.

Imatge 9: Taller a centres educatius de MeFITu. Observació de la simulació del comportament del foc en dos escenaris de gestió forestal diferent. Font: paucostafundati on.org

7.1.B eduFOC: LA LLIÇÓ DE L'EMPORDÀ CREMAT

Per altra banda, tenim el projecte eduFOC “la lliçó de l'Empordà cremat”. Aquest projecte, s'integra dins del Servei Educatiu de l'Alt Empordà del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i es desenvolupa durant el curs 2012 / 2013 a la Comarca.

Imatge 10: Logotip projecte eduFOC

Aquest projecte té els següents objectius:

- Apropar a l'alumne el coneixement del bosc com a regulador dels ecosistemes i base del paisatge antropitzat.
- Sensibilitzar l'alumnat sobre les causes i efectes dels incendis forestals, i donant-los accés a les dades i informacions que haurien de permetre un millor coneixement del tema.

- Donar a conèixer estratègies pedagògiques al professorat per a treballar el tema dels incendis forestals a la comarca.
- Crear un espai web amb temàtica mediambiental i oferir un banc de recursos adreçat a l'alumnat i professorat de la comarca.

Aquests objectius es pretén que es compleixin es duran a terme propostes educatives implantant projectes com el MeFiTu esmentat anteriorment. Els destinataris serien alumnat de primària (cicle superior), secundària i professorat; tot i que hi ha accions i programes que poden ser implantats a tots els nivells educatius.

Els continguts marc del projecte són:

1. La presència de l'incendi forestal com a fenomen inevitable a les nostres muntanyes mediterrànies i com a episodis de recurrència anyal.
2. La fragilitat, davant els incendis, de determinades estructures forestals: els bosc madur- el bosc sostenible.
3. La protecció efectiva mitjançant la gestió forestal sostenible.
4. Foc controlat- foc descontrolat. Discussió i efectes.
5. El foc tècnic com a eina de gestió.

Educació per tothom

- Nivell 1: en centres que es troben en àrees cremades.
- Nivell 2: centres limítrofes amb àrees afectades directament.
- Nivell 3 resta dels centres de la comarca.

Aquests són els nivells de treball que planteja el projecte EDUFOC. Un aspecte important que planteja aquest projecte és que els destinataris poden ser alumnes de diversos centres de Catalunya.

Les accions proposades pel projecte EDUFOC són:

1. Espai web EDUFOC.
2. Projecte MEFITU: El bosc mediterrani, el foc, i tu. Es tracta de tallers de sensibilització desenvolupats pels bombers de la Generalitat de Catalunya a través de la Fundació Pau Costa. El seu objectiu és donar continguts bàsics sobre els incendis forestals a Catalunya. els tallers inclouen explicacions per a professors o activitats directament amb alumnes, en la qual hi pot haver-hi un simulacre amb crema controlada davant els alumnes.
3. Jornada inaugural i xerrada sobre els incendis forestals a la comarca.

4. Dia de la ciència: dues conferències de la UdG del programa "el científic a l'abast" dedicades als incendis.
5. Visita a la zona afectada pels incendis. Pel professorat en el marc d'un curs de formació
6. Publicació i presentació online del pòster ambiental "la meva escola, el nostre entorn" amb accions per treballar el medi ambient a l'escola.
7. Tallers de botànica al camp d'aprenentatge d'Empúries.
8. Xerrada debat per a professorat " Com atendre les situacions de risc a partir de les emocions" A càrrec del departament de psicologia de la Universitat de Barcelona.
9. Curs de formació EDUFOC per a professorat.
10. taller del paisatge agrari a l'Ecomuseu farinera.
11. Jornada de cloenda i presentació d'experiències.

Formació per als formadors i per la societat

En aquest projecte podem veure altres aspectes que són importants i que reforcen l'educació ambiental. Podem observar que dins les accions del projecte ens trobem:

- Xerrada debat per a professorat
- Curs de formació per a professorat

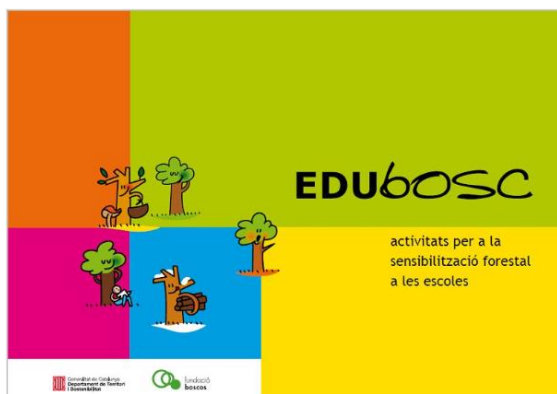
Per altra banda, EDUFOC va proposar al Novembre els següents tallers:

- Xerrada tècnica 1 sobre MEFITU.
- Visita contextualitzada al bosc cremat.
- Xerrada tècnica 2 sobre MEFITU.
- Debat sobre la gestió dels incendis forestals.
- Xerrada – taller Agents Rurals: Prevenció i investigació dels incendis forestals
- visita contextualitzada als estanys de La Jonquera
- Debat sobre Incendis Forestals i l'Alt Empordà
- Taller: prevenció i investigació dels incendis forestals
- Conferència "El bosc mediterrani, el foc i tu"

7.1.C EDUBOSC. ESTIMO EL BOSC

EDUboss és una eina educativa pensada i dissenyada per distribuir on-line que des d'avui ja està a la vostra disposició.

EDUboss comprèn dos documents: el primer és una guia per a l'alumnat que consisteix en dotze activitats per a la sensibilització forestal dirigides principalment a l'alumnat d'entre 8 i 10 anys. El segon document és un conté una guia per a l'educador/a. Ambdós documents, que tenen com a marc de fons, la gestió forestal sostenible tracten temes com la multi funcionalitat del bosc; la relació del bosc amb l'aigua; els

principals productes del bosc; la prevenció del risc d'incendis; i la titularitat dels boscos. EDUboss és un projecte de la Fundació Boscos que compta amb el suport del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya i que s'ha desenvolupat a partir de les directrius marcades pel Programa d'Educació Ambiental del Departament d'Ensenyament.

La iniciativa

Conèixer la realitat que ens envolta és una bona manera de comprendre-la i aprendre a respectar-la. Catalunya és un país de boscos; el 60% de la seva superfície està ocupada per terrenys forestals. D'aquests la meitat són boscos i d'aquests boscos el 80% són privats. Els boscos

són una font de riquesa. Estimo el bosc és una iniciativa de divulgació per donar a conèixer la realitat forestal a les escoles. La iniciativa, que es porta a terme dins de l'Any Internacional dels Boscos, és un projecte de la Fundació Boscos i compta amb el suport de l'Obra Social de CatalunyaCaixa.

Imatge 11: Guies educatives projecte EDUboss

Imatge 12: Logotips del projecte EDUboss

7.2 ANÀLISI DE LES PROPOSTES

Anteriorment s'han pogut observar tres projectes ambientals que neixen arran dels incendis de l'Alt Empordà. El projecte MeFiTu, de la Fundació Pau Costa; el projecte EduFOC, creat pel servei educatiu de l'Alt Empordà (i també amb la participació de la Fundació Pau Costa) i el projecte Edubosc, elaborat per la Fundació Boscos.

Després d'explicar una mica les bases de cadascun dels tres projectes, es farà a continuació un petit anàlisi de les fortalezes que s'han detectat, per tal que serveixi com a unió dels diversos elements clau que es consideren més positius.

MEFITU: EL BOSC MEDITERRANI, EL FOC I TU.	EDUFOC: LA LLIÇÓ DE L'EMPORDÀ CREMAT.	EDUBOSC: ESTIMO EL BOSC.
<p>El projecte té tres fases per integrar el coneixement: Teoria sobre incendis forestals; taller pràctic sobre el comportament del foc i sortida al camp per aprendre in situ.</p> <p>Els diferents destinataris dels projectes són: centres d'àrees cremades; centres limítrofes amb àrees afectades i resta de centres de la Comarca.</p>	<p>El projecte pretén donar resposta a una sèrie de preguntes respecte el que ha passat: afectacions, causes, cronologia, mapa, superfície i víctimes. Aquestes preguntes es dirigeixen en forma de fitxa per l'alumnat.</p> <p>En aquest projecte es fa molt treball en xarxa amb altres institucions com Pau Costa Foundation (incloent el projecte MeFiTu), o els Bombers de la Generalitat de Catalunya.</p> <p>El projecte fa un treball també dirigit a tota la comunitat, doncs proposa tallers i xerrades oberts a tothom.</p> <p>Dóna formació a professionals de l'educació.</p>	<p>El projecte inclou una guia de treball i fitxes per l'alumnat i l'educador.</p> <p>Es parla d'educador, sense donar aquesta tasca a un perfil professional concret.</p> <p>El projecte té en marxa l'obertura d'una plataforma online on totes les institucions ambientals o educatives puguin penjar els projectes d'educació ambiental que tinguin per així compartir el coneixement i les estratègies metodològiques.</p>

Taula 3: Graella de fortalezes dels projectes MeFiTu; eduFOC i EDUosc. Font: Elaboració pròpia

7.2.B QUÈ EXTREURE'N PER FUTURS PROJECTES SOCIOAMBIENTALS?

Projectes com els anteriors ens serveixen com a base per saber que la potenciació de l'educació ambiental als centres educatius és imprescindible per fer créixer una mentalitat ecològica i sostenible. En el cas de l'educació per a infants i joves, cal adequar els programes educatius a les realitats amb les que els participants es trobaran a la societat. La pedagogia de la prevenció és un aspecte que caldria reforçar a les aules i cal fer-ho de manera dinàmica i pràctica. Si analitzem l'assignatura de ciències naturals, actualment 'coneixement del medi natural, social i cultural', veurem que dins dels temaris, els conceptes s'aprenen i s'integren mitjançant la teoria i en pocs casos mitjançant un contacte real amb la natura. El que s'ofereix amb els projectes mediambientals de prevenció mostrats anteriorment és un diàleg participatiu entre professionals especialistes en medi ambient i els propis aprenents, aquells interessats en la natura que puguin tenir l'oportunitat de plantejar dubtes que tinguin sobre el medi.

A més, són propostes que es caracteritzen per afavorir la participació de l'infant o adolescent, fer-lo partícip de la realitat i coneixedor de les conseqüències dels seus actes, finalment, també afavoreixen una integració real amb la natura, podent-ne tenir un contacte directe. En el cas del medi ambient, és necessari un treball de taula, on els alumnes puguin adquirir coneixements més teòrics sobre diferents aspectes però és imprescindible completar aquests coneixements amb el treball de camp. Aquest, aporta coneixements in situ sobre els aspectes treballats a l'aula i és la manera d'integrar-los directament. L'educació no ha de ser banal i temporal sinó que els aprenentatges que poden servir pel dia a dia han de durar també llarg termini. Això serà possible si es dóna a l'alumne un rol participatiu i actiu en l'aprenentatge, on les seves curiositats puguin tenir cabuda i on els dubtes puguin ser solucionats.

En el cas de MeFiTu podem observar que la base estructural del projecte es basa en un coneixement teòric que després es veurà reforçat en una pràctica tant a l'escola com al propi bosc.

Edufoc té un punt molt positiu que és que els destinataris del projecte educatiu no són només els infants que viuen en zones on va arribar l'incendi. És important aquest fet perquè tot i que als qui més va afectar l'incendi són aquells que van viure l'incendi de prop, i la seva llar està dins les poblacions amb àrees cremades, també els altres alumnes han de tenir coneixements bàsics d'educació ambiental perquè així entendran la natura d'una altra manera. Moltes vegades es cau en el risc de formar en medi ambient només aquelles persones que viuen en poblacions que tenen la natura més propera. Òbviament és molt important fer aquest pas i formar a aquells que són ciutadans en poblacions menys urbanitzades, però cal tenir present que els altres ciutadans també han de rebre una formació adequada per tal de no quedar al marge del coneixement de la prevenció i el correcte ús i gaudi de la natura, per així, en el moment en que siguin usuaris d'aquesta, puguin tenir consciència de les conseqüències dels seus actes i de com ells també són un paper important per al desenvolupament sostenible.

Per altra banda, caldria augmentar la incidència d'aquests projectes i poder-ne elaborar també per adults. Els adolescents per exemple, són uns bons destinataris pels projectes d'educació ambiental, doncs comencen a tenir rols més independents en la seva vida i per tant, se'ls ha d'educar per una bona gestió i cura del medi. A més, els adolescents són els formadors entre el grup d'iguals de l'avui i seran els formadors del demà.

Tampoc podem obviar als adults, aquells que tenen la responsabilitat de transmetre els seus coneixements als altres. Seran ells els qui ensenyin als més petits a través dels seus comportaments i relació amb l'entorn i per tant, quan millor sigui aquesta, més persones es beneficiaran del coneixement i de l'adquisició d'hàbits sostenibles. Una millora que és per l'entorn, per la fauna i la flora, per nosaltres i per a tots.

Tothom ha de rebre coneixements bàsics per una cura del medi ambient, per una prevenció dels incendis, per la possibilitat d'un món més sostenible... Des de l'educació social i en diferents àmbits d'actuació (Infància en risc, Educació de persones adultes (epa)...) és un bon treball educatiu a realitzar. L'educador social, mitjançant un treball en xarxa amb altres professionals de l'educació i del medi natural, pot elaborar programes i projectes atractius i adaptats per a cada col·lectiu, donant importància i valor a una educació necessària i imprescindible que no podem obviar. És important no creure que l'educació s'atura en la infància, doncs aquesta és possible durant totes les etapes vitals.

És necessari que els formadors adquireixin contínuament nous coneixements de la matèria que els hi permetin traspasar la informació de manera clara i atractiva i conèixer noves metodologies d'ensenyament que permetin a l'alumne un contacte directe amb el fet après.

Finalment, és bàsic que l'educació ambiental no sigui per temporades. Podem veure que el projecte MeFiTu i EDUFOC s'han centrat en l'educació ambiental una vegada els boscos de l'Alt Empordà van quedar cremats. És una iniciativa molt positiva per donar a conèixer la situació als propis infants i adolescents i obrir les portes per una educació més sostenible, és la possibilitat d'una educació in situ que permet conèixer les conseqüències d'un fet. Expandir aquests projectes d'educació ambiental seria l'oportunitat per una educació continuada que permeti a l'educand aprendre durant tot el curs escolar diferents aspectes que l'afecten i que seran la base per uns ciutadans més conscients del demà.

EduBosc, planteja la possibilitat de crear un espai de trobada online on hi hagi materials penjats per treballar el medi ambient. El fet que estiguin constantment renovant-se i disponibles permetrà que el coneixement no es centri en una etapa en concret del curs escolar sinó que es puguin anar treballant diversos aspectes de manera teòrica i pràctica al llarg del curs. Aquesta plataforma permetrà construir una cultura professional comuna d'aquest àmbit i permetrà a diversos centres educatius o interessats poder consultar informació fiable i tècnica, prèviament verificada la seva qualitat per als propis professionals de la Fundació Boscos.

El model educatiu que construeixen aquests projectes i que poc a poc s'està recalcant des de diversos àmbits de l'educació, és aquell que permet un aprenentatge més directe i per tant, més significatiu. En aquests projectes anteriorment esmentats es pot observar una filosofia de la importància de l'aprenentatge pràctic i integral, que no es redueix a les aules i que no es simplifica a un col·lectiu. Tots els col·lectius han d'estar formats perquè tota persona de la societat pot ser en algun moment formador encara que no tingui una institució formal que l'avalii.

A més, un altre aspecte que cal destacar d'aquests projectes és la importància de la reflexió i l'avaluació. La reflexió sobre uns fets, a partir per exemple de preguntes com ens proposa el projecte Edufoc, fan que l'aprenentatge naixi d'unes inquietuds reals de la persona i que se li doni importància i es fomenti aquesta curiositat per aprendre. La reflexió és la que fomenta el pensament crític constant tant per l'anàlisi d'un fet passat com per a la trobada individual o col·lectiva d'alternatives per a la seva prevenció i perquè no, dur a terme pràctiques que puguin fer reals aquestes propostes.

L'avaluació és necessària per tal d'adaptar constantment l'educació a la realitat. No seria real una educació amb coneixements caducs i obsolets. És per això que s'ha de fer una investigació constant, potser des de la pedagogia social, per part de diferents professionals que permeti trobar nous coneixements i reptes socials i traspasar-los als propis formadors, donant-los eines i recursos per superar-los de la millor manera i aconseguir que el coneixement sempre pugui ser una praxis constant, on la teoria pugui tenir relació amb els fets del dia a dia. La recerca-acció és un dels mètodes per "desenvolupar les capacitats de l'alumnat i la construcció de la seva pròpia comprensió de la realitat i de la vida tot partint de la realitat mateixa i de la utilització de les estructures públiques de coneixement". L'educació ambiental ha de seguir un procés lògic d'ensenyament – aprenentatge que parteixi d'una teoria que es mostri interessant per als alumnes o participants i continuï en una pràctica que permeti la incorporació d'aquests coneixements en una situació real. Aquest mètode òbviament no es pot reduir a l'educació ambiental, però en aquest cas, és imprescindible dur-lo a terme així, doncs la majoria de les temàtiques que s'aprenen dins d'aquesta disciplina, porten per inèrcia a la necessitat d'una triangulació de dades i experiències, per saber més i veure en persona allò que s'aprèn mitjançant els recursos més tècnics i posteriorment fer-ne una reflexió i tornar a la teoria, aprenent amb una planificació en espiral que permeti una educació integral i fomentant també no només l'aprenentatge sinó la investigació en el propi educand.

8. EL PAPER DE L' EDUCACIÓ SOCIAL EN L' EDUCACIÓ AMBIENTAL

Arribant a la part final més teòrica d'aquesta investigació – a banda dels propers apartats d'anàlisi de les entrevistes i les dades recollides – se'ns plantegen una sèrie de qüestions que com educadors socials tenim la responsabilitat de fer-nos, doncs és caminar cap al futur de la nostra professió trobar noves respostes a preguntes que van apareixent en el sí de la societat. Després doncs de parlar explícitament dels moviments socials, base troncal d'aquesta recerca, i haver introduït la temàtica de l'educació ambiental mitjançant exemples de programes in situ a l'Alt Empordà i posteriors als incendis, és el moment de situar el professional de l'educació social davant dels reptes que planteja l'educació ambiental, doncs és evident que els conflictes mediambientals són responsabilitats de tots i cadascun de nosaltres i tenim l'objectiu de fer un treball amb i per al medi, amb i per les persones.

Des de l'educació social cal detectar constantment espais d'intervenció on la figura d'aquest professional pot intervenir però encara no ho fa amb fermesa. L'àmbit de l'educació ambiental és un d'aquests espais i per tant, una de les tasques de l'educador social no només és la de detectar aquests espais, sinó trobar-hi la relació entre els diversos conceptes que es treballen des d'aquesta perspectiva. Les qüestions que es plantegen a l'altura d'aquesta investigació són:

En quin punt pot intervenir l'educació social dins la problemàtica ambiental?

Com s'uneixen les dos branques bàsiques d'aquesta investigació: moviments socials i educació ambiental?

Una de les línies d'aquesta investigació, és doncs, la de relacionar l'educació social amb l'educació ambiental, trobar una possibilitat de treball comú i conjunt. Per reflexionar d'aquesta unió transdisciplinària, s'agafaran els següents textos de referència:

- *De l'Educació Ambiental a l'educació Social o viceversa*

Lucía Iglesias i Pablo Meira

Educació Social i Educació Ambiental: la sostenibilitat com a horitzó comú

Núm.: 35 Educació social i educació ambiental: la sostenibilitat com a horitzó comú. 2007.

- *L'educació ambiental és (també) educació social*

Jesús Antonio de la Osa i M^o Pilar Azara

VI Congrés Estatal d'Educació Social. Valencia, 2012.

- *Pedagogia ambiental i educació social*

Pilar Heras

Petrus. Pedagogia Social. Barcelona, 1997.

Primer de tot, De la Osa i Azara ja fan una definició d'educació ambiental que inclou diversos elements que pertanyen a la disciplina de l'educació social. Defineixen l'educació ambiental com una "Corrent internacional de pensament i acció, amb la meta de procurar canvis individuals i socials que desemboquin en una millora ambiental i ajudin a construir un desenvolupament sostenible". L'àmbit social apareix en la idea de que els canvis que es busquen a través de l'educació ambiental són alhora individuals i socials.

Dins les ciències socials, l'educació social és aquella disciplina que treballa en educació i societat alhora i que per tant, es troba present a molts àmbits socials, l'educació social entén que la comunitat és la que possibilita els canvis i les transformacions i per tant, tots els agents són responsables tant de les seves actuacions com les dels altres i les del medi. És ben sabut que els educadors i educadores socials tenen molt present en la seva professió, el context a l'hora de fer intervencions socials, educatives i socioeducatives. El context és un agent que es té present en tots els estudis de casos i en totes les intervencions, entenent context com aquell conjunt de factors que envolten una persona i on s'inclourien

- Agents personals
- Recursos de la persona
- Recursos que utilitza la persona: recursos educatius, socials... per fer-hi un treball en xarxa
- Factors històrics, polítics i econòmics del moment
- Entorn

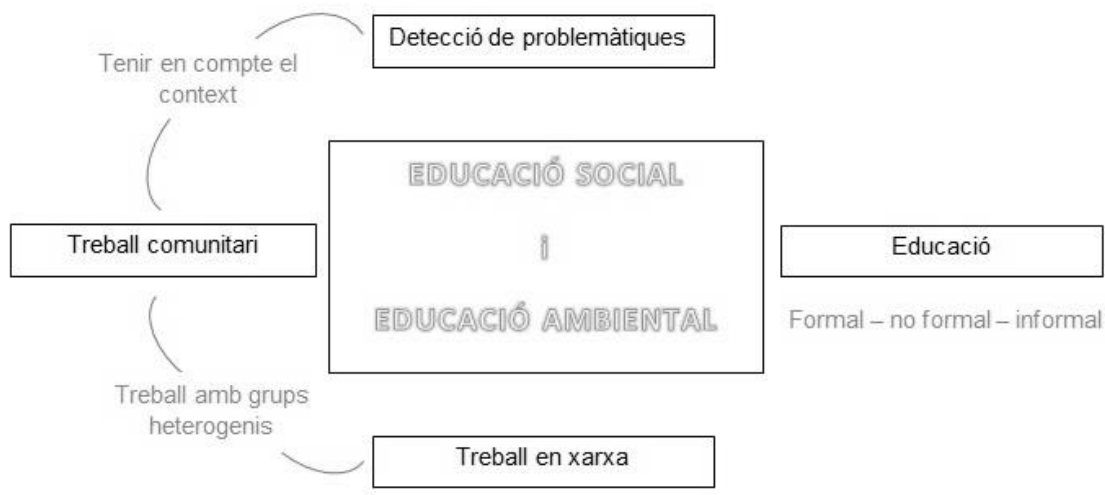
Si l'educació social té present aquests contextos per tal d'adaptar les seves intervencions al màxim, l'educació ambiental hi té molt a veure, doncs si es parla contínuament de la important relació entre la intervenció socioeducativa i les relacions interpersonals o el treball en xarxa entre agents educatius i socials... no es pot obviar la relació que també existeix amb aquesta vessant ambiental.

La disciplina de l'educació ambiental té un gran ventall de possibilitats que intervenen en diversos àmbits i des de diversos enfocaments. L'Educació Social està preocupada per les disfuncions socials i l'Educació Ambiental preocupada per les disfuncions mediambientals d'un model socioeconòmic en aparença totalment reeixit (almenys, en el *primer món*). Les dues comparteixen el context incert de la crisi global i

de la crisi de l'estat, progressivament desgastat en la seva capacitat per garantir tant la seguretat ambiental com la dimensió social de la qualitat de vida (Iglesias i Meira), així doncs, una de les tasques és la de la detecció de problemàtiques ambientals per incidir-hi i produir un canvi que comporti una millora. Qualsevol problema ambiental convertit en objecte educatiu, sigui quin sigui l'àmbit espacial en que es desenvolupi l'acció (local, regional, global), obliga a una pràctica de contextualització i problematització que és, en essència, una pràctica d'acció social o socioeducativa.

Si parlem de la formació dels educadors ambientals, en un estudi realitzat per Bautista-Cerro Ruiz, M.J, al 2008, es demostra que el 84% dels educadors ambientals posseeixen formació universitària i d'aquest tant per cent, un 17% té una formació de caràcter social: un 11% de pedagogia, un 3% de psicologia i únicament un 3% és educació social, davant d'altres tant per cents que provenen de les ciències naturals (biologia, ambientals, ciències pures...). Poc a poc, sembla que la problemàtica ambiental s'ha anat estenent, conscienciant a diverses branques professionals per uns estudis més transversals i holístics, tant és així que dins l'ensenyament oficial s'han anat creant titulacions específiques d'educació ambiental que li donen una major importància a l'educació, així són, per exemple, els estudis de "Tècnic superior en educació i control ambiental" que inclouen formació en tècniques d'educació ambiental i també formació en habilitats socials i eines socioeducatives. Com aquesta investigació està realitzada des de la perspectiva de que l'educació social pot tenir la branca d'educació ambiental dins els seus estudis i mereix aquesta, més importància en aquesta professió, s'ha volgut fer una petita comparació a través de textos de diversos professionals de l'àmbit que parlen d'un treball compartit.

A continuació es fa una separació de diverses temàtiques que es tracten des de l'educació social i l'educació ambiental, amb la finalitat de trobar-hi no només punts en comú sinó espais d'intervenció fermes per l'educador social, on la seva figura hi estigui justificada. En els següents apartats es fa una reflexió per parlar d'una educació social que inclogui una educació ambiental, o una educació ambiental amb estratègies pròpies de l'educació social. No es pretén menysprear cap de les dues disciplines, ni molt menys substituir una per l'altra, sinó que la intenció és la d'entendre perquè encara avui dia en molts casos, ens trobem que aquestes dues disciplines no caminen cap a la mateixa direcció si és evident que hi tenen una relació estreta.

Imatge 13: Diagrama sobre els punts en comú entre l'educació social i l'educació ambiental. Font: Elaboració pròpia

La detecció de problemàtiques

l'acció educativa que es construeix amb la intencionalitat de coadjuvar a la superació de la crisi ecològica ha de ser entesa com una praxi de naturalesa eminentment social (moral, cultural, política, fenomenològica). (Iglesias i Meira)

La detecció de problemàtiques o situacions de conflicte és una tasca important per als educadors i les educadores socials, i aquest ja seria un punt de partida que per pensar que la relació entre l'educació ambiental i l'educació social pot existir una proximitat i un treball comú. Podem observar que en ambdues disciplines es fa un treball a partir de problemàtiques existents, és a dir, es du a terme una prevenció secundària. La prevenció secundària és la possibilitat de fer intervencions per reduir danys d'un conflicte que ja ha surat i també reduir els riscos de possibles conseqüències derivades d'aquests conflictes. Ambdues disciplines doncs, tenen la tasca de fer una detecció holística d'una necessitat, mitjançant la observació, la interacció amb l'entorn o altres tècniques de recollida d'informació que els hi facilitin saber què està passant. El pas proper a la detecció d'una necessitat és fer alguna cosa per pal·liar-la i és aquí on naixerien els plans, programes o projectes, encarats a fer una transformació social. Aquest treball també és propi tant de l'educació social i l'educació ambiental, doncs és un treball comú a les disciplines de les ciències socials.

A més, tot i que es parla de la detecció de necessitats i la intervenció per pal·liar-les, el treball d'aquestes dues disciplines possibilita també un treball de prevenció primària que cal reforçar tant en el cas de l'àmbit social com l'ambiental. Així doncs, un dels elements que podria unir l'educació ambiental amb l'educació social és la voluntat que tenen ambdues disciplines per detectar problemàtiques i intervenir-hi positivament fomentant el canvi i la millora. I aquest és un canvi, que, també des dels dos punts de vista, tindrà una repercussió ambiental i social per a tots.

Tot i que aquesta detecció de necessitats és un punt en comú per a les dues disciplines, també es pot anar més enllà i parlar de la possibilitat d'un treball educatiu a partir de la detecció de necessitats que uneixi a aquestes dues doncs el medi ambient pot servir com a recurs educatiu, de o per l'educació social; és a dir, com a eina de treball amb grups susceptibles, en risc o vulnerables, per tal de treballar amb aquesta crisi global de manera que el medi ambient tingui la possibilitat d'incorporar-se als discursos educatius.

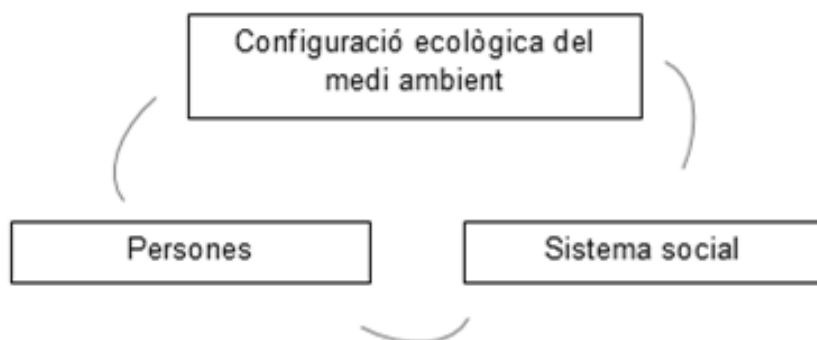
És ben sabut que els educadors socials poden intervenir en una gran varietat d'àmbits de la societat i que poden treballar amb la majoria de col·lectius. El treball de l'educador social és divers i complex però aquesta diversitat li aporta també, la possibilitat d'un treball més fructífer, doncs té molts recursos al seu abast. Quan es fa la detecció d'una necessitat, fet que anteriorment ja s'ha mostrat com primer element en comú entre l'educació social i l'ambiental, s'està intentant produir un canvi directe. En el cas de l'educació ambiental, som els propis educadors els qui hem de gestionar la millora, mentre que en canvi, en el cas de l'educació social, aquest professional està com a mer acompanyant d'una transformació pròpia de la persona, que pren les seves decisions i escull els seus propis camins. L'educador social doncs, té la complexa tasca d'estar, d'acompanyar sense jutjar, sense determinar accions ni pressionar a l'altre persona, oferir recursos, acompanyar-lo en les decisions, reforçar en les potencialitats... tot aquestes són tasques que estan present al treball educatiu. És llavors, en la responsabilitat que tenim com educadors d'oferir els màxims recursos a l'altre per a que pugui decidir lliurement i d'oferir un treball educatiu relacionat amb l'entorn i no de manera allunyada a la pròpia realitat, quan pot tenir un paper molt important el medi ambient, doncs aquest és un recurs de gran potencial, no només per la possibilitat d'aprendre coneixements in situ, sinó per l'oportunitat de fer que el propi ambient creat per l'entorn i la naturalesa, ajudi a l'altre persona durant el seu procés socioeducatiu. Per exemplificar una mica i que no quedi una idea a l'aire, podem parlar de dues idees: les comunitats terapèutiques en el medi rural per a persones amb drogodependències, que permeten programes rehabilitadors en un entorn allunyat del que la majoria dels usuaris estan acostumats, doncs els serveis "urbans" no existeixen i són substituïts per l'esforç de les persones que els habiten, des de l'obtenció de l'aigua per a consum humà fins per a l'eliminació dels seus residus o el transport de persones, béns o objectes. (*Fundació Font Picant*). O com a segona idea i en un àmbit molt diferent, també es poden nombrar els tant coneguts horts urbans, una eina pedagògica on ésser humà i natura tenen una relació recíproca, doncs un (l'espai verd, l'hort) possibilita un treball educatiu basat en la constància, l'equip i la comunitat; i l'altre (el qui el cultiva, cuida) du a terme el treball de cura del medi mentre incorpora i fomenta valors com la sostenibilitat. L'hort urbà possibilita als alumnes tenir experiències amb l'entorn natural, entendre les relacions i dependències que tenim amb ell i posar en pràctica actituds de cura i responsabilitat mediambiental. (elhuertoencasa, 2013).

El treball comunitari

Tot allò que li succeeix al medi natural repercuteix en les persones, ja sigui positiu o negatiu. L'educació social treballa amb les persones i per tant, transcendeix al medi, doncs l'ésser humà interactua amb ell. (Heras, 1997). Aquest és un altre element que parla de la possibilitat d'un treball unitari en aquestes dues disciplines, la idea de que l'entorn ha de ser cuidat per la societat, i que la del medi ambient, es tracta d'una problemàtica d'interès comú i per tant, és des de la comunitat des d'on treballar per un desenvolupament sostenible. Aquesta idea parteix del paradigma ambientalista, un model que proporciona una manera d'entendre el medi mitjançant les relacions subjecte-entorn i la visió de complexitat del medi ambient (Heras 1993).

L'educador social forma part de l'equip professional dels Plans de Desenvolupament Comunitari. El medi ambient, de per sí, és una temàtica comunitària, doncs com diu Heras, és l'entorn i com a conseqüència, intervenen tots els agents que en ell hi viuen, a més, totes les persones tenim responsabilitats en la protecció i millora del medi ambient i oportunitats diferents per a fer-ho (de la Osa i Azara, 2012), així doncs, combatre les problemàtiques mediambientals requereix de la participació, responsabilitat, actitud crítica i de la resolució de conflictes per part de tots; que des de l'educació social es treballa. A més, el treball comunitari fa que amb actuacions en grups petits i a nivell local, es puguin fer intervencions amb conseqüències globals, tal com diu la coneguda frase de "penso globalment, actuo localment".

En aquest punt entraria en joc el que comporten les participacions socials i els moviments comunitaris. Un altre autor, Castro (2000) afirma que aconseguir el desenvolupament sostenible implica l'acceptació per part de la població, en el desenvolupament de l'autoconfiança i de la justícia social, pel que és necessari allunyar-se de les formes tradicionals de gestió dels recursos i del medi ambient, dominades exclusivament per experts professionals del govern i del sector privat i anar cap un enfocament que combini l'experiència, els coneixements, i la comprensió de diferents grups de persones.

Imatge 14: Diagrama relació quotidiana entre les persones, el sistema social i la configuració ecològica del medi ambient. Font: Elaboració pròpia.

En aquesta cita, a més, es parla de:

- El treball en xarxa
- El treball en grups heterogenis

El treball dels professionals de l'educació és el de fer un treball en xarxa amb organismes oficials o entitats especialistes en medi ambient per tal de poder fer projectes socioeducatius de prevenció professionals i efectius, destinats a educar cap al respecte a la natura i cap a la bona praxis ambiental de totes les persones. En aquest cas, la tasca de l'educador social és la de facilitar aquest treball en xarxa i idear programes educatius destinats a diferents col·lectius de la societat, potser sí començant per als infants (actualment el col·lectiu que rep més educació per al coneixement del medi), per tal de que la pedagogia de la prevenció ja la tinguin presents des de ben petits, però sense oblidar de fer projectes que també vagin dirigits als adults.

El professional de l'educació social és aquell expert en un treball a partir de les potencialitats i les habilitats socials i per això, té la possibilitat de treballar en la coordinació i gestió de grups. Tant per al disseny com per a la pròpia aplicació de qualsevol programa educatiu de sensibilització ambiental, cal un treball previ amb diversos experts o implicats que puguin aportar el seu punt de vista sobre la temàtica, per poder trobar, junts, la millor manera d'ensenyar. Treballar molt bé amb el *què*, i el *com*. Cal fer un treball amb agents de diverses disciplines, amb equips multi, pluri inter i transdisciplinars, i tot el treball en xarxa comporta en la majoria de les ocasions un treball amb agents i grups heterogenis, fet que fomenta un coneixement més ampli i més fructífer, una pràctica social col·lectiva en la qual cadascú hi té coses a dir i coses a fer: mestres, alumnes... i la resta de gent a qui interessa l'educació (Heras, 1993).

Com ja s'ha comentat, l'educador social té coneixements sobre la gestió de grups heterogenis, i treballa amb ells contínuament. És una de les seves tasques potenciar les individualitats de cadascú tenint present les capacitats, i fomentar els treballs cooperatius per treballar conjuntament per caminar cap a una mateixa direcció. Aquí intervenen molt les habilitats socials perquè caldran habilitats com l'escolta activa, l'assertivitat, la tolerància... elements que possibiliten un treball en xarxa i en equip, real.

Dins l'educació ambiental hi tenen molta força aquells que tenen coneixements tècnics i teòrics sobre el medi ambient, però cada vegada estan més present els rols que tenen coneixements sobre gestió de grups, metodologia de l'educació, coordinació de voluntaris... rols pròpies d'unes ciències socials i que pot assumir l'educador social.

S'acaba aquest apartat nomenant un concepte amb el que Margarita Rodríguez treballa (2005): Educació socioambiental, un concepte que parla de l'exigència de les pràctiques de l'educació ambiental, orientades directament o de forma diferida a estimular l'acció col·lectiva per a la transformació social. Un concepte que fa referència al que s'ha parlat anteriorment, la idea de comunitat que creu i treballa per al desenvolupament sostenible, on l'educador social hi pot participar activament amb un rol de dinamitzador, gestor i coordinador dels moviments socials i grups de treball.

L'educació

“Fins a cert punt, els educadors ambientals centren el seu treball sobre com continuar amb el desenvolupament al mateix temps que es protegeix, preserva i conserva els sistemes de suport vital del planeta (aquesta és la idea que hi ha darrere del concepte de desenvolupament sostenible); però l'educador social mediambiental s'ocupa més de la part social, doncs el seu objectiu és millorar la qualitat de vida de les persones, treballant també de manera més implícita la problemàtica mediambiental. No és suficient amb que la persona educadora parli del tema sobre el que vol educar, ha de saber què s'entén per educar, ha de saber educar, ha de saber proposar-s'ho... i això requereix d'una formació” (Heras, 1993)

Educació. Aquest concepte ja és el que inicialment, ens dóna pistes d'alguna cosa en comú entre l'educació social i l'educació ambiental, doncs ambdues disciplines tenen una mateixa terminologia. En aquesta cita anterior, Pilar Heras ens parla de la necessitat de que els educadors ambientals tinguin coneixements del concepte i la metodologia d'educació així com els educadors socials també haurien de tenir coneixements propis del medi ambient i el desenvolupament sostenible, és una necessitat que ambdós professionals tinguin coneixements propis de l'altra disciplina doncs això és el que els formarà i els farà capaços de gestionar grups d'interès. “Una situació de crisi no serveix només per adonar-nos que bona part dels plantejaments que ens han fet actuar i pensar durant períodes més o menys llargs es manifesten inoperants, sinó que ens desafia a reescriure les coses esdevingudes caduques. Una situació de crisi pot efectivament obrir pas cap a noves formes d'entendre el món, les quals seran també provisionals fins que altres noves crisis les qüestionin de nou” (Heras, 1993).

Per la seva part, l'educació social, mitjançant la investigació educativa i la pedagogia social permet l'exploració de noves metodologies i estratègies educatives, que estiguin cada vegada més adaptades a la construcció col·lectiva tenint present els interessos i les necessitats, i potenciant les capacitats i potencialitats de cada persona alhora que es transmetin coneixements teòrics i pràctics. És també tasca de l'educador social reinventar continuament la professió i trobar-hi noves maneres de fer intervencions socials i educatives. Heras parla per exemple, de la recerca-acció al projecte “Parlem de l'entorn quotidià; una proposta de recerca-acció a quatre escoles de l'Alt Empordà”: Un dels objectius centrals és l'explicitació de les teories implícites que condicionen l'actuació professional, de manera que la pràctica es faci cada vegada més prudent i informada, és a dir, es converteixi en praxi. D'altra banda, la recerca-acció estaria més pròxima als paradigmes hermenèutic i crític, que coincideixen a considerar la realitat dotada de les següents característiques: múltiple, divergent, holística, construïda, complexa, no fragmentable... i concep la relació entre el qui observa i la realitat com la de dos subjectes implicats i interrelacionats tant per factors subjectius com pel compromís per a l'alliberament humà. La recerca-acció situa les seves finalitats en la construcció d'hipòtesis de treball, centrades en casos concrets i

contextualitzats, a partir d'explicacions inductives i qualitatives de situacions diferents. El seu interès es centra en el descobriment de regles (no lleis) d'utilitat pràctica, amb un interès no només interpretatiu, il·luminador i clarificador, sinó amb una intenció d'anar canviant i millorant aquesta realitat de manera dialèctica.

A més, cal tenir present la constant avaluació de les metodologies existents per a trobar-ne de millors, doncs, el que cal és construir un sistema de pensament que ens ajudi a clarificar objectius i mètodes per a una intervenció educativa-ambiental ajustada a les necessitats del nostre temps, però cal que ho fem des del convenciment que tal sistema ha de resultar revisable i millorable des del mateix moment en que es planteja. (Heras, 1993)

La problemàtica del medi ambient no és una problemàtica que sembli poder-se resoldre en un futur proper, primer perquè la consciència que hi ha sobre aquest conflicte ambiental no és mai suficient i en segon terme perquè a mesura que el temps avança i els contextos canvien, apareixen noves formes de malmetre el medi ambient i nous conflictes ambientals que plantegen contínuament reptes per als professionals que hi treballen. Com es deia anteriorment, cal fer una detecció de nous conflictes per poder fer grups de treball que els puguin resoldre i per alhora conscienciar a la gent d'aquestes problemàtiques i evitar que s'agreguin o que en neixin de noves. Per altra banda, aquesta detecció de problemàtiques serà constant i per tant, cal fer una tasca d'investigació continua.

Dins l'educació, els àmbits d'intervenció que hi ha, també poden ser comuns en l'educació social i l'educació ambiental

- Educació formal
- Educació no formal
- Educació informal

Tres àmbits amb les seves característiques pròpies però on és possible fer una intervenció socioeducativa relacionada amb el medi ambient i dirigida als diversos col·lectius existents. En l'educació formal per exemple, hi podrien entrar projectes mediambientals dins les aules, com poden ser els que s'han presentat anteriorment que van néixer arran dels incendis de l'Alt Empordà (MeFiTu; EDUfoc i EduBOSC). Dins l'educació no formal ens podríem trobar per exemple amb projectes que incorporin coneixements o sensibilització per la cura del medi ambient dins d'espais més lúdics com casals de joves, espais, grups escoltes... i finalment a l'educació informal ens trobaríem uns coneixements que s'aprenen en el dia a dia i es transfereixen en les interaccions amb l'entorn i els agents propers, família, amics...

Després d'haver parlat de tres conceptes que segons el punt de vista d'aquesta investigació, són claus per fer un treball comú entre l'educació social i l'educació ambiental (Detecció de problemàtiques; treball

comunitari i educació), es mostra a continuació un quadre a mode de resum de tots aquests conceptes i idees que han anat sorgint en el desenvolupament de les reflexions anteriors.

Perquè treballar juntes?
Voluntat de canvi i millora d'una situació problemàtica trobada en l'àmbit (social o ambiental)
El medi ambient és cosa de tots. Tota la societat s'ha d'implicar en el camí pel desenvolupament sostenible
L'educació ambiental té un caràcter sistèmic que abraça els àmbits – social – natural – cultural, l'educació social també és una disciplina amb caràcter sistèmic capaç de treballar en aquests diversos àmbits.
La conscienciació de la societat per a la prevenció de problemàtiques ambientals, ha d'anar de la mà de coneixement tècnic de medi ambient i de coneixement pràctic de gestió de grups, coordinació de moviments socials... fet que fa palès que l'educador ambiental i l'educador social poden complementar-se.
L'educació social, en les seves intervencions, sempre té en compte el context en el que intervé, per tal de treure-li el màxim partit amb un treball interdisciplinar.
L'educador social mediambiental pot conèixer la teoria del medi ambient i sap estratègies per aplicar-la i transferir-la de manera adaptada i adequada diferents col·lectius.
Dins l'educació social ens trobem amb la pedagogia social, disciplina que ens permet fer un anàlisi i una avaluació de les metodologies educatives, per reformular els models existents i adaptar-se a les noves problemàtiques i nous reptes.

Taula 4: Graella relació educació social i educació ambiental. Font: Elaboració pròpia.

9. ANÀLISI DE LA INFORMACIÓ

Imatge 15: paraules més rellevants que sorgeixen durant les entrevistes. Font: Elaboració pròpia mitjançant la plataforma Wordle.

Fent repàs dels apartats que fins ara s'han pogut trobar en aquesta investigació ens trobem inicialment amb una documentació bàsica del medi ambient i les principals definicions de les problemàtiques relacionades amb els incendis forestals. Després s'ha pogut focalitzar la temàtica centrant-nos en l'Alt Empordà, en els fets que van succeir-se el Juliol de 2012. Una vegada coneguts els fets, aquesta investigació s'ha submergit en el món dels moviments socials i la participació social i s'han pogut conèixer les principals definicions dels termes per part de diversos autors experts i documents oficials. Quan ja hem conegut en què es basen els moviments socials, quines motivacions poden tenir les persones que exerceixen de voluntaris i per a què és necessari aquest voluntariat així com la participació en la pròpia comunitat, ha estat el moment de conèixer com des de l'Educació Social es pot fer un treball ambiental, trobant punts en comú entre l'educació social i l'ambiental i podent veure que aquestes dues disciplines poden fer un treball conjunt.

Ara ha arribat el moment de parlar de casos concrets, focalitzats en els incendis de l'Alt Empordà i que són històries de persones que de manera individual o a través d'una entitat van decidir fer alguna cosa arran dels incendis. És el moment d'unir les diverses branques que han anat apareixent, el medi ambient i els moviments socials dins el cas concret dels Incendis. Ens trobem amb dos joves que van formar part de la creació de grups a les xarxes socials que organitzaven el voluntariat, i un d'ells, va ser cocreador d'un projecte sorgit de la mateixa pàgina. També ens trobem tres associacions que treballen en el medi ambient, i dues d'elles que han creat un projecte educatiu específic després dels incendis, i finalment tenim el testimoni d'una família que va viure el foc de molt a prop i que en va patir les conseqüències de l'incendi de primera mà.

Els entrevistats són:

- Oriol Puig: #1Català1Arbre
- Roser i Joan: Fundació Boscos – Empordà+Verd
- Bàrbara: Fundació IAEDEN – Foc Al Cor i Salvem l'Empordà
- Gabriel Navaes Polo: Voluntaris Incendis La Jonquera
- Pau Costa Foundation: Projecte MeFiTu
- Família de la Rubia Ramon, afectats per l'incendi.

A continuació es fa una divisió de diversos apartats que han estat punts en comú a les entrevistes fetes i on la informació recollida ha estat més interessant de reflexionar i treballar-hi. Al realitzar la matriu, s'han trobat punts on els entrevistats hi tenien molt a dir, i que per tant, quedaran reflectits mitjançant cites que reafirmen alguna idea i reflexions que se'n fan de les opinions dels entrevistats.

- **9.1 Idea de medi ambient o com han afectat aquests incendis al medi**

Està clar que els incendis de l'Alt Empordà han marcat un punt important que ens fa repensar en la gestió forestal actual i que ens permet adonar-nos de la problemàtica del medi ambient. Hi ha hagut altres incendis al llarg dels anys, però per la magnitud de l'incendi, les condicions, i la gran mobilització que hi va haver, aquest incendi ha tingut molt ressò. La fundació IAEDEN ens parla de les dificultats que hi va haver en l'extinció dels incendis de l'Alt Empordà degut al temporal existent – el vent de tramuntana – fet que va complicar aquest incendi i va ajudar a que fos cada vegada més greu i es convertís en un Gran Incendi Forestal que cremà més de 13.000 hectàrees. Tot i això, sent conscient de la grandesa de l'incendi, afirma que “*hagués pogut ser molt pitjor*” doncs el foc podria haver arrasat moltes més hectàrees que estaven en perill i que finalment es van poder salvar. En l'extinció d'aquests incendis hi van participar cossos professionals d'extinció però també van haver-hi bombers que en aquell moment no estaven en servei que van afegir-se voluntàriament al treball d'extinció i altres organismes com les ADF que hi van participar molt activament i que també ho fan des d'un paper voluntari.

Per altra banda, com a entitat ecologista, la IAEDEN lamenta molt els fets, però alhora, confia en que la regeneració del propi ecosistema està fent créixer de nou els arbres del bosc, i és opinió compartida per la Fundació Boscos, que també afirma que hi ha espècies afectades per l'incendi que, per sort, tenen la pròpia capacitat d'autoregenerar-se soles, com poden ser l'Alzina, La Garriga o el Pi Blanc.

La problemàtica del medi ambient és, però, una gran problemàtica que no només passa pels incendis forestals, i en això estan d'acord totes les persones entrevistades. Les problemàtiques que sorgeixen envers el medi i l'entorn, són molt complexes i per tant requereixen que també els propis individus de la

societat ens involucrem en la seva millora. *“la problemàtica del medi ambient és un dels grans problemes que es plantegen avui en dia”* diu IAEDEN, que afirma que involucrar-nos en la millora és cosa de tots, doncs *“el medi ambient comença al pati de casa teva i acaba a l'Àrtic. Tots els gestos són importants”*. Gabriel Navales, creador de la pàgina de voluntaris “Voluntaris Incendi la Jonquera” té una opinió semblant i considera que davant de problemàtiques socials o ambientals, no hem d'esperar constantment el suport d'entitats sinó que a vegades un mateix s'ha de gestionar i trobar com col·laborar per pal·liar una problemàtica, doncs hi ha situacions que no necessiten de suport tècnic excessiu per ser solucionades, com podria ser el sotabosc, un dels factors que va aparèixer com a dificultat durant els incendis de l'Alt Empordà, on ell posa l'exemple de que *“si tots els de la pàgina [Voluntaris Incendi La Jonquera] es possessin d'acord per netejar-ho i dur a terme iniciatives, alguna cosa significativa es podria fer”*.

De les persones entrevistades trobem el punt en comú de que abans de començar el projecte relacionat amb l'Alt Empordà, tots havien tingut relació tant amb el medi ambient com amb el voluntariat. Amb el medi ambient, la Bàrbara, portaveu de IAEDEN havia tingut relació prèvia en aquesta entitat unint-se a la plataforma Salvem l'Empordà, creada fa 11 anys. En aquesta entitat ecologista i naturalista hi va estar de voluntària tot aquest temps fins que al final la van contractar, poder estar tant de temps com a voluntària li va permetre conèixer les dinàmiques ambientals de l'entitat i poder-hi participar activament. Per la seva banda, l'Oriol Puig i el Gabriel Navales, creadors de dues pàgines de voluntaris, han tingut sempre una relació estreta amb el medi, des de la seva infància fins ara doncs hi han conviscut durant un temps, tot i que ara viuen ambdós a Barcelona. En les diferents entrevistes realitzades, afirmen que quan poden s'escapen a la muntanya i gaudeixen de la naturalesa, un valor que defensen en la seva vida i també en els seus ideals *“sempre he cregut en els moviments que fomenten un món més sostenible, un canvi de model de societat”* diu l'Oriol Puig, cocreador d'#1Català1arbre.

D'alguna manera, gairebé totes les persones de la societat han tingut al llarg de la seva vida, un contacte directe amb el medi ambient. El que ens hem de preguntar és perquè, si quan som infants tenim dins la curiositat pròpia de la infància que vol descobrir món i que desitja una relació estreta tant amb el medi com amb la fauna i la flora que s'hi troba en ell, a mida que anem creixent aquesta relació entre persona i natura, es va perdent i queda en un segon pla. Tenir una relació amb el medi ambient, fa que les problemàtiques que l'afecten puguin afectar-nos també a tots, que ens hi sentim part responsable del que succeeix.

- **9.2 La iniciativa**

En aquesta recerca s'han investigat diverses propostes que van sorgir a partir dels incendis de l'Alt Empordà.

A continuació, per situar una mica cada iniciativa, es posaran cites dels propis protagonistes, on explicaran la proposta, les motivacions i els límits que s'han trobat.

#1Català1Arbre

The image shows a Facebook wall for the initiative #1Català1Arbre. It features three posts from July 27 and 31, 2012. The posts discuss a meeting with the local council, a request for printing services, and a call for help with gas and animal care. A large text block on the right provides more details about the needs and contact information.

Post 1 (July 31, 2012): Aquesta tarda ens reunim amb el Consell Comarcal a fi de establir col.laboracions. Us mantindrem informats. Seguim sumant...

Post 2 (July 27, 2012): Des de #1Català1Arbre necessitem la col.laboració d'alguna empresa d'estampació de samarretes per a que ens ajudi de forma voluntària. S'hi algú en coneix alguna o es vol oferir, siusplau que ens envii un missatge el més aviat possible. Gràcies!!

Post 3 (July 27, 2012): No oblideu d'apuntar-vos al nostre wordpress, així ens serà més fàcil contactar amb vosaltres a l'hora de fer feina!!! Som moltíssims!! Sou grandíssims!!!
<http://uncatalaunarbre.wordpress.com/>

Large Text Block (July 27, 2012): COMPARTIU AQUEST MISSATGE, POTSER ALGÚ TÉ EL QUE NECESSITEN
Acabo de parlar amb l'Anna, una de les afectades per l'incendi de l'Alt Empordà. Necessiten urgentment:
.UNA NEVERA DE GAS, han de conservar menjar i medicaments.
.COBERT PELS ANIMALS: de fusta, de plàstic.... que aguantí la tramontana. S'han quedat sense cap arbre i no hi ha ombres.
De tot el que necessiten, això és el que ara els urgeix més. Estan, també, molt agraïts per tota l'ajuda que han rebut fins ara.
Si algú pot col.laborar en alguna d'aquestes dues coses el telèfon de contacte és el 622 236 187

Imatge 16: Mur de la plataforma Facebook en la proposta #1Català1Arbre. Font: Facebook

Abans de participació en la creació de la proposta d'#1Català1Arbre, l'Oriol Puig ja participava activament intentant pal·liar algunes de les necessitats que havien sorgit de l'incendi, "volíem fer alguna cosa encara que fos anar a buscar cafès per als voluntaris", ell, juntament amb el seu grup d'amics, van dirigir-se a Llançà, el seu poble, i van anar al Pavelló, on la Creu Roja ja s'havia començat a organitzar. Van participar organitzant a la gent i el material que anava arribant. Una vegada va veure que això ja estava solucionat o ja hi havia prou gent organitzant-ho, es va dedicar a "informar de coses de l'incendi que anaven passant", hi ho va fer tenint un paper molt actiu en les xarxes socials. Quan aquella mateixa nit les carreteres ja es van tornar a obrir, molta gent va poder marxar a casa seva. Els pavellons de Llançà que s'havien obert es van recollir i els voluntaris van marxar a casa. Tot i que les famílies que s'havien quedat aquella nit, ja havien marxat, encara hi havia molt a fer, i va ser quan l'Oriol Puig va llegir un tuit on es demanava un webmaster per obrir la pàgina web d'#1Català1arbre i va decidir participar-hi sense dubte.

En quant #1Català1Arbre, l'Oriol explica: *“la nostra finalitat era la de vehicular tota la onada de solidaritat de la comarca en accions en positiu per ajudar a que l'Alt Empordà, a que la comarca i les zones afectades tornessin a ser el que eren fa una setmana.”* Eren *“gent anònima que vol ser la eina dels que pensen”*. El projecte es va reunir amb el Consell Comarcal en una reunió que s'havia organitzat, on es pretenia reunir diversos experts i voluntaris (experts de la zona, biòlegs, alguns propietaris...) i on aquesta proposta hi tenia un punt clau: els recursos humans i tècnics dels que disposava.

Com a Límits, l'Oriol comparteix en aquesta investigació que *“la idea de la nostra iniciativa va ser mal entesa per algunes persones: no fariem cap acció sense el suport ni l'afirmació d'experts forestals, d'ADF's, d'experts biòlegs i sobretot, de la gent que treballa aquella terra, dels que es coneixen el que és aquella terra, perquè tu pots ser tot l'expert que vulguis però qui més es coneix la zona cremada és la gent que hi viu, la gent que treballa la terra, els pagesos i els agricultors, tots aquells que tenen aquell vincle que va més enllà del que pugui tenir qualsevol persona que visqui en un poble”, “la gent es pensava que nosaltres el dia següent aniríem allà a plantar pins”. “Nosaltres sabíem que les iniciatives per ajudar a treballar el tema de la recuperació del que s'havia perdut, no havien de ser ni l'endemà ni l'altre ni una setmana després de l'incendi”*

Coneixent ja la proposta i els límits que van haver-hi al camí, és important saber quins són els plans de futur que té la iniciativa, si segueix activa, si s'ha aturat... *“un dels inconvenients que ens vam trobar a l'hora de fer accions i que encara ens trobem i per això el moviment ha quedat una mica en terra de ningú és que gairebé tots els boscos de Catalunya són propietat privada i qualsevol acció que tu vulguis fer a un bosc ho has de consensuar amb el propietari o propietària. El que passa és que la majoria de boscos de Catalunya, ningú sap qui és el propietari malgrat el registre civil”*. #1Català1Arbre té una proposta que es durà a terme segurament a principis d'aquest proper estiu i que és la de fer una neteja del sotabosc que encara avui dia hi ha a molts boscos de la Comarca, i que fomenten l'expansió dels incendis i dificulten la seva extinció. Davant aquesta situació de que molts dels boscos que hi ha són propietat privada, la iniciativa ha decidit fer aquesta intervenció en els pocs boscos que siguin públics i per tant, on saben que cal dirigir-se als Ajuntaments per poder-la tirar endavant.

Voluntaris Incendi La Jonquera

Imatge 17: Mur de la plataforma Facebook en la proposta Voluntaris Incendi La Jonquera. Font: Facebook

Voluntaris Incendi La Jonquera
26 de Julio

FAMÍLIA DE CANTALLOPS, Stefan i Anna
NECESSITEN UN EQUIP DE VOLUNTARIS PER AL CAP DE SETMANA
PER A FER NETEJA FORESTAL

Tindran un generador i una motoserra que els deixen.

NO OBLIDEU PORTAR-VOS MOLTA AIGUA per beure

Contacte: [redacted]
Gràcies!

Me gusta · Comentar · Compartir 48 8 56

A 48 personas les gusta esto.

[redacted] ja no necessiten eines?
26 de Julio a la(s) 15:31 · Me gusta

[redacted] jo avui he parlat amb la Laura, i diria que sí que en necessiten!!
26 de Julio a la(s) 15:32 · Me gusta

[redacted] Hi ha un grup escolta que busca a la [redacted] per pujar aquest cap de setmana
26 de Julio a la(s) 15:32 · Me gusta

[redacted] Jo tinc eines, però les tinc a prop de Tarragona. No sé si hi ha algú que pujarà de tan lluny...
26 de Julio a la(s) 15:33 · Me gusta

[redacted] Hola a tothom! Aquest matí hem estat a casa de la [redacted] organitzant roba i menjar. Fins que els Ajuntaments estiguin organitzats crec que és millor portar-ho allà!

Aquesta iniciativa parteix d'en Gabriel Navales Polo, un jove de Barcelona amb una gran vinculació amb l'Alt Empordà i amb la natura en general.

En Gabriel explica que en veure el que estava passant, "No em va sorgir primer la idea de crear un ens que pogués ajudar als altres, perquè va ser tant ràpid... Estava mirant el 324, i vaig veure que es cremava l'Empordà i sempre havia viscut allà però ara no hi podia anar perquè no tinc cotxe, i un cop allà tampoc podia fer res i se'm va acudir crear la pàgina. Vaig posar clarament *Voluntaris i Incendis* perquè la gent que ho busqués pel Facebook ho trobes ràpid i en 5 dies érem uns 4000. Fruit de la impotència de no poder ajudar a nivell personal, vaig crear una eina que permetés

als altres participar-hi." La pàgina que va crear en Gabriel al Facebook tenia la intenció de ser un lloc de trobada entre els qui tenien alguna necessitat i els qui podien pal·liar-la, i també era un lloc digital per anar informant de les notícies d'última hora que hi havia envers els incendis.

Una de les intervencions que es van poder realitzar gràcies al treball en xarxa que permetia aquesta pàgina fou ajudar a un home de Llers. "Hi havia un home que es deia Paco, d'un poble de Llers, que va perdre part del seu bestiar i la casa i a través de la pàgina va trobar una família que li va deixar una caravana perquè pogués dormir al costat del seu bestiar. Vam trucar, vam posar en contacte les diferents persones perquè ell només tenia un telèfon, i al final vam ajudar-lo. Només per això ja va valdre la pena fer la pàgina. Potser si no hagués estat per la pàgina, aquest home que va haver de dormir en una caravana, s'hauria quedat al carrer". Aquestes ajudes van ser possibles gràcies a les persones que es van unir a la xarxa social, un dels motors que va permetre i va afavorir tant moviment, Internet, doncs aquesta fou la millor manera de poder donar informació constant i actualitzada i veure i organitzar els grups de persones disposades a actuar activament i autònoma. "Les xarxes socials, fan que la resposta sigui tant bullíciosa, tant ràpida que al cap de 5 dies hi hagi 4000 persones per una causa ambiental i

humanitària. Fan veure que hi ha poder a les xarxes socials més enllà del màrqueting i del que es fan servir.”

Com a límit, en Gabriel ens explica que les institucions no es van posar en contacte amb la pàgina i que, a més, aquestes tampoc sabien com gestionar tot l'allau de persones disposades a ajudar. *“A nivell institucional no veuen que hi ha moltíssima gent disposada a ajudar i com tenen els seus mecanismes de sempre o no els escolten o no els veuen... Els trucava gent i els derivaven i clar, és gent amb el cotxe a punt equipat amb mantes i preparada, que s'havia de quedar a casa... Són successos tant eventuals que no pots disposar de forma perenne d'una organització, però segur que es podria trobar la forma.”*

Aquesta va ser la principal dificultat que es va trobar en el seu projecte doncs sí que va ser una pàgina amb molt moviment de persones que una vegada rebien la informació sobre les necessitats existents, s'organitzaven entre elles per a realitzar activitats de suport; però hi havia moltes persones que volien ajudar més i que es van trobar amb els murs de les institucions que no sabien com organitzar-los.

“Després del 4t dia, des de la Diputació de Girona van crear una web amb la mateixa funció que nosaltres, però no van dir res i no van fer servir la gent que teníem. Si s'haguessin posat en contacte hagués estat més fàcil però suposo que no estan tant a sobre de les xarxes socials i tenen els seus mecanismes... ho van acabar solucionant però hagués estat més ràpid i efectiu.” Al no posar-se en contacte amb la pàgina de Voluntaris Incendi La Jonquera, en Gabriel creu que va ser una pena que no poguessin sumar forces i que els hi pogués oferir als voluntaris que es van unir a la seva pàgina que s'unissin a la borsa que s'havia creat, doncs no s'havia fet un treball en xarxa previ i si s'hagués fet, tota la gent disposada a ajudar hagués trobat com fer-ho i on dirigir-se.

Com a reptes de futur, aquesta pàgina ha anat donant informacions actuals sobre la situació dels damnificats o sobre els incendis i les seves conseqüències, però una vegada van passar els primers mesos dels fets, poc a poc va anar disminuint el moviment a la pàgina degut a la manca d'actuacions per dur a terme. En Gabriel Navales explica que la pàgina segueix oberta per donar informacions i perquè els propis voluntaris puguin penjar notificacions que creguin interessants relacionades amb el medi ambient i el voluntariat. A més, afirma que si hi hagués una altra situació on es necessitessin voluntaris, no dubtaria en canviar el nom de la pàgina i possibilitar que aquesta tornés a ser un punt de trobada on els voluntaris es poguessin organitzar de nou, de manera autònoma i on poder donar resposta a les necessitats existents.

Empordà + Verd

COL·LABORA AMB NOSALTRES PER UN EMPORDÀ+VERD

**“TREBALLEM PLEGATS PER LA RECUPERACIÓ DELS
BOSCOS CREMATS DE L'EMPORDÀ”**

Imatge 18: Portada tríptic projecte Empordà+Verd

Empordà més verd és la proposta de la Fundació Boscos. *“El que volíem fer era una campanya amb la que poguéssim recollir diners per poder fer un pla de recuperació de la zona, que hi estem treballant, i per poder fer rompuda, és a dir, tens una zona de bosc i la transformes en cultiu, per obrir zones obertes, per obrir zones al mig del bosc per crear un mosaic. Es va dir que s’havia de fer alguna cosa, doncs ens vam adonar de que els boscos que no es gestionen són una bomba pels incendis.”* La iniciativa neix també perquè *“es veu la necessitat també de poder recuperar espais oberts o zones de pastura i zones de cultiu.”* Per a poder dur a terme el

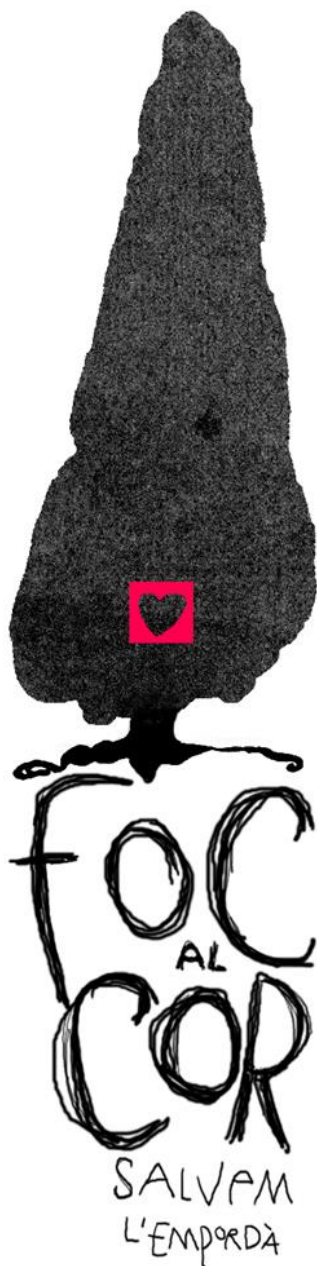
seu projecte, la Fundació Boscos ha fet treball en xarxa *“amb l’escola de pastors, per veure quines zones es podrien realment mantenir, perquè tampoc té sentit treballar només des d’una oficina amb molts experts, estudiar quines zones són les més convenientes i que després no hi hagi ningú que es comprometí a mantenir-ho, o que tingui capacitat per fer-ho. Per això tenim l’associació de propietaris d’allà, que coneix molt bé el territori.”* El treball en xarxa va més enllà en aquest projecte, doncs, *“vam generar aquesta campanya entre la fundació boscos i l’associació de propietaris forestals de l’alt Empordà, amb la idea sobretot d’avivar les empreses de tot tipus de la zona, que poguessin col·laborar, que pogués arribar a tot tipus de gent.”*

Com a límits la Fundació Boscos es va trobar amb una dificultat pròpia de la situació actual que viu el país, doncs *“costa que la gent col·labori econòmicament, i avui en dia encara més.”*

Del futur, la Fundació diu: *“estem treballant en un pla de recuperació, posant el nostre projecte sobre un document. El que estem fent és mirar els mapes del 1956 que ens diuen on hi havia abans zones obertes anteriorment per després estudiar també sobre mapes a quines zones seria més viable que poguéssim instal·lar estes zones obertes”*

Foc al Cor

Imatge 19: Logotip Foc al Cor

Foc al cor és la iniciativa que va crear la Fundació IAEDEN arran dels incendis de l'Alt Empordà. Tal com ens explica la Bàrbara, la responsable de difusió de les campanyes, *"Foc al Cor pretenia intentar recollir diners per donar a projectes de recuperació de medi ambient que tinguessin criteris sostenibles, de prevenció d'incendis i ecològics."*

Foc al Cor va rebre ajuts econòmics per part de gent que ja coneixia l'entitat, i el seu renom i la seva experiència els hi va servir per rebre més suport per aquesta causa. *"creiem que totes aquestes entitats o gent va voler col·laborar amb la nostra campanya degut al fet que tenim un renom per temes ambientals per la nostra experiència i història: som una entitat que treballa molts aspectes de temes o problemàtiques ambientals, per tant la gent tenia una certa confiança en la manera en com nosaltres treballem. També vam intentar mantenir una transparència total amb la campanya, d'on venien els diners, a on es destinaven i quants es podien donar als projectes."*

Com a límits, l'entitat diu: *"un problema que tenim nosaltres és la gestió de voluntaris perquè d'alguna manera la nostra entitat funciona a base de gent que s'apropa i ens ofereix els seus coneixements i actituds per ajudar a es nostres campanyes. No tenim cursos de formació del voluntariat i fins i tot quan alguns es fan socis i volen*

col·laborar activament en l'entitat no sabem ben bé on col·locar-los perquè ja som molta gent organitzada en grups i no sabem com facilitar a la gent de col·laborar amb nosaltres. Funcionem molt per la inèrcia de grups de treball de molts anys d'experiència on la gent simplement ve, participa en el debat de com fer una campanya i col·labora en el que vol i el que sap fer. Tenim una dinàmica molt pròpia de funcionar." Aquest és un límit que hem pogut observar anteriorment expressat pel Gabriel Navales, responsable de la pàgina de Voluntaris Incendi La Jonquera. IAEDEN diu *"quan algú trucava aquí per demanar què podia fer personalment els vam derivar al Consell Comarcal"*.

Com a reptes de futur, l'Associació farà un seguiment a les propostes guanyadores: “La campanya en principi està tancada, es va tancar a finals de Novembre, vam fer una convocatòria amb unes bases de quins criteris haurien de tenir els projectes, vam escollir un jurat format per algú de l'entitat de formació no biòloga, altra gent científica i un bomber. Dels 17 projectes presentats es van escollir 9 i en part ja s'han executat, se'ls hi ha donat els diners i estan desenvolupant-se i hi ha una gent que fa el seguiment de l'execució dels projectes. Quan acabin es farà una avaluació.”

MeFiTu

Un matí amb els bombers.

El dimecres 21 de Novembre van venir els bombers a l'escola. Es deien Santi i David i la Mariona. Ens van presentar el projecte MeFiTu. Nosaltres vam fer dues maquetes de boscos. Un era molt brut i l'altre era més net.
I després els vam cremar per veure quin és la reacció del foc.
[Vom veure que el bosc brut crema més ràpid.

Imatge 20: Exercici elaborat per un infant durant una de les sessions MeFiTu.

La Fundació d'ecologia del foc i gestió d'incendis Pau Costa Foundation explica el seu projecte. “La nostra tasca com a Fundació va ser a posteriori, amb el projecte MeFiTu a les escoles dels municipis afectats i les jornades d'informació i reflexió Journal Club – L'ecologia del foc i el règim d'incendis en la

gestió del paisatge.” La primera proposta, el projecte MeFiTu, “s'ha realitzat amb la col·laboració del Consell Comarcal de l'Alt Empordà, i s'ha dut a terme amb els alumnes de 14 escoles dels municipis d'Agullana, Biure, La Vajol, Boadella d'Empordà, Capmany, Sant Climent Sescebes, Espolla, Darnius, La Jonquera, Pont de Molins, Vilanant, Cistella, Avinyonet de Puigventós i Llers. Un total de 202 infants i els respectius mestres han gaudit del projecte”. La segona proposta, les jornades d'informació i reflexió es van realitzar amb el suport de l'Ajuntament de Llers, la Universitat de Girona i la Universitat de Barcelona i tenien la finalitat de “reflexionar sobre l'acceptació de la presència del foc a l'ecosistema mediterrani i la necessitat d'un canvi de percepció des de la prevenció d'incendis a la de paisatge resistent al foc.”

Aquesta Fundació, durant el seu projecte, va tenir treball en xarxa doncs considera que “és fonamental crear sinergies per tal de fer-se visibles i fer arribar a la societat el missatge, hem col·laborat amb ADF's, Universitats, Experts, Centre recursos Pedagògics de l'Alt Empordà,...amb convenis de col·laboració, acords verbals, voluntariat,...”

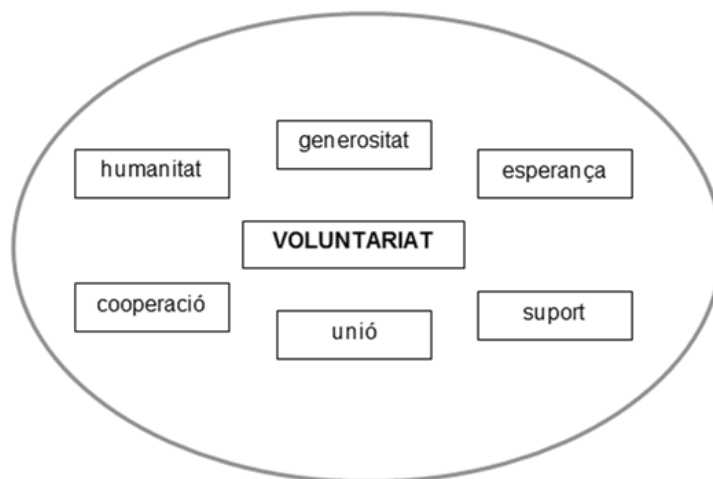
Un dels límits que aquesta Fundació observa i destaca, no tant en el seu projecte sinó en la situació de l'incendi en general, és que tot i el gran allau de mostres de solidaritat, “la llàstima és que això sempre passa després de l'emergència, abans de que passi és fa difícil que la societat sigui conscient de l'abandonament que pateixen els boscos en quant a gestió forestal”.

• 9.3 El voluntariat

Com hem dit anteriorment, la majoria dels entrevistats havien tingut relació prèvia tant amb el medi ambient com amb el voluntariat. A continuació coneixerem una mica de la seva experiència i també de les seves opinions sobre aquest moviment.

L’Oriol i en Gabriel havien tingut experiències de voluntariat en diversos llocs, en el cas del primer, el cocreador d’#1Català1arbre, ha participat en moviments socials de voluntariat, polítics i també cooperatius, incloent una estada com a cooperant a l’Àfrica i aquesta ha estat per a ell “de les millors experiències” que ha tingut en la seva vida. En Gabriel va ser voluntari en un campament àrab a Cornellà i diu que allà va poder veure “les dinàmiques de cooperació i col·laboració entre els diferents voluntaris”.

En aquestes experiències que van viure com a voluntaris, van descobrir la idea de cooperació, comunitat, humanitat etc. i sobretot l’altruisme que hi havia en aquestes dinàmiques. Aquest és un valor que, afirmen, només es troba en casos així i el voluntariat és, per tant, una activitat que hauria de fer tothom. És curiós conèixer que aquests dos joves que tenen ideals tant fermes en quant a la importància dels moviments socials i la participació, estan actualment participant activament en partits o moviments polítics, doncs la seva implicació en la societat vol anar més enllà. En la pròpia acció de ser voluntari s’hi amaguen doncs, una sèrie de valors implícits i explícits que només pot viure la persona que ho viu; difondre i donar valor a aquests valors és un dels reptes que planteja el Pla Nacional de l’Associacionisme i el Voluntariat (PNAV) (2008), en el que es parla de reforçar els valors del voluntariat a la comunitat i parla d’un compromís col·lectiu.

Taula 5: Alguns dels valors del voluntariat. Font: Elaboració pròpia a partir de les entrevistes de la investigació.

Les dues entitats entrevistades Fundació Boscos i IAEDEN reconeixen que durant els incendis de l’Alt Empordà van rebre molta oferta per part de gent que volia ser voluntària per ajudar als damnificats però que des d’aquestes entitats no sabien com fer-ne una bona gestió. Ens trobem associacions amb una

participació activa segons la classificació que fa Navajo sobre la participació social. Per a ell, una participació activa és la d'aquelles persones afiliades a una organització que col·laboren en el seu desenvolupament. En els casos d'aquestes dues entitats, els voluntaris tindrien una participació activa, doncs són persones amb molta experiència dins l'entitat, hi estan des de fa temps i han entrat en una dinàmica d'organització pròpia per grups de treball que es guien per interessos. Aquestes dinàmiques empoderen a la pròpia persona i ajuden a que ella mateixa es pugui sentir part activa i imprescindible per al funcionament de l'entitat. Aquest és un punt molt interessant en el funcionament d'una entitat, doncs un dels valors que els voluntaris destaquen més és la seva utilitat, el fer alguna cosa que serveixi per a solucionar problemes o prevenir-ne d'altres. Que una entitat doni confiança i un rol actiu als voluntaris, és un element que totes les entitats haurien de tenir present.

Aquest empoderament que donen les entitats entrevistades als seus grups de voluntaris amb una llarga trajectòria a l'Associació, és alhora un dels límits que s'han trobat aquestes associacions en quant al voluntariat que s'oferia durant els incendis de l'Alt Empordà, doncs no sabien ni podien gestionar la quantitat de gent que volia fer alguna cosa i estava preparada per actuar activament en el que fos, perquè les associacions no coordinen grups de voluntaris per actes d'aquest tipus més directe i puntual. En Gabriel Navales, el creador de la pàgina de Voluntaris Incendis La Jonquera creu *"Igual que el Facebook va ser la seu i el cor del projecte, les persones van ser la sang, el que va fer que funcionés i que anaven donant activitat i creant moviment, que en el fons en la xarxa social el que cal és això, moviment."* És per la importància que li dóna al voluntariat en aquests casos i que ell va poder viure en primera mà, que un límit que ha observat dins el seu petit projecte va ser que no tota la gent que es va mobilitzar va trobar el suport d'una institució que pogués dirigir una mica totes les mans que s'oferien. Les entitats reconeixen que van haver de derivar molta gent voluntària al Consell Comarcal, doncs ells no tenien intervencions per a fer, sinó que la seva participació en els incendis de l'Alt Empordà era més la de crear projectes posteriors de prevenció i rehabilitació així com idear projectes d'educació ambiental sobre la gestió forestal.

Tot i aquest límit de les entitats per gestionar els grups de voluntaris que volien participar activament, ambdues entitats ens reconeixen que la tasca dels voluntaris és imprescindible per al funcionament de l'Associació. La Fundació Boscos té 30 voluntaris que formen part de la Junta de Govern, i que recullen totes les problemàtiques del territori per després crear grups de treball. El que és molt important per a que funcionin aquests grups és el treball en equip i en xarxa. És necessari un treball amb la comunitat per tal d'investigar el conflicte i estudiar-ne les alternatives més viables.

Quan un grup de treball format per voluntaris funciona molt bé i entén les dinàmiques de l'entitat on formen part, les tasques dels professionals, tal com ens expliquen els entrevistats de la Fundació Boscos, és la de:

1. donar recolzament
2. organitzar
3. coordinar
4. participar en el desenvolupament de les propostes i estudi d'aquestes

En el cas d'aquesta entitat, els dos professionals provenen del món científic, i per tant, tenen tasques que requereixen de coneixements més tècnics mediambientals, però les tasques que fan de cara als voluntaris són funcions que també podria dur a terme un educador social amb la formació adequada sobre medi ambient, doncs la coordinació i organització del voluntariat, així com l'acompanyament en les seves responsabilitats i desenvolupament, són funcions pròpies també de tot educador social que entri dins les dinàmiques associacionistes. Per la seva banda, la Fundació IAEDEN afirma que la seva entitat funciona bàsicament gràcies als voluntaris "Tota la feina que fem es basa en la participació de gent desinteressada".

Així doncs, es poden observar diferents maneres d'organitzar i coordinar el voluntariat que s'han realitzat després dels incendis de l'Alt Empordà. En les entitats Fundació Boscos i IAEDEN, el voluntariat s'entén d'una altra manera a la que potser estem acostumats, no és comú que agafin gent o facin crides per fer actuacions directes pel el medi ambient, sinó que a través de la realització de projectes, que sí que poden haver estat dissenyats per voluntaris amb molta experiència i compromís amb l'ajuda dels professionals de l'entitat, es fan crides puntuals per ajudar en aspectes més petits com podria ser la difusió, voluntariat puntual en un gran esdeveniment... però cap de les dues entitats fa treball in situ amb els voluntaris

Podem entendre, amb aquestes paraules que hi ha grups de voluntariats coordinats per professionals però que treballen de manera autònoma amb unes tasques concretes que tenen adjudicades. D'altra banda, més enllà d'aquests grups fixes i tancats, ens trobem amb situacions on aquest funcionament no és el més viable, com van ser els incendis de l'Alt Empordà, doncs era una situació d'emergència on la coordinació i la organització no ha tingut una planificació prèvia. Al mateix moment en que es detecten les necessitats, es van organitzant grups que les poden cobrir i a mesura que en sorgeixen de noves, els voluntaris es van distribuint al moment. La tasca del voluntari és en aquests casos molt polifacètica i flexible, i les persones han de tenir gran capacitat d'adaptació a noves situacions on poden ser útils. El voluntari ha de tenir la disponibilitat de formar part d'un grup de treball en constant canvi i adaptació a les necessitats que van sorgint, sabent que la seva presència ajuda a que el grup pugui funcionar amb èxit. A més, dins dels grups de voluntaris que han estat organitzats de manera més urgent degut a una situació imprevista, les persones han de compartir les seves potencialitats per tal que aquestes puguin tenir un

valor significatiu i cada persona es pugui organitzar de manera ràpida en grups on sentir-se còmode oferint les seves habilitats. En moviments socials d'aquest tipus més immediat, ens trobem participacions totalment heterogènies, doncs no s'ha fet una selecció prèvia del voluntariat, en molts casos tampoc una formació i potser també hi participa gent amb poca experiència en l'àmbit, però el que preval són les ganes d'intervenir, de fer alguna cosa, d'organitzar-se per treballar i totes les habilitats necessàries es van adquirint durant la intervenció. En aquesta sinèrgia de persones disposades a intervenir, cal algú que pugui fer una coordinació per tal de detectar les necessitats i poder distribuir les persones o recomanar-los espais on la seva actuació sigui la més adequada. En el cas dels Incendis, les diverses pàgines que es van crear a les xarxes socials van ser les intermediàries per oferir la informació adequada i donar un espai de trobada entre les diverses persones voluntàries, on de manera horitzontal i autònoma es poguessin organitzar sense la intervenció d'un professional o d'una entitat, en aquell moment inexistent.

La participació tant gran i heterogènia que hi va haver durant els incendis es pot reflectir amb les següents cites de l'Oriol Puig: *“Vam començar a fer menjar per la gent, els restaurants del poble portaven menjar, termos de cafès... Llançà es va mobilitzar enormement davant d'aquesta gent que es va quedar incomunicada.”* *“Vaig fer un tuït demanant matalassos i mantes i vull agrair des d'aquí aquesta primera onada de solidaritat, gent inclús famosa que es va apropar amb el matalàs i les mantes.”* *“Va ser molta gent que va donar el seu suport i que va venir a aportar el que sabien fer [...] vam rebre moltes mostres de solidaritat i de comprensió”* Al principi, com ens diu l'Oriol, foren els propis veïns els qui es van involucrar en el que estava passant i van participar activament tant ajudant en l'extinció de l'incendi com podien com ajudant als damnificats que al cap i a la fi, eren part de la seva comunitat com també és el cas de *“els propis veïns que van agafar les seves barques de pescadors i se'n van anar a recollir, la gent que es tirava pel precipici per salvar-se”*, però a mida que els grups anaven creixent, el moviment cada vegada era més heterogeni i s'hi trobava gent que tot i no ser de la Comarca de l'Alt Empordà, es trobava allà per ajudar en el que fos.

Castro definia al seu llibre de Voluntariado Ambiental, claves para la acción pro ambiental comunitaria (2000) el concepte de *comunitarisme* com el desenvolupament de processos per transformar la societat i fer-la més solidària. Reforçant aquesta idea de Castro, En Gabriel Navales diu que *“és bàsic disposar de gent amb una disponibilitat gran o total i unes ganes impressionants d'ajudar altruïstament”*. A més, l'Oriol opina que el voluntariat *“és clau i fonamental per canviar el model de societat que tenim”*.

Dos dels fenòmens que s'han observat en aquests dos joves són:

- Mobilització, participació social i intervenció en la transformació de la societat
- Missatge en positiu

L'Oriol Puig, cocreador del projecte #1Català1Arbre, compara la filosofia que té ell i que també té el projecte amb l'actual grup de música Txarango. *“Són un grup que han aportat dins tota la foscor que hi ha*

en la situació actual al país, han obert una llum d'esperança per sortir de tot això , amb un missatge positiu i constructiu. Nosaltres crec que érem el mateix, tot el dia es veien notícies dolentes, boscos cremats, granges cremades, gent que ho perd tot, gent morta... i la única notícia positiva que sortia aquells dies als mitjans de comunicació era l'onada de solidaritat que es rebia". L'Oriol ens remarca que "el missatge en positiu és clau i fonamental perquè la gent quan les coses van molt malament necessita tenir notícies bones". Dins aquesta filosofia de fer accions en positiu, ens trobem la gran ideologia d'una joventut que vol canviar la societat en la que es troba, que vol intervenir-hi, formar part del canvi i crear una societat millor. L'Oriol segueix: "sóc d'aquella gent que no li agrada estar-se de braços plegats veient com passa i quan veu una cosa que no li agrada intenta canviar-ho", sumant-nos a aquesta idea de formar part, en Gabriel Navales continua: "si tens ganes de fer alguna cosa, no t'ho repensis, si et veus amb temps i ganes (sobretot ganes) i aquesta emoció (perquè ho has de sentir) de posar-t'hi, dedicar hores... al final te'n surts. Les primeres 5 hores la pàgina estava morta i treballant tot un dia compartint pel Facebook i enviant la informació, vam arribar a que RAC1 parlés de la pàgina."

Es pot observar en aquestes opinions que és important aquesta idea d'un treball per a la societat i d'una filosofia que dugui al canvi en positiu, una crítica constructiva per a la trobada i construcció col·lectiva d'alternatives.

Un dels altres valors que s'aprecia en les entrevistes, és la importància de mostrar a la societat un sentiment d'empatia i d'unió amb els damnificats i també una unió cap a la pròpia terra. *"Fer veure a la gent de la comarca que no estàvem sols, que no era una cosa aïllada, que era una resposta de tot el país respecte una tragèdia com aquesta", "el que volíem era donar aquest missatge a la societat, que malgrat el que estem passant, som un poble, som un sol poble que camina cap a una direcció, en aquest cas la direcció de la solidaritat".* És en aquesta solidaritat i aquests valors on també apareix el sentiment de pertinença, sentiment que afavoreix tots els moviments socials. Com a objectius de la Generalitat de Catalunya envers els Plans de Desenvolupament Comunitari, hem pogut veure anteriorment que es citaven elements com *"afermament de la identitat", "fomentar el compromís actiu amb el veïnatge"...* Aquesta és una de les motivacions que han mogut als voluntaris a crear les diverses propostes.

Comparant amb el marc teòric que s'ha introduït en aquesta investigació podem fer una interrelació entre les diverses classificacions d'autors i les motivacions que els voluntaris ens han expressat.

En la classificació de McClelland i Atkinson (1988) dins la seva teoria de la Motivació Psicosocial, trobàvem 3 motivacions:

- 1) Necessitat d'èxit o superació
- 2) Necessitat de Poder
- 3) Necessitat d'afiliació

En aquest cas de l'Alt Empordà, les motivacions no es poden regir al cent per cent per aquesta classificació ja que no es tracta de voluntaris que formessin part prèviament d'una entitat, sinó que de manera urgent davant una situació tràgica, van decidir fer alguna cosa. És per això que podríem parlar de l'afiliació com un element important en aquests projectes de voluntariat, doncs la finalitat era la de reunir el nombre màxim de persones disposades a intervenir i actuar de manera conjunta.

Ens trobem una altra classificació que neix de la sociologia alemanya i que ens classifica les accions socials depenent de si han estat motivades per valors ètics, per emocions, per tradició o per maximitzar interessos. En aquesta classificació ens trobem dos punts que són importants en els inicis dels moviments socials que sorgeixen arran dels incendis:

- Motivats per emocions, que partien d'un sentiment previ de pertinença a l'Alt Empordà i també a Catalunya i per tant, a la terra que es cremava.
- Motivats per valors ètics

Durant l'entrevista, es detecten diversos motius pels quals aquest grup de persones es va posar en marxa com a voluntaris per fer alguna cosa. En el cas de l'Oriol i el seu grup d'amics de Llançà, la part emocional estava molt present: *“El primer que se'ns va venir al cap van ser les imatges de l'incendi de l'any 2010 [...] on vam veure com es cremava el que més estimàvem, que era la nostra terra”*. En aquest cas, es recorda un fet proper i semblant, l'incendi de Llançà. Aquest incendi fou petit, però per la seva intensitat es van haver de desallotjar més de 50 habitatges. També apareix la part emocional amb una altra cita de l'entrevista amb l'Oriol Puig, on expressa: *“penses en els teus amics que viuen a Portbou, perquè la singularitat de Llançà, Porrera, Portbou i Port de la Selva, (fins i tot tenim una nomenclatura, que es diu la Zona de la Mar d'Amunt) és que tenim uns vincles històrics i socials que encara es mantenen.”* Tenir amics de la zona de l'incendi i formar part de la Zona de la Mar d'Amunt, també va ser un punt que el va animar encara més a participar-hi.

Cal parlar indiscutiblement de la idea de comunitat, i relacionar-la amb la participació social. Sentir-se part d'una comunitat, allò que s'anomena *“sentiment de pertinença”* és el que, en molts casos, fa moure'ns per unir-nos a moviments socials. Endinsant-nos dins la idea de medi ambient, com diu la Campanya de sensibilització de les Illes Balears *“Ni 1 foc al bosc!”*, *“el bosc és ca nostra”*. Aquesta campanya mostra

clarament que protegir un entorn és més possible si la persona es sent part important d'aquest. Quan el sentiment de pertinença no està present, la importància que se li dona a la cura del que no és nostre, és menor, fins i tot a vegades, es provoca un efecte contrari i el descuit i l'abandonament de la natura, és fruit d'un sentiment de pertinença que ha desaparegut.

Així doncs, en el cas de l'Oriol Puig, aquestes ganes d'unir-se a un voluntariat per ajudar al que fes falta durant o posteriorment als incendis de l'Alt Empordà, va ser inicialment, una acció originada per emocions. També aquesta motivació és observada en el cas d'en Gabriel Navales, doncs el fet de tenir un vincle fort amb la zona de l'Alt Empordà i una estima intensa per la natura i el medi ambient, fou aquest sentiment el que en veure que es cremava allò que formava part de la seva vida, el va motivar per crear el grup de voluntaris.

Aquest sentiment de pertinença però, no només va moure a persones de la Zona de la Mar d'Amunt o a persones amb un vincle amb la Comarca de l'Alt Empordà, sinó que va mobilitzar gent d'arreu de Catalunya, que sentien fortament que la seva terra es cremava. Un dels lemes que representa molt bé aquesta idea, és el del projecte '*Jo també m'he cremat*' que ho representa tant amb el lema com amb la

imatge (*Imatge 21: Logotip Jo també m'he cremat*), on s'observa la silueta de Catalunya amb la zona de l'Alt Empordà en negre simulant l'incendi, allò cremat, les cendres... i a sobre una bandera amb les quatre barres símbol de Catalunya (i en aquest cas, l'estelada).

L'Oriol Puig, comenta a una part de l'entrevista que creu que aquesta mobilització també va ser possible pel moment que estava vivint Catalunya. Un moment de canvis i decisions que proposaven un canvi a curt o llarg termini. Explica que sap que moltes persones que van ajudar no són independentistes, però que també coneix a moltes persones que creu que van bolcar-se més en l'ajuda perquè entien aquella marea de solidaritat com un "*projecte de país i de futur*". "*La resposta que es va tenir va ser la d'un sol poble, més que mai*"

En aquesta investigació hi ha hagut l'oportunitat de conèixer una família afectada pels incendis. Per a ells, la "*la gent com nosaltres s'ha portat molt bé, però l'Ajuntament, molt malament*". Aquesta família aporta en aquesta recerca el punt de vista d'algú que ha perdut la seva llar, els seus records i part de la seva vida a causa dels incendis a l'Alt Empordà. Expressen que la gent s'ha portat molt bé i que no podran agrair mai les tantes mostres de suport que han rebut tant per part d'amics i veïns com per part de gent desconeguda a qui mai podran agrair en persona.

En ells, el sentiment de pertinença al seu terreny i a la Comarca, és una cosa diària. És un sentiment que apareix dia a dia quan desperten envoltats de natura. "*jo sóc un animal més*", "*el meu lloc és aquest, sóc*

ciutadà del món". Es pot observar un vincle molt fort entre aquesta família i la naturalesa i és un vincle que ha estat malmès pel dolor que sent la família encara a hores d'ara, doncs la seva llar encara està en runes, degut a una nova llei, la llei POUM, que volen aplicar als terrenys cremats. Més enllà d'aquest dolor, agraeixen infinitament les mostres de suport que van rebre, des dels amics, fins persones que van ajudar-los i que no els coneixien de res.

Per seguir analitzant el fenomen dels moviments socials que van sorgir arran dels incendis de l'Alt Empordà, cal parlar d'un dels aspectes més importants que apareixen, com és el treball en xarxa. Un treball necessari per dur a terme amb èxit les diverses iniciatives que van sorgir, però alhora un treball que tot i els avantatges que comporta, a vegades costa de construir.

El treball en xarxa amb experts és imprescindible per tal de poder afegir-se a pal·liar una problemàtica existent que requereix de coneixements més tècnics. Potser en el cas de l'ajuda a alguns damnificats sobretot per materials, alimentació, llar... no són aspectes que requereixin d'uns mínims coneixements tècnics, però sí en el cas d'intervencions per exemple amb el medi ambient en una situació d'incendi, doncs el qui vol intervenir ha de tenir coneixements de com fer-ho i ha de saber quin és el millor moment per no importunar o molestar als propis professionals que hi treballen, sinó intentar fer un treball en xarxa real on cadascú pugui aportar els seus coneixements, experiències i habilitats afavorint un camí més fàcil. En el cas d'#1Català1Arbre, la plataforma va néixer amb la intenció de donar resposta a totes les necessitats que hi haguessin conseqüència de l'incendi. #1Català1Arbre volia escoltar la veu dels experts per tal de conèixer quines iniciatives eren necessàries per dur a terme durant, i després de l'incendi, que poguessin ajudar a la comunitat. Per altra banda però, també aquesta plataforma tenia la idea d'estudiar la viabilitat de fer intervencions tècniques al bosc, com una neteja de sotabosc i brutícia o fins i tot (únicament en el cas de veure-ho necessari i a llarg termini), una replantació. Per fer les intervencions amb els coneixements necessaris, la iniciativa va fer *"contactes amb entitats que treballen pel medi ambient com IAEDEN de l'Alt Empordà"*. El treball en xarxa també el van rebre mitjançant la proposta d'altres organismes, institucions... *"la Cooperativa de La Fageda ens va oferir 10.000 arbres"*, situació que calia respondre amb una bona gestió doncs tot i que replantar també podia ser una de les idees de la iniciativa si això es veia necessari, calia parlar amb experts i veure com dur-ho a terme. En aquestes propostes que el que feien era sumar i donar força a les iniciatives existents, també s'hi afegeixen totes aquelles entitats, grups... que van donar el seu suport de diverses maneres a les iniciatives, per exemple mitjançant actes benèfics o fent difusió de la proposta. L'Oriol Puig explica: *"molts clubs de futbol s'hi van sumar, vam poder sortir amb la pancarta amb molts camps de futbol, també a molts concerts..."*. La Fundació Boscos, treballa amb l'Associació de propietaris forestals de Catalunya i amb ells treballen junts: *"ens aglutinem amb associacions o consorcis i en situacions com aquestes busquem què podem fer, mirem plegats"*. IAEDEN, per la seva part, ha pogut col·laborar amb diferents entitats de la Comarca que ja coneixien aquesta associació ecologista i que confiaven en la seva manera de treballar, *"ens va venir*

molta gent des d'entitats culturals, col·lectius de l'Empordà o fins i tot de la Catalunya nord, o ajuntaments de més lluny que volien col·laborar amb la nostra campanya"

La part més costosa del treball en xarxa és poder trobar organismes amb els que poder treballar plegats, doncs, com s'ha comentat anteriorment, moltes entitats tenen les seves dinàmiques pròpies. En el cas de #1Català1Arbre, van assistir a una reunió convocada pel Consell Comarcal on s'hi trobaven diversos experts mediambientals i on es van parlar dels reptes de futur que tenien com a societat, però al mateix temps, totes les propostes van quedar a l'aire i no es va organitzar cap grup de treball directe amb el que fer un treball conjunt. En el cas de la pàgina Voluntaris Incendi La Jonquera, no hi va haver cap organisme que es posés en contacte amb els voluntaris que hi havia i per tant, no es va fer tampoc cap contacte amb una entitat que pogués dirigir tota aquella marea de gent disposada a ajudar, fet que al seu mateix temps, va fomentar la pròpia autogestió i l'autonomia dels participants del grup. En aquest sentit, el creador de la pàgina expressa que en situacions on no es troba el suport constant d'una entitat o institució, no vol dir que això hagi de frenar tota la implicació que la gent vol aportar en una situació: *"Hi ha un moviment de cooperacions a nivell local, des de l'Empordà fins a barris de Barcelona, gent que té en comú punts d'altruisme i on es podrien aplicar molt bé aquests principis de voluntariat i d'organització. Entre tots si volem i hi posem ganes hem d'entendre les institucions com a eina, no com a patró."*

- **9.4 Importància de l'educació ambiental i com es du a terme**

Finalment, després de parlar de les diverses iniciatives i del voluntariat i el treball en xarxa, cal tornar a parlar del tema transversal d'aquesta investigació: el medi ambient. Se'ls hi ha preguntat als entrevistats què n'opinen de l'educació ambiental, què és per a ells, perquè és important i com es pot dur a terme. A continuació s'expressaran aquestes opinions per part dels diversos entrevistats, amb trajectòries i experiències vitals molt diferents, però tots amb la idea de que l'educació ambiental és un element troncal en la vida de les persones que no es pot obviar, ans al contrari, s'ha de tenir present, fomentar i aplicar en el dia a dia de totes les persones.

La campanya Empordà + Verd, de la Fundació Boscos, neix d'una necessitat ja detectada anteriorment que ara es fa palesa en una situació que provoca danys greus per la naturalesa. Des de la fundació ambiental es fa un treball més professional encarat a fer prevenció mitjançant una gestió correcta del medi ambient. *"Ens veiem moltes vegades obligats es més que temes de sensibilització a fer moltes coses a nivell educació i pedagogia sobre el tema forestal, perquè hi ha la idea errònia a casa nostra, de que els boscos moltes vegades és millor no tocar-los. Una de les nostres tasques canviar aquesta idea de fons. Per fer-ho vam començar a treballar amb educació infantil. Per fer-los veure l'associació que hi ha entre la gestió del bosc i la seva conservació."* Tot i aquesta voluntat, la Fundació s'ha trobat amb alguns

límits: *“no hi ha prou recolzament, (ni per part de centres educatius ni per part de les institucions) amb temes d’educació infantil en aquest àmbit”.*

Per la seva banda, la IAEDEN diu: *“tenim un grup d’esplai on intentem passar els nostres valors que fan sortides i campaments on intentem passar el que nosaltres creiem que és important de la conservació del medi ambient i també una mica l’esperit de mobilitzar-se en contra segons quines coses... i aquest grup és molt important per nosaltres, esperant que els nanos que estan en el grup d’esplai puguin seguir en l’entitat com al nostre relleu.”* *“També arran de l’incendi un institut ens va demanar una xerrada d’anar a informar als infants i això s’ha anat seguint no només per l’incendi, sinó que l’entitat aquest any haurà fet 11 xerrades a instituts parlant de problemàtiques del medi ambient en general, no només de l’Alt Empordà.”* L’entrevistada afirma que a part, l’educació ambiental *“és molt important perquè en el dia a dia tothom podria fer petits gestos o passos per millorar el desenvolupament del medi ambient”.* El que cal doncs, és integrar a tothom la cultura del desenvolupament sostenible, de la cura al medi ambient, de conèixer les conseqüències reals dels nostres actes, com és la seva repercussió en l’entorn.

- **9.5 Aprentatges que ha aportat l’experiència**

En les entrevistes d’aquesta investigació s’ha afegit un ítem clau en el que s’ha preguntat quins aprenentatges s’enduen de l’experiència de participar activament en una situació que necessitava voluntaris. A nivell tècnic, sorgeixen aprenentatges com *“planificar”, “reforçar coneixements”, “Tractar amb els Ajuntaments”,* també és important el *“treball en equip a través del 2.0, superant la distància”*

Dins dels aprenentatges que tenen més a veure amb els valors, la solidaritat i l’ètica, els entrevistats destaquen: *“tomar a creure que hi ha gent voluntariosa amb ganes d’ajudar i altruista i no aquest materialisme tant inculcat que tenim tots i pensem que es comparteix a nivell social i hi ha moltíssima gent, en aquesta cafeteria mateix segur que tres o quatre hi haurien anat o estarien disposats a ajudar, perquè és gent que valora els vincles emocionals, les relacions personals...”* *“Les mostres d’humanitat que he vist, no les havia vist enlloc més”* (Gabriel Navales, Voluntaris Incendi La Jonquera); *“He après que en els moments crítics i claus Catalunya és un sol poble i em sento orgullós del país del que sóc, del que he nascut i del que sempre seré.”* (Oriol Puig, #1Català1Arbre).

Participar activament també els hi ha permès *“Haver conegut gent”* i seguir amb els seus fermes ideals, reforçant-los: *“si tens ganes de fer alguna cosa, no t’ho repensis, si et veus amb temps i ganes i sobretot ganes i aquesta emoció, perquè ho has de sentir, de posar-t’hi, dedicar hores i al final te’n surts”*

- **9.6 Reptes de futur**

Per acabar amb l'anàlisi de dades dels diversos entrevistats per aquesta investigació, és important conèixer els reptes de futur que se'ns plantegen a la societat.

L'Oriol Puig planteja:

- *Evitar que torni a passar*
- *Mantenir els boscos nets*
- *Pels propietaris forestals, assegurar-se que no hi hagi molt sotabosc, hi ha moltes cooperatives, empreses, moviments socials i mediambientals que estarien disposats i encantats d'ajudar-los a netejar-lo*
- *Respectar les mesures de seguretat*
- *Ser conscient dels riscos que es corren*
- *Fer força als ajuntaments i la gent dels Ajuntaments, els regidors... per fer uns plans de protecció forestal reals, que estan fets però que no s'apliquen.*
- *Estimar el bosc, cuidar-lo...*
- *Fer campanyes de neteja de sotabosc, ara allà l'Alt Empordà estan preparant una amb una entitat de joves una campanya per netejar sotabosc i brossa.*

Per la seva banda, en Gabriel Navales proposa:

- *Organitzar-se a nivell autònom o crear-se organismes per dur a terme iniciatives per potenciar el voluntariat tant ambiental com d'altres àmbits, com prevenir aquests problemes ambientals, perquè un dels problemes bàsics va ser el sotabosc.*
- *Conscienciar a la gent de que el voluntariat no et fa perdre res, al contrari, perquè crees uns vincles emocionals i veus una humanitat que enlloc més la podràs apreciar.*
- *hem de crear consciència de que tu mateix pots fer alguna cosa, organitzant-te entre deu potser pots netejar un sotabosc. Però tenim la consciència de derivar responsabilitats, perquè sempre pensem que hi ha l'estat per sobre, doncs ja ho faran ells, i no, ens hem d'implicar, perquè ja hem vist que moltes coses no saben ni ells com respondre, no son omnipotents*

La Fundació Boscos diu:

- *Poder recuperar espais oberts o zones de pastura i zones de cultiu.*
- *Ens hem d'involucrar amb el tema de producció ecològica, per sensibilitzar la gent de la importància de l'evolució ecològica.*
- *Tenir espais oberts, per què els mitjans d'extinció hi puguin treballar, perquè tinguem talla focs;*

La IAEDEN proposa:

- *No retallar més els professionals i els cossos professionals d'extinció dels incendis. Val la pena saber que aquest repte no es durà a terme al menys durant aquest estiu del 2013 doncs el Govern destinarà 800.000 euros menys i 300 efectius menys a la campanya d'incendis (Diari Ara, 2013).*
- *Explicar a la gent la gestió forestal*
- *Explicar bé com hauria de funcionar l'ecosistema del. Cal més informació i formació cap a tothom.*

Finalment, la Pau Costa Foundation diu:

- *Conèixer l'arrel del problema permet treballar més eficientment per evitar futurs problemes, el rol bàsic primer és entendre el problema, i treballar per enfortir certes postures necessàries així la societat pot fer pressió a les institucions que tenen competències en aquests temes.*

La família ens aporta un altre punt de vista, el dels afectats, i ens expressa els seus reptes de futur:

- *Que la societat s'impliqui tal com ho va fer durant els incendis i ajudi a les famílies que encara estan sense llar degut als impediments que els hi posen els organismes oficials. Que els moviments socials s'impliquin en el seu cas i puguin recuperar la seva casa.*
- *Que hi hagi més educació ambiental a les aules, que es parli del bosc i de la naturalesa que els envolta. (Aquesta opinió és expressada pels més petits de la família, alumnes de 1r de primària, 6è i 1 d'ESO).*
- *Que la societat tingui informació de les situacions que encara actualment es viuen a les zones cremades de la Comarca, i que també es mobilitzi per mantenir neta la terra i tenir cura del medi.*

10. CONCLUSIONS

Després del viatge que ha comportat aquesta investigació, és el moment de fer una petita conclusió de les diferents idees que han anat sorgint en la recerca.

Primer de tot, s'ha pogut extreure com a idea important que el medi ambient és una temàtica i problemàtica que ens interessa a tots, doncs tots en formem part i en som responsables de la seva cura. La problemàtica ambiental és, per tant, un dels reptes que se'ns plantegen, doncs no només es refereix als incendis forestals sinó que afecta a diversos àmbits i espais. El cas dels incendis de l'Alt Empordà ha tingut molt ressò, potser pel moment que vivia Catalunya, potser per la quantitat d'hectàrees arrasades o perquè la comarca és de gran estima per a molts catalans. Aquest ressò ha de servir-nos per adonar-nos de que els problemes que afecten al medi ambient no són pocs, i que en molts casos, podem intervenir-hi per ajudar en la seva prevenció o disminució de danys i riscos. L'educació ambiental és l'encarregada d'inculcar-nos aquests valors d'estima al medi ambient, de respecte i cura. Ho ha de fer donant-nos informació clara i veraç i sobretot, donant-nos la responsabilitat de creure que qualsevol petit gest és important per al desenvolupament sostenible, i que sumant esforços es podria millorar o prevenir molt. Aquesta educació ambiental té el gran repte de mostrar-nos tot això, i no és només des de l'escola des d'on s'ha de transmetre, sinó que amb els grups d'iguals, a la família, i a l'educació no formal també es poden aprendre mitjançant la quotidianitat i la pràctica.

L'incendi de l'Alt Empordà va cremar més de 13.000 hectàrees, per tant, és considerat un Gran Incendi Forestal. Tot i així, hagués pogut estar pitjor si no hagués estat per la quantitat de Bombers i Organismes d'extinció (en servei o no) que van ajudar, i la quantitat de voluntaris que va donar un cop de mà com va poder. El voluntariat va anar més enllà i en veure tots els damnificats (la terra, la flora, la fauna i les persones) van haver-hi una gran mobilització per ajudar. Aquesta mobilització va ser primer per part dels propis veïns de la Comarca, que vivien aquell incendi des de molt a prop i els afectava directament, però després el moviment va ser molt heterogeni, sent gent de tot arreu la qui volia ajudar. En aquest punt intervé un element que diversos autors ja anomenaven, i que és el sentiment de pertinença. Aquest és un sentiment que cal fomentar, doncs afavoreix la integració de les persones en la comunitat, al sentiment d'unió i per tant, a la voluntat de participar activament en la transformació social.

S'han trobat també altres motivacions, que es movien per emocions o valors ètics, com l'empatia. Els voluntaris ja ho havien estat en altres campanyes i propostes, i sabien que ser voluntari aporta uns valors que no pots trobar en cap lloc més. Les diverses propostes de voluntariat tenen en comú un interès clau per formar part de les transformacions i el canvi social, participant activament per una societat millor. És així també com difonen el seu projecte, amb un missatge en positiu i transmetent a la gent de la Comarca i a la gent damnificada que no estan sols, que tots són un; i mostrant que entre tanta foscor, hi ha molta

gent disposada a ajudar com sigui. Aquest missatge en positiu és clau no només per aquests moviments socials que neixen arran dels incendis, sinó també pels diferents moviments socials que hi ha a la societat. La crítica constructiva és el pas que fomenta la transformació col·lectiva, la proposta d'alternatives, la idea d'un canvi per a una societat millor.

Parlar de grans grups de voluntariat o de moviments socials requereix d'una coordinació. En el cas de l'Alt Empordà, per coordinar la gent voluntària es van crear diferents propostes, que prenen vida gràcies a les xarxes socials i on la pròpia gent s'organitzava per actuar. Ens trobem amb un moviment en gran part autogestionat i autònom, on la pròpia ciutadania s'oferia la informació del que passava i de les necessitats i es gestionava per pujar a la Comarca i ajudar en el que fos, repartint-se tasques, necessitats i possibilitats. També hi va haver altres propostes que provenien d'entitats, les quals no gestionaven grups de voluntaris que volien oferir la seva ajuda degut a les dinàmiques de les entitats que no treballaven així, però que van crear campanyes relacionades sobretot amb la rehabilitació de les zones cremades i la prevenció de cara a futurs incendis. Aquestes iniciatives s'estan duent a terme actualment, i han estat subvencionades per moltes altres entitats o persones particulars que confien en el treball d'aquestes institucions.

Una altra proposta és la de l'educació ambiental, doncs s'ha observat que la gestió dels boscos és un tema desconegut i moltes vegades mal entès. Els diversos projectes que s'han fet han pogut explicar a diferents escoles l'ecologia del bosc i del foc, la possibilitat i necessitat d'una neteja del sotabosc entre d'altres. Aquests projectes encara estan en actiu i són cada vegada més, els alumnes que tenen la possibilitat d'adquirir aquests coneixements tant teòrics com pràctics i incorporar-los en el seu mode de vida. Al llarg d'aquesta investigació es descobreix que l'educació ambiental encara té un paper petit en la nostra societat i cal fomentar-la cada vegada més, adaptant els coneixements a la realitat que ens trobem. A més, cal reforçar la idea de que l'educació ambiental és possible en qualsevol espai i qualsevol moment, més enllà de l'educació formal i els formats tradicionals. La pràctica, com hem vist amb els diversos projectes presentats, com el MeFiTu, permet una major adquisició dels coneixements i una implicació major per part dels participants.

Per altra banda, cal parlar també de les històries de vida que ens ha permès conèixer aquesta investigació, no podem deixar de parlar dels joves que lluiten en el seu dia a dia per un món millor i participen activament. A més, transmeten els seus ideals a la resta de la societat, i fomenten espais com van fer amb les pàgines a les xarxes socials per tal de fer més fàcil l'organització de voluntaris. Dins d'aquests moviments socials es fa palesa la necessitat de poder oferir a la societat coneixements per l'autogestió de grups, saber què pot fer un mateix per a millorar el medi ambient amb l'ajuda d'algunes persones i una mica de coneixement. Hi ha accions pro ambientals que no requereixen d'un saber tècnic excessiu i que, per tant, poden començar-se des del poble.

També cal parlar de les entitats, que han de millorar la seva gestió amb el voluntariat puntual i directe. És una dificultat amb la que s'han trobat les institucions entrevistades i alhora una necessitat que han observat els propis voluntaris, la manca de coneixements de coordinació de grups en actes puntuals o situacions d'emergència, doncs hi havia una marea de gent disposada a ajudar que no sabia on dirigir-se ni què fer degut a que les institucions no els hi donaven suport ni tasques clares. Però alhora, cal remarcar de les entitats les seves dinàmiques d'empoderament als propis socis i voluntaris de la institució, als qui permeten crear grups de treball autònoms i horitzontals i on el paper del professional és el de coordinar, acompanyar i oferir els seus coneixements més tècnics i els seus recursos, i sobretot, de donar-li al voluntari la confiança, creure en ell, fer-lo partícip i part imprescindible per al funcionament de la entitat.

No podem deixar de banda la família que ha explicat la seva història per aquesta investigació. Una família que ens explica la seva situació mitjançant la paraula i la observació, que ens mostra la seva llar actual, una caravana, i que reclama justícia per tots els mitjans possibles. Una família que ha quedat oblidada entre els camps i boscos cremats i que encara espera les subvencions i ajudes econòmiques, però sobretot, la resposta dels organismes oficials davant una nova llei que els impedeix reconstruir casa seva. La seva opinió sobre el voluntariat és la conclusió més bonica d'aquest treball, és l'opinió de que els moviments socials són veritablement el poder de la societat per solucionar conflictes i buscar millores. En el cas d'aquesta família, gràcies als amics i als voluntaris van poder tenir un sostre durant els primers dies, van aconseguir una caravana per viure (on encara estan actualment), van aconseguir roba i menjar i van cobrir diverses necessitats que tenien. A més, la pròpia família va ajudar a organitzar tots els moviments de solidaritat existents, van formar-hi part.

Finalment, després d'haver fet prèviament un anàlisi de la possible relació entre l'educació social i l'educació ambiental i escoltant les diverses opinions dels entrevistats, podem trobar que l'educador social podria haver participat activament en alguns dels punts nombrats, com poden ser:

- Fomentar entre la ciutadania un voluntariat i una participació social activa per aconseguir col·lectivament els canvis i les millores que es desitgen. A més, transmetre'n els valors que apareixen en participar activament, com són la solidaritat, la cooperació, la possibilitat d'un treball horitzontal...
- Fomentar entre la pròpia comunitat un sentiment de pertinença per tal de crear més cohesió social, començant per àmbits locals com els propis pobles afectats i anant més enllà: Comarca, Catalunya...
- Transmetre a la societat els valors de la sostenibilitat i el respecte a la natura. Donar a entendre que el que succeeix al medi ambient és responsabilitat de tots i per tant a tots ens afecta. Poder transmetre coneixements més tècnics sobre la naturalesa, transferir l'estima a la natura i

potenciar els petits gestos com a valor imprescindible per al desenvolupament sostenible i la prevenció de problemàtiques ambientals.

- Fer una coordinació del voluntariat que està disposat a actuar, oferint-li la possibilitat de trobar un lloc on intervenir tenint present les seves habilitats i potencialitats. No permetre que la gent que tingui ganes d'actuar no ho pugui fer per manca de recursos on dirigir-se. És clau també formar a les entitats per a la correcta gestió de la borsa de voluntaris, saber que existeix aquesta possibilitat i fomentar-la dins l'entitat, sense trencar les dinàmiques tradicionals ja existents però fomentant la possibilitat de comptar amb gent voluntària per dur a terme amb més èxit les seves campanyes.
- Afavorir el treball en xarxa entre els voluntaris i les diverses entitats expertes, podent crear una unió per un treball més fructífer oferint un intercanvi constant i recíproc basat en l'ajuda mútua. Fer veure la importància dels recursos humans per al desenvolupament de qualsevol tasca i formar també a aquests voluntaris per a que puguin organitzar-se ells mateixos i crear grups de treball a partir dels coneixements adquirits.

Per últim, és el moment d'afirmar que durant tot el transcurs d'aquesta investigació s'han pogut donar resposta a les preguntes que han motivat la recerca i als objectius d'aquesta. S'ha pogut profunditzar en els elements i conceptes que es pretenia i s'ha elaborat una recerca profunda a partir de l'anàlisi d'aquests. Com tota investigació, ha fomentat a més, propostes, alternatives i també reptes de futur, que han nascut tant de la pròpia investigació com dels entrevistats i que podrien orientar al seu mateix temps una nova recerca. Es parlen de reptes del medi ambient, com integrar progressivament nous models d'ensenyament – aprenentatge; fer valdre la importància del medi i de l'entorn i la cura que cal tenir-ne i fer-ho des de diferents àmbits i cap a diferents col·lectius; preguntar-nos com cal fer la prevenció i quina seria la millor manera per caminar cap al desenvolupament sostenible... Com a reptes del voluntariat cal una major coordinació i organització dels grups de voluntaris per part de les entitats, potser mitjançant una formació a aquestes. També cal fomentar cada vegada més el sentiment de pertinença per afavorir la participació social, creure en els moviments socials per al canvi i fomentar els grups heterogenis, horitzontals i autònoms. Dins d'aquest voluntariat, se'ns planteja el repte d'intentar solucionar la situació que viu la família entrevistada, doncs els moviments socials poden ajudar-los a trobar una millora que l'administració els hi nega. A més a més, s'ha pogut observar que l'educació ambiental i social poden anar de la mà i el repte que es planteja és fomentar aquesta unió i treball conjunt.

Tampoc no es poden deixar enrere els coneixements que ha aportat la realització d'aquesta investigació. Competències com el treball en equip, el treball autònom, la busca i selecció de recursos, la documentació mitjançant diferents mètodes i tècniques de recollida d'informació, la perspectiva crítica,

constructiva i d'avaluació constant amb ganes de millorar; han estat presents durant tota aquesta recerca. A més, també han aparegut competències i habilitats que són intrínseques en fer una recerca completa, com són ordenar els temps, planificar les tasques, dur a terme entrevistes, consultar els recursos, fer un treball en xarxa, llegir llibres, articles, pàgines web... que s'havien dut a terme en treballs anteriors però que s'han desenvolupat de manera completa en aquesta investigació.

En quant a l'educació social també a partir d'aquest treball s'ha pogut fer una revisió de tots els coneixements apresos durant el grau per poder-ne fer una concreció més clara en un cas concret pràctic i autònom. Aquesta autonomia també ha vingut per la possibilitat de fer un treball complet de manera individual que m'ha permès creure en mi mateixa i desenvolupar totes les competències i habilitats. També aquest treball a aportat nous coneixements de la disciplina que fins ara eren desconeguts, doncs és un dels majors reptes descoberts, la necessitat d'incorporar l'educació ambiental com una part important de la disciplina de l'educació social. Coneixements que no han estat traspassats al llarg de la carrera però que amb aquesta investigació han anat apareixent, deixant oberta una porta que no podem mantenir més temps tancada.

12. FONTS CONSULTADES

Bibliografia

- Azara, M^o P. i de la Osa J.A. (2012). *L'educació ambiental és (també) educació social*. València: VI Congrés estatal d'educació social.
- Bachmann, A.; Allgower, B. (2000). *La necessitat d'una terminologia consistent en quant a risc d'incendis forestals*. Idaho: International Association of Wildland fire.
- Caja de ahorros del Mediterráneo (1996). *Mediterráneo, bosque de bosques*.
- Castro, R. (2000). *Voluntariado ambiental. Claves para la acción proambiental comunitaria*. Illes Balears: Graó di7 Monografias de Educación Ambiental.
- Castro, R. (2002). *Voluntariado, altruisme y participación activa en la conservación del medio ambiente*. Illes Balears: Graó di7 Monografias de Educación Ambiental.
- Chavis, D. M. (1983). *Sense of community in the urban environment: Benefits for human and neighborhood development. Unpublished doctoral dissertation*. Vanderbilt University: George Peabody College.
- Ferrer, V.; Carmona, M.; Soria V. (Editores) (2012) *El trabajo de fin de grado. Guía para estudiantnes, docentesy agentes colaboradores*. Universitat de Barcelona. Madrid: McGraw-Hill
- Frandsen, W.H. (1987). *The influence of moisture and mineral soil on the combustion limits of smoldering forest duff*. Canadian Journal of Forest Research-Revue Canadienne De Recherche Forestière, 17 (12).
- García Roca, J. (1994). *Solidaridad y Voluntariado*. Barcelona: Sal Terrae.
- Generalitat de Catalunya (2008). *Pla Nacional de l'Associacionisme i el voluntariat*.
- Generalitat de Catalunya (2011). *Implica-t'hi. II Congrés Europeu del voluntariat*. Barcelona
- Gobierno de España. Ministerio de Medio ambiente. (2006). *Ley de Montes 10/2006*
- Graham, T.; McCaffrey, S.; Jain, T.B. (2004). *Science basis for changing forest structure to modify wildfire behavior and severity*. General Technical Report (RMRS-120). USDA Forest Service, Fort Collins, CO.
- Heras, P. (1992). *Parlem de l'entorn quotidià. Projecte d'educació ambiental. Una proposta de recerca – acció a quatre escoles de l'Alt Empordà*. Associació de defensa forestal de Les Salines.
- Heras, P. (1997). *Pedagogía ambiental y educación social*. Barcelona: Petrus. Pedagogía Social.
- Iglesias, L. i Meira, P. (2007). *De l'educació ambiental a l'educació social o viceversa*. Educació social i educació ambiental: la sostenibilitat com a horitzó comú nº35.
- Joan Subirats (2011). *Transformaciones sociales y dinámicas educativas*. Barcelona: Rizoma freireano nº10. Instituto Paulo Freire de España.

McClelland, D.C. (1988). *Human motivation*. Cambridge: Cambridge University Press

Navajo, P. (1995). *Radiografía del voluntariado Social en España*. Madrid: ABC Nuevo Trabajo.

Pau Costa Foundation (2012). *L'ecologia del foc i el règim d'incendis en la gestió del paisatge*. Journal Club.

Piqué, M.; Castellnou, M.; Valor, T.; Pagés, J.; Larrañaga, A.; Miralles, M.; Cervera, T. (2011). *Integració del risc de grans incendis forestals (GIF) en la gestió forestal: Incendis tipus i vulnerabilitat de les estructures forestals al foc de capçades. Sèrie: Orientacions de gestió forestal sostenible per a Catalunya (ORGEST)*. Centre de la Propietat Forestal. Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural. Generalitat de Catalunya.

Rodríguez, M., (2005). *La educación socioambiental*. Málaga: Aljibe

Rodríguez, R.; Sempere, J. i Torrents, J. (2005). *El paper dels experts en els moviments ambientalistes de Catalunya*. Jaume Bofill Fundació. Finestra Oberta n°45.

Webgrafia:

- **Recursos espais web**

www.paucostafoundation.org/ Fundació Pau Costa

www.iaeden.cat/ Fundació IAEDEN – Salvem l'Empordà

Rothermel, R. (1983). *How to predict the spread and intensity of forest and range fires*. General Technical Report (INT-143). USDA Forest Service, Ogden, UT.

Sánchez, E. i García M.A (2001). *Análisis de las motivaciones para la participación en la comunidad*. Universidad de Granada. Granada: Papers 63/64

Suárez, E. (1998). *Problemas ambientales y soluciones conductuales*. En Aragonés, J.I. y Américo, M. Psicología Ambiental. Madrid. Pirámide.

Sureda, J. i Colom, A. (1989). *Pedagogia Ambiental*. Barcelona: CEAC Pedagogia Social.

Tàbara J.D (1999). *Acció ambiental. Aprenentatge i participació vers la sostenibilitat* Col·lecció Monografies d'educació ambiental. Núm 4. Illes Balears: Di7 Edició.

Van Wagner, C.E. (1977). *Conditions for the start and spread of crown fire*. Canadian Journal of Forest Research, 7

Vargas, I., (1995). *La entrevista en la investigación cualitativa: nuevas tendencias y retos*. Costa Rica: Universidad Nacional.

Vidal, R. (2011). *La promoció del voluntariat passa pel treball en xarxa*. Barcelona: Consejo Vasco del Voluntariado. II congrés europeu del voluntaria

<http://estimoelbosc.wordpress.com/edubosc/>

Plataforma de la campanya educativa EduBosc de la Fundació Bosc

uncatalaunarbre.wordpress.com/ Campanya #1Català1Arbre

https://twitter.com/1catala_1arbre twitter de la campanya

Facebook: [#1Català1arbre](#) Facebook de la Campanya #1Català1Arbre

Facebook: [Voluntaris Incendi La Jonquera](#) Pàgina de la campanya Voluntaris Incendi La Jonquera

Facebook: [Llançà Solidari Foc Empordà](#) Pàgina de la campanya Llançà Solidari Foc Empordà

Facebook: [Ayuda animales incendio Girona](#) Pàgina per ajudar als animals afectats per l'incendi

<http://jotambemhecremat.wordpress.com/> Plataforma sobre els incendis a l'Alt Empordà

<http://focemporda.mediambient-altemporda.org/> Consell Comarcal Alt Empordà

<https://sites.google.com/site/apfaltemporda/> Associació de propietaris forestals de l'A.E

http://www.fontpicant.es/Catala/CentreSMM-2012_cat.html Comunitats terapèutiques amb programa lliure de drogues en ambient rural (Fundació Font Picant).

<http://elhuertoencasa.wordpress.com/2013/03/26/lhort-urba-una-eina-pedagogica-per-escoles-i-centres-educatius/> Horts urbans com a eina pedagògica

<http://nuestrosmontesnoseolvidan.wordpress.com/> Plataforma ciutadana sobre els incendis a Teruel

<http://www20.gencat.cat/portal/site/bsf/menuitem.7fca6ecb84d307b43f6c8910b0c0e1a0/?vgnnextoid=2c80dffe590e210VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=2c80dffe590e210VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default> Plans de Desenvolupament Comunitari de la Generalitat de Catalunya

http://www20.gencat.cat/docs/Sala%20de%20Premsa/Documents/Arxiu/governacio_prensa.notaPremsa_60.080401%20PNAV1207070916210.pdf Pla nacional de l'associacionisme i el voluntariat

<http://www.voluntariat.org/LinkClick.aspx?fileticket=mgw71Zvgr1Q%3D&tabid=100> Cronologia del voluntariat

<https://maps.google.es> Google Maps mapa dels incendis Estiu 2012

http://www.wwf.es/que_hacemos/bosques/problemas/incendios_forestales/mapa_de_gif_2012/ mapa grans incendis forestals 2012 WWF

<http://www.biologiaonline.com.ar/incendioforestal.htm> | conceptes sobre els incendis forestals

- **Notícies online**

<http://www.efeverde.com/contenidos/mediateca/fototeca/02-enero-2013-09-21-00-japon-voluntarios-tsunami> Voluntariat Tsunami Japó

<http://www.aragirona.cat/noticia/127514/els-nens-desal·lotjats-per-lincendi-dibuixen-bombers-amb-somriures> Dibuixos dels nens com a mostra d'agraïment als Bombers.

<http://www.publico.es/espana/441628/los-incendios-hacen-del-verano-de-2012-uno-de-los-peores-de-la-decada> Els incendis durant l'època d'estiu.

<http://www.laxarxa.com/noticia/mes-de-50-000-hectarees-cremades-al-pais-valencia-en-dos-incendis-fora-de-control> Els incendis al País Valencià, l'estiu de 2012.

http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/AppJava/notapremsavw/detall.do?id=157346 Comunicat incendis Alt Empordà. Premsa Generalitat Foc Empordà

<http://www.naciodigital.cat/noticia/45095/quatre/rostres/humans/foc/emporda> Els rostres de l'incendi

<http://www.elpuntavui.cat/ma/article/2-societat/5-societat/649190-els-escoltes-catalans-i-els-focs-de-lemporda.html> voluntariat als incendis de l'A.E

<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/societat/flames-arrasen-capmany-incendi-alt-emporda-2134381>

Notícia sobre l'incendi a Capmany

http://www.larazon.es/detalle_hemeroteca/noticias/LA_RAZON_476138/6147-estamos-rodeados-de-cenizas-en-10-kilometros-a-la-redonda#.UanbK5yorTo Afectats per l'incendi

Afectats per l'incendi

<http://www.diaridegirona.cat/tema-dia/2012/07/26/haguessim-pogut-tornar-hauriem-salvat-part-casa-del-foc/573947.html> Afectats per l'incendi

<http://revistacrae.com/foc-emporda.htm> reportatge sobre les famílies més afectades per l'incendi

<http://www.naciodigital.cat/noticia/45057/videos/foc/alt/emporda> llistat de vídeos sobre els incendis

- **Vídeos**

blogs.tv3.cat/senseficcio.php?itemid=46209 Sense Ficció, documental Voluntaris

<https://www.youtube.com/watch?v=-5p6rZ3rNKE>
Documental Shoah

<https://www.youtube.com/watch?v=xkzUyt-SNWK>
Documental Cenizas

<https://www.youtube.com/watch?v=h2OUENhy7zs>
Teaser curtmetratge Pell de Totxana

<https://www.youtube.com/watch?v=KhXce4fBR5Q>
Anunci Seny – Banc Sabadell

<https://www.youtube.com/watch?v=eJBs5PrhmKI>
campanya de prevenció d'incendis "Cap foc al bosc"

<https://www.youtube.com/watch?v=05bDpD6VwUs>
Campanya "Foc Zero"

<https://www.youtube.com/watch?v=n3iKJXkl6kg>

Campanya "la revolució dels petits gestos ha començat"

<https://www.youtube.com/watch?v=scXdqygoCTQ>
Campanya "Ni 1 foc al bosc"

https://www.youtube.com/watch?v=XQ7tA_9ZUCM;
https://www.youtube.com/watch?v=eArKLCr_IBA;
<https://www.youtube.com/watch?v=Lfd3BrruNlw> les tres campanyes de prevenció d'incendis "la millor manera d'acabar amb un incendi, és no deixar que comenci".

<https://www.youtube.com/watch?v=i8kSXwMjnfE>
"som capaços" vídeo reflexiu sobre els incendis de l'Alt Empordà

http://www.youtube.com/watch?v=x_CA8JhyEJY&feature=relmfu documental "després de l'incendi"

<http://www.youtube.com/watch?v=LnL-xaqrRy4>
"Incendios forestales, detrás del objetivo."
Greenpeace

http://www.documaniatv.com/naturaleza/los-peores-desastres-del-mundo-12-incendios-forestales-video_d1546afb8.html Los peores desastres del mundo: 12- Incendios forestales

http://www.youtube.com/watch?v=QSB3k_X8kro
Quemar el futuro

<http://diobma.udg.edu/handle/10256.1/1236> Rèquiem per l'Albera.

<http://www.verkami.com/projects/3613-l-estiu-mes-negre> L'estiu més negre. Documental

<http://www.tarragona21.com/els-bombers-ja-van-alertar-el-marc-que-estaven-acollonits-per-les-retallades-de-la-conselleria-video/> els bombers alerten sobre el perill mediambiental després de les retallades d'efectius contra incendis.

<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-18949400>
notícia dels incendis a la BBC

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/869315.stm> Els incendis de l'A.E a la BBC

http://empordatv.xiptv.cat/els-reportatges-d-emporda-televsio/modetv?chapter_id=65267 Els reportatges d' Empordà televisió

<http://www.youtube.com/watch?v=Dftt06Jo4yA>
Incendi Alt Empordà 2012

<http://www.tv3.cat/videos/4187950/El-gran-incendi-de-lAlt-Emporda> El gran incendi de l'Alt Empordà tv3

<http://www.tv3.cat/videos/4187870/Els-focs-de-lAlt-Emporda-per-un-descuit-o-una-imprudencia> Els focs de l'Alt Empordà, per un descuit o una imprudència

<http://www.rtve.es/noticias/20120724/mas-1500-efectivos-luchan-contra-incendio-del-emporda-entre-conmocion-vecinos/549641.shtml> El principal incendi del Alt Empordà entra en fase de control tras arrasar 14.000 hectàrea

<http://www.btv.cat/btvnoticies/2012/07/23/laccio-de-la-creu-roja-per-atendre-els-afectats-pels-incendis->

[es-coordina-des-de-barcelona/](http://www.btv.cat/btvnoticies/2012/07/23/laccio-de-la-creu-roja-per-atendre-els-afectats-pels-incendis-es-coordina-des-de-barcelona/) El voluntariat de la Creu roja als incendis

<https://www.youtube.com/watch?v=ZoMesdenwCs>
imatges dels Bombers

<https://www.youtube.com/watch?v=ddpO7QXh8WY>
imatges dels Bombers

<https://www.youtube.com/watch?v=huM9VmrrnCo>
imatges dels Bombers

<https://www.youtube.com/watch?v=vMAoWug-Ssl>
tramuntana tv (foc controlat)

https://www.youtube.com/watch?v=xV_Qr9LmLAA
tramuntana tv (noticia inicial)

12. ANNEXOS

12.1 Incendis a Espanya - 2012

mapa de les zones afectades pels incendis.

Imatge 5: mapa dels incendis forestals a Espanya a l'estiu de 2012.

font: googlemaps i wwf

12.2 Incendis a Espanya l'estiu de 2012

A continuació podem observar una taula on s'hi detallen els grans incendis forestals (GIF) produïts a Espanya l'estiu del 2012. Els incendis estan classificats per data d'inici (mes i dia) i comunitats autònomes.

Taula 1: quadre dels GIF produïts a Espanya a l'estiu del 2012. Font: elaboració pròpia a partir de wwf i google maps

INCENDIS	MES	COMUNITAT AUTÒNOMA	CIUTAT i/o POBLACIÓ AFECTADA	DATA D'INICI DE L'INCENDI	HECTÀREES AFECTADES
ESPANYA A L'ESTIU DEL 2012	Juny	País Valencià	Tuéjar i Chuelva (Valencia)	2 Juny	669,88 ha
			Sant Jeroni (Valencia)	13 Juny	1350 ha
		Catalunya	Castellet i Gornal (Barcelona)	13 Juny	636 ha
		País Valencià	Corts de Pallas i Andilla (Valencia)	28 Juny	50000 ha
	Juliol	País Valencià	Concentaina i Alcoi (Alicant)	12 Juliol	500 ha
		Islas Canarias	Vilaflor, Ticojo Alto (Tenerife)	15 Juliol	5200 ha
			El Paso (La Palma)	16 Juliol	900 ha
		Catalunya	La Jonquera (Girona)	22 Juliol	13900 ha
		Extremadura	Las Hurdes (Cáceres)	23 Juliol	621 ha
	Agost	Castilla la Mancha	Chequilla (Guadalajara)	1 Agost	1100 ha
Extremadura		Sierra de Gata (Cáceres)	3 Agost	600 ha	
Islas Canarias		Villa de Mazo (La Palma)	4 Agost	1700 ha	
		Alajeró, Vallehermoso (Gomera)	4 Agost	4000 ha	

		Galicia	O Barco de Valdeorras (Ourense)	10 Agost	1600 ha
		Castilla la Mancha	Navas de Estena (Ciudad Real)	11 Agost	537 ha
		Castilla y León	Valdefuente de Sangustín (Salamanca)	11 Agost	1080 ha
		País Valencià	Torremanzanas (Alicant)	12 Agost	600 ha
		Castilla y León	Solana de Ávila (Ávila)	18 Agost	1355 ha
			Cubo de Benavente (Zamora)	18 Agost	788 ha
			Castrocontrigo (León)	19 Agost	11725 ha
		Navarra	Aras (Navarra)	21 Agost	1000 ha
		Aragó	Trasobares i Calcena (Zaragoza)	27 Agost	3500 ha
		Comunidad de Madrid	Robledo de Chavela (Madrid)	27 Agost	1200 ha
		Andalusia	Coín (Málaga)	30 Agost	8225 ha
	Setembre	Castilla y León	Salce, Riello (León)	1 Setembre	585 ha
		Castilla La Mancha	El Real de San Vicente (Toledo)	1 Setembre	700 ha

12.3 Evolució històrica de la prevenció i extinció d'incendis a Catalunya

idees principals de l'evolució històrica dels incendis forestals i la gestió: Síntesi històrica de la prevenció i extinció a Catalunya amb referències als models de prevenció i extinció aplicats. Font: 2n congrés forestal català. Ponència marc del bloc d'incendis forestals. Estat de la qüestió i reptes de futur

1929: es crea a Espanya l'"Asociación Nacional para la Defensa Contra Incendios de la Riqueza Forestal".

1933: Catalunya és la comunitat pionera en incloure aquest àmbit com a oficial de l'Administració. Això és quan dicta les "*Instruccions per a la previsió i extinció d'incendis de boscos no declarats d'utilitat pública*". Dins d'aquest document es parla de prevenció i d'actuació i els alcaldes són els encarregats de la prevenció mentre que les autoritats policials i els Guardes Forestals s'encarreguen del compliment de les normes establertes.

1939: En acabar la Guerra Civil, les competències forestals es concentren a l'Estat Espanyol que assumeix la prevenció i extinció a tot Espanya, creant grups de detecció i lluita.

1957: naixement de la *Ley Forestal*

1962: La Diputació de Barcelona observa una necessitat d'especialització, recursos i organització en els professionals encarregats de l'àmbit i crea el Servei Provincial d'Extinció d'Incendis, associant tots els parcs de bombers existents. Això crea més endavant una xarxa de 23 parcs de bombers, més especialitzats i amb més recursos i per tant, es passa a aquest cos, la transferència de la detecció i l'extinció dels incendis.

1968: *Ley de Incendios* com el govern català havia dictat al 33, l'estat espanyol dona les responsabilitats als alcaldes de cada municipi.

1970 aprox: l'Organització a Catalunya per combatre els incendis forestals està estructurada per províncies.

1977: Degut a la desigualtat de recursos i professionalització de cada organització provincial, es crea la Comissió Consultiva Regional contra Incendis on es concentren tots els serveis i delegacions.

1980 juny: Creació de la Direcció General de Prevenció i Extinció d'Incendis i de Salvaments de Catalunya, que passa a ser l'organisme competent en l'extinció dels incendis forestals a territori català.

1982: El Govern redacta el Pla Bàsic de Lluita contra els Incendis Forestals (INFOCA) per fer front a la manca de coordinació i organització en l'extinció i donant un rol clar a cada agent que hi participi.

1982: A partir de l'INFOCA, la Corporació Metropolitana de Barcelona posa en funcionament el Pla Metropolità de Prevenció d'Incendis Forestals.

1983: la Generalitat elabora un model de Pla Bàsic Municipal per la Lluita Contra Incendis Forestals

1986: només durant aquest any, es cremen 65.811ha. Això provoca opinions molt controvertides sobre la gestió dels incendis i alhora la gestió dels boscos i conreus. L'incendi a Montserrat i als seus entorns desperta molt ressò mediàtic. A partir d'aquí, es creen més recursos i més eficàcia en la intervenció.

1987: Foc Verd: Programa preventiu que té com a eixos la creació de les Agrupacions en Defensa Forestal i en les Agrupacions de Defensa Sanitària (ADS) i per altra banda la creació del Cos d'Agents Rurals. També es creen les Unitats de Voluntaris Forestals per estimular la participació ciutadana.

Finalment, aquest any també es publica el Mapa de risc d'incendis forestals a Catalunya i es publicarà la llista de termes municipals amb superfície forestal d'alt risc.

1987: S'inicia la redacció dels Plans Municipals de Prevenció, que cobriran els 286 municipis forestals.

1988: Pla Municipal de Prevenció inclòs a la Llei Forestal de Catalunya.

1989: s'introdueixen els helicòpters a la lluita contra els incendis. Una de les mesures més importants juntament amb l'ADF segons molts experts.

1994: Gran incendi forestal al Berguedà i al Bages que cremà unes 26.000 ha.

1995: Diputació de Barcelona crea l'Oficina Tècnica de Prevenció Municipal d'Incendis Forestals per donar suport als Ajuntaments. També aquest any crea el Centre de Coordinació d'Emergències de Catalunya (CECAT)

1997: s'aprova la Llei de Protecció Civil i es comença la redacció dels Plans Municipals d'Emergència (PAM)

1998: Afectats Anoia, Berguedà i Bages, es cremen unes 28.000 ha. El major incendi de Catalunya. Es crea un gran debat a Catalunya. Es revisen models i actuacions per crear noves accions públiques i privades.

1995, 1996, 1998: es crea un conjunt de mesures legislatives per reduir les ignicions i fomentar l'autoprotecció. Posteriorment es crea el Secretariat Nacional d'ADF de Catalunya.

1999: Pla de Vigilància Mòbil a tots els municipis forestals per detectar els incendis i incrementar la seguretat dels habitatges disperss.

2001: Pla de suport als Ajuntaments per a la redacció de Plans d'Evacuació de les urbanitzacions situades en àrees forestals.

2002: Direcció General de Riscos al Medi Natural on s'organitza un centre d'operacions dels Agents Rurals a Torreferrusa i s'elabora un nou mapa de perill.

2003: Llei de Prevenció d'urbanitzacions.

2005: conveni de col·laboració entre el Departament d'Interior i Medi Ambient amb l'Àrea de Medi Natural de la Diputació de Barcelona.

12.4 Anàlisi de la prevenció d'incendis mitjançant campanyes audiovisuals

Seguint amb la temàtica de la prevenció d'incendis, per aquesta investigació s'ha dut a terme un anàlisi de diverses campanyes audiovisuals sobre la prevenció.

Per realitzar aquest anàlisi, s'ha comptat amb el suport d'un comunicador audiovisual.

Resum d'idees que es trobaran als anuncis analitzats:

ASPECTES POSITIUS	ASPECTES NEGATIUS
<ul style="list-style-type: none"> - Recursos de record: dibuixos, cançoneta - Eslògans clars i directes. - Implicació col·lectiva: es mostren diversos grups que han de comprometre's amb la prevenció. 	<ul style="list-style-type: none"> - Visió idealitzada / No es mostren les conseqüències reals d'un incendi. - Manca explicar la importància del bosc en la nostra vida: vincle home-natura. - To paternalista

Cap foc al bosc

ASPECTES POSITIUS	ASPECTES NEGATIUS
<ul style="list-style-type: none"> - Mostra diferents grups que podrien provocar un incendi (joves, pagesos, famílies, etc.) i els alerta de quines accions evitar. - Hi ha una voluntat de compromís col·lectiu: JUNTS cap foc. - La cançó pot ajudar al record i la repetició del missatge. 	<ul style="list-style-type: none"> - L'advertència és massa simple i ràpida. - No s'ensenya quins elements cal evitar portar al bosc, només es mencionen. - Manca de permanència visual i record del missatge - La cançó edulcora i fa massa bucòlic un tema greu com el dels incendis. - No es veu foc en cap moment ni tampoc les conseqüències devastadores d'aquest. - S'anima al compromís de tots per evitar els incendis, però no s'explica perquè cal evitar-los. Això queda implícit i potser caldria emfatitzar-ho més. - Tot i que el 112 està imprès, no es diu en cap moment i saber aquest número és bàsic per evitar un incendi.

Prevençió Incendis 2012

ASPECTES POSITIUS	ASPECTES NEGATIUS
<ul style="list-style-type: none"> - El primer que es menciona és el 112, el número d'emergències de la Gencat. - De nou, s'incideix en el compromís col·lectiu i s'emfatitza la importància de l'acció del ciutadà comú. Això s'aconsegueix gràcies al presentador-interlocutor, que es dirigeix directament a l'espectador. - Molt més il·lustratiu que l'anterior, ensenya amb imatges i a mode de manual què no has de portar al bosc, i això facilita la comprensió del missatge i augmenta el record. 	<ul style="list-style-type: none"> - Un cert to paternalista que pot fer sentir l'espectador com una mica ignorant. - No queda gaire clar perquè hem de tenir cura del bosc: es diu que "tots ens en beneficiem" però no se'ns diu com. - Es mencionen els "efectes devastadors" però no es mostren - Es repeteix una visió idealista i bucòlica.

foc zero

ASPECTES POSITIUS	ASPECTES NEGATIUS
<ul style="list-style-type: none"> - Més directe, més clar i reconeixent el caràcter destructiu del bosc: "quan un bosc es crema no hi queda res" - Fa més palès què perd la persona si no es compromet amb la prevenció dels incendis, ja que cada imatge remet a coses vitals. - Fa servir el vincle emocional com un motor per l'acció. La idea que roman en la ment de l'espectador és que si no contribueix a la prevenció d'incendis, perdrà coses que s'estima i són especials. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tot i que reconeix la desolació després d'un incendi i tot el que aquest s'emporta per davant, la cruesa es manté en el registre verbal i no s'arriba a visualitzar. La única imatge pròpiament negativa és el negre entre imatge i imatge (metàfora de la cendra després de l'incendi) però això resulta massa abstracte. - Potser determinades coses que es mencionen són bastant banals: que un incendi ens faci perdre els diumenges o les aventures, no és tant important com que s'endugui la vida d'espècies protegides o reserves d'oxigen. També és cert que es mencionen coses quotidianes, properes a la gent, per sensibilitzar-les de manera ràpida.

La revolució dels petits gestos ha començat

ASPECTES POSITIUS	ASPECTES NEGATIUS
<ul style="list-style-type: none"> - El fet que siguin dibuixos, de colors llampants sumat al caràcter divertit i amable dels personatges-mans pot augmentar l'atenció de l'espectador i potenciar el record del missatge 	<ul style="list-style-type: none"> - El registre infantil pot distanciar a una gran part d'espectadors i reduir el seu compromís per aquesta causa - Es diu que s'ha iniciat una "revolució dels petits gestos" però tampoc s'especifica en cap moment com nosaltres podem contribuir-hi. Tampoc s'indica un web o similar per ampliar informació. - Es cau en l'error de no explicar clarament perquè és important prevenir els incendis i protegir el bosc. - Excés d'idealisme, aquí encara més emfatitzat pel to infantil de la campanya i el seu discurs excessivament optimista ("ara més que mai...farem front als incendis forestals").

La millor manera d'acabar amb un incendi és no deixar que comenci

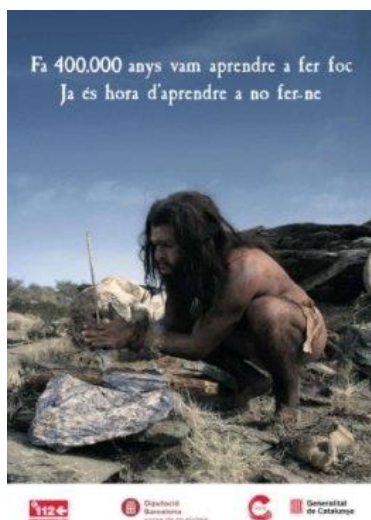
ASPECTES POSITIUS	ASPECTES NEGATIUS
<ul style="list-style-type: none"> - Casos personalitzats que ajuden a empatitzar amb l'espectador i criden la seva atenció. Els hi parlen directament a ells. - De nou, es compromet a diferents grups: joves, famílies i pagesos. 	<ul style="list-style-type: none"> - La originalitat de la campanya rau en el fet que sembla que se'ns vagi a explicar un incendi però després se'ns diu el contrari. Aquest discurs pot arribar a ser mica confós i desconcertar l'espectador. - Aprofitant la idea del protagonista que parla directament a càmera, es podrien haver explicat històries reals i les conseqüències que van patir aquestes persones (vinclle, emocions), però es diu tot el contrari: "no hi va haver cap incendi, no va passar res".

Ni 1 foc al bosc

ASPECTES POSITIUS	ASPECTES NEGATIUS
<p>- Aquest és el primer anunci que estableix un vincle directe entre el bosc i la comunitat: els nens s'identifiquen amb un arbre, un ocell i acaben dient que "el bosc és ca nostra". Aquest és un argument potent per comprometre l'espectador. Si el bosc és casa teva, no voldràs que es cremi. Aquí tenim "el perquè" que els altres anuncis han obviat o no han acabat d'explicar del tot.</p> <p>- Els encarregats de transmetre el missatge són un nens, la qual cosa pot ajudar a que els més menuts es comprometin amb la prevenció d'incendis i les properes generacions siguin més sensibles a la necessitat de protegir el bosc, la llar de tots.</p>	<p>- Es manté el to bucòlic, tot i que més justificat per la presència dels nens.</p> <p>- No s'acaba d'aprofundir en les accions concretes per evitar incendis.</p> <p>- No es mostren les conseqüències del foc i com queda aquesta "ca nostra" després que les flames l'arrassin. Això hauria estat un bon recurs per augmentar el compromís, però el registre infantil ho impedeix.</p>

<<Fa 400.000 anys vam aprendre a fer foc. Ja és hora d'aprendre a no fer-ne>>

ASPECTES POSITIUS	ASPECTES NEGATIUS
<p>- L'eslògan és prou curiós i pot cridar l'atenció dels espectadors. S'està demanant desaprendre una habilitat fonamental en la història de l'evolució humana.</p>	<p>- No s'acaba d'especificar perquè cal desaprendre aquesta capacitat i, a més, el bosc i la necessitat de protegir-lo queda en un segon pla.</p> <p>- L'escena fotografiada queda massa lluny de la realitat quotidiana dels espectadors i això pot allunyar-los de la causa.</p>

12.5 Municipis afectats pels incendis a la Comarca l'Alt Empordà

Nombre Habitants	(a 01/12/2006) 812
Altitud	165 m
Superfície Km2	27 km ²
Superfície afectada	1.365 Ha

Nombre Habitants	(a 1/01/2010) 1565
Altitud	70 m
Superfície Km2	12,3 km ²
Superfície afectada	461 Ha

Nombre Habitants	(a 1/01/2010) 242
Altitud	81 m
Superfície Km2	10 km ²
Superfície afectada	961 Ha

Ajuntament de
Boadella i
les Escaules

Boadella i les Escaules

Nombre Habitants	(a 1/01/2010) 255
Altitud	89 m
Superfície Km2	10,73 km ²
Superfície afectada	909 Ha

Ajuntament de
Cabanes

Cabanes

Nombre Habitants	(a 2006) 917
Altitud	26 m
Superfície Km2	15 km ²
Superfície afectada	18 Ha

Ajuntament
de Cantallops

Cantallops

Nombre Habitants	(a 24/10/2006) 309
Altitud	200 m
Superfície Km2	20 km ²
Superfície afectada	430 Ha

Nombre Habitants	(a 1/1/2007) 518
Altitud	109 m
Superfície Km2	26,58 km ²
Superfície afectada	2.637 Ha

Nombre Habitants	(a 1/01/2006) 292
Altitud	130 m
Superfície Km2	26 km ²
Superfície afectada	

Nombre Habitants	(a 1/01/2006) 603
Altitud	193 m
Superfície Km2	35 km ²
Superfície afectada	1.064 Ha

Nombre Habitants	(a 1/01/2012) 3207
Altitud	112 m
Superfície Km2	56,90 km ²
Superfície afectada	2.365 Ha

Nombre Habitants	(a 1/01/2011) 1193
Altitud	142 m
Superfície Km2	21 km ²
Superfície afectada	1.591 Ha

Nombre Habitants	(a 25/02/2010) 295
Altitud	85 m
Superfície Km2	12 km ²
Superfície afectada	483 Ha

Nombre Habitants	(a 1/01/2010) 317
Altitud	¿
Superfície Km2	20,8 km²
Superfície afectada	583 Ha

Nombre Habitants	(a 1/01/2010) 363
Altitud	98 m
Superfície Km2	17 km²
Superfície afectada	437 Ha

Pont de Molins – 334 Ha

Sant Climent de Sescebes – 128 Ha

Figuères – 28 Ha

Vilafant – 25 Ha

12.6 Informació tècnica bàsica de l'incendi de La Jonquera dels Bombers de la Generalitat de Catalunya, 2012

Incendi classificat com a 5a Generació = comportament de gran incendi forestal + simultaneïtat de serveis + emergència civil (interfase forestal-rural-urbana)

La gran quantitat d'elements vulnerables que generen nous serveis de "foc habitatge", les persones evacuades, confinades i l'incendi de Portbou que també afecta a gent retinguda a la carretera, generen un escenari de gran emergència propi dels focs de 5ena generació que s'havien viscut a Catalunya al 1994, Portugal 2003 i 05, Espanya 2006, Grècia 2007, Austràlia 2003 i 09 i Califòrnia 2003 i 07.

COMPORTAMENT DE L'INCENDI

Les velocitats de propagació del cap d'aquest incendi han oscil·lat, en funció del lloc i moment, en un rang ampli de 2,1 m/h la primera hora i mitja del Pertús a La Jonquera, a una carrera explosiva de fins a 7,7km/h de Capmany a Biure. D'inici a final durant el dia 23 es calcula una velocitat de 1,8 km/h de El Pertús a Avinyonet. L'incendi del 6 d'agost de 2006 de Capmany ja va mostrar el comportament i tendència del foc a obrir-se i saltar el Llobregat a l'alçada del Montroig, un fet conegut des del 1986 i que identifica aquesta zona com una prioritat a gestionar per prevenció.

ESTRATÈGIA

Dia 22 fins al vespre objectiu: DEFENSA i CONFINAMENT. Desplegament de vehicles i comandaments com a unitats de treball semiautònomes per la protecció de persones i béns, ampliació de les discontinuïtats de combustible existents amb maquinària agrícola i pesada als eixos de confinament (Cistella-Avinyonet-Vilanant i Masarach- Cantallops) i a altres llocs amb àrees àmplies de cereal. Inici treball d'extinció de flanqueig des de diversos sectors.

La resta de dies objectiu ATAC. Extinció ofensiva als punts crítics amb més potencial, fins al dimarts migdia amb tramuntana i des d'aleshores amb el règim de marinada suau i progressió del flanqueig per estabilitzar sectors.

PRIORITATS

Dia 22 de migdia a vespre: protecció dels 600 elements vulnerables (17 nuclis urbans, granges, masos, infraestructures AP7, repetidors... Prioritats extinció vespre i nit: 1 cap flanc dret (Terrades), 2 flanc dret mig (Boadella-La Salut), 3 flanc dret cua (Darnius-Jonquera). Prioritats extinció matinal i matí: 4 cua flanc esquerra (Cantalops-Jonquera) i 5 cap (eix Cistella-Vilanant). Ús de maquinària pesada i agrícola per augmentar les discontinuïtats en els eixos de confinament de les parts actives del flanc dret.

Dia 23 tot el dia i nit: extinció parts actives puntuals de: 1 cap flanc dret (Coquells-Terrades), 2 flanc dret mig (Boadella-La Salut), 3 flanc dret cua (Darnius-Agullana i Santa Eugènia Jonquera) i 4 flanc esquerra cua (Cantallops- Jonquera).

Dies 24, 25 i successius tot el dia i nit: extinció parts actives puntuals sector flanc dret.

12.7 Model d'entrevista per a voluntaris i institucions

NOM I COGNOMS / EDAT / PROFESSIÓ

Experiència personal

- Explica la teva experiència personal tant amb el medi ambient com al voluntariat. (relació amb la natura, relació amb l'Alt Empordà i coneixença de la zona, si has estat voluntari d'alguna entitat anteriorment i perquè, si coneixies el món del voluntariat...)

La iniciativa

- Com va sorgir la idea de fer alguna cosa i fer-te voluntari davant d'aquests incendis? (Idea inicial, finalitat, si vas rebre ajuda o consell de companys o coneguts...)
- Com va ser el procés de creació de la pàgina de Facebook i perquè ho vas fer? (Creació, decisió, difusió...)
- Quin paper creus que tenen les xarxes socials davant d'aquestes situacions?
- En què es basa la teva intervenció amb els afectats pels incendis?

Treball en xarxa

- Quina relació tens amb les persones afectades? Tenies relació prèvia o la vas començar a tenir una vegada ja eren afectats pels incendis?
- Quina va ser la organització de les demandes (com les coneixies, com les gestionaves...)
- Vas tenir / fer treball en xarxa amb altres entitats? Quin? (Quines entitats, quin tipus de treball en xarxa, quin ús en vas fer...)

El voluntariat i la societat

- Explica'ns què en penses del voluntariat en general i del voluntariat ambiental en particular (Perquè és necessari, quina és la seva tasca, el seu rol social, si hi ha prou voluntaris, si s'educa per ser voluntari i se'n parla a les escoles etc.)
- Quina valoració li dones a la gestió de les persones que van col·laborar en tasques de voluntariat?
- Els organismes oficials van poder-se fer càrrec de coordinar les necessitats i els voluntaris? Què haurien de millorar?

Després

- I ara que ja fa mesos que l'incendi ha passat. Què hem de fer? Quin és el nostre rol?
- Creus que viure aquesta situació i entrar dins el món del voluntariat, t'ha fet canviar alguna cosa o has après alguna cosa? Què?
- Què en penses de l'educació ambiental? (és necessària, com caldria fer-la?, creus que n'hi a suficient?)

12.8 Matriu de les entrevistes

CONCEPTE	#1català1arbre	Fundació BOSCOS Empordà+Verd	Foc al Cor Fundació IAEDEN	Voluntaris incendis La Jonquera	Fundació Pau Costa - MeFITU
<p>Idea de medi ambient o com han afectat aquests incendis al medi</p>	<p>“sempre he simpatitzat amb moviments que fomenten un món més sostenible, un canvi de model de societat.”</p>		<p>Per les condicions del vent que feia aquells dies, crec que encara hem tingut sort, hagués pogut ser molt pitjor la superfície cremada,</p> <p>on ha cremat masos o explotacions agrícoles i cases és molt greu</p> <p>Per a nosaltres com a entitat ecologista i naturalista, la problemàtica del medi ambient és un dels grans problemes que es plantegen avui en dia</p> <p>el medi ambient comença al</p>	<p>es bàsic en la meua vida, perquè em dona vida.</p>	<p>Els incendis forestals del segle XXI han deixat de ser una emergència estrictament rural per passar a ser una emergència amb un gran impacte en la societat.</p> <p>La paradoxa de l'extinció és ja avui dia un mur infranquejable per a molts sistemes d'extinció, que requereix reconduir el concepte d'extinció cap a un sistema global de l'emergència per fer front als grans incendis forestals d'alta intensitat.</p>

			<p>pati de casa teva i acaba a l'Àrtic. Tots els gestos són importants</p>		
<p>Relació amb el voluntariat</p>	<p>“En altres moviments socials de voluntariat sí que he participat també en polítics i cooperatius. He estat cooperant a l'Àfrica i ha estat de les millors experiències que he tingut en la meua vida”</p>	<p>Tenim 30 persones, que són la Junta de Govern i el que fan és fer d'antena al territori, per exemple, tenen contacte amb els veïns, recullen les problemàtiques, les uneixen, busquen les prioritats.... i llavors quan es fa la reunió a nivell de ciutat, busquen solucions conjuntament, i treballem en la preparació de projectes i alternatives.</p>	<p>jo no tinc cap formació ni de biologia ni medi ambient, però portava molts anys treballant amb Salvem l'Empordà i ara porto els temes de difusió, premsa, faig de portaveu.</p> <p>En la nostra entitat Funcionem a base de voluntaris, són gent que, hi ha un grup de gent que tampoc son tants que contínuament estant fent alguna feina per l'entitat com portar grups de treball</p>	<p>fa uns 6 anys vaig participar a un campament àrab a Cornellà de Llobregat dels Reis Mags i vaig veure les dinàmiques de cooperació i col·laboració entre els diferents voluntaris i l'aire que es respira de bon rotllo. D'aquestes ganes de fer coses sense rebre res a canvi i sentir-te auto realitzat per haver fet feliç als altres.</p>	

		<p>El que fem amb el voluntariat és El que fem és:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5. donar recolzament 6. organitzar 7. coordinar 8. participar en el desenvolupament de les propostes i estudi d'aquestes 	<p>la gent interessada en treballar aquest tema es reuneix i decideix com treballar-lo</p>		
<p>Opinió sobre el voluntariat</p>	<p>“és una cosa que hauria de practicar tothom perquè t'inculca i t'aporta uns valors que no aconseguixes a cap altre lloc.”</p> <p>“és clau i fonamental per canviar el model de societat que tenim”</p>		<p>bàsicament tota la feina que fem es basa en la participació de gent desinteressadament.</p>	<p>trobo que és bàsic disposar de gent amb una disponibilitat gran o total i unes ganas impressionants d'ajudar altruístament</p> <p>Igual que el Facebook va ser la seu i el cor del projecte, les persones van ser la sang, el que va fer que funcionés i que anaven donant activitat i creant moviment, que en el fons en la xarxa social el que cal és això, moviment.</p>	<p>Creiem que és molt important per enfortir la societat i crear cohesió social davant d'un problema.</p> <p>A la llarga però un projecte ha de poder ser sostenible i viable, no dependre solament de la bona voluntat de la gent per dur-se a terme, sinó és difícil poder replantejar nous conceptes i paradigmes i canviar la mentalitat en aquest sentit.</p>

<p>La importància de l'educació o com es fa Educació Ambiental des de l'entitat</p>	<p>“El canvi de mentalitat i el canvi de pensar més en equip i menys en individualitat és necessari”</p>	<p>fem vídeos, campanyes, xerrades a Ajuntaments, participem en fires...</p>	<p>tenim un grup d'esplai on intentem passar els nostres valors que fan sortides i campaments on intentem passar el que nosaltres creiem que és important de la conservació del medi ambient i també una mica l'esperit de mobilitzar-se en contra segons quines coses... i aquest grup és molt important per nosaltres, esperant que els nanos que estan en el grup d'esplai puguin seguir en l'entitat com al nostre relleu.</p> <p>També arran de l'incendi un institut ens va demanar una xerrada d'anar a informar als infants i això s'ha anat seguint no només per l'incendi, sinó que l'entitat aquest any haurà</p>	<p>No se'n fa prou i es va veure, perquè per part de la gent hi havia aquesta voluntat a l'haver vist el problema per la tele de reaccionar i no hi ha una cultura prèvia d'organització ni de com s'han de fer les coses, una mica de teoria i tècniques per participar,</p> <p>També cultura d'organització per les institucions perquè ni elles mateixes sabien què fer i això és greu i més en una situació d'emergència en la que tens més de 5000 persones per gestionar i no ho saps fer...</p> <p>la forma d'incentivar aquesta cultura pot ser creant tallers, xarxa... perquè la gent s'impliqui.</p>	<p>Es informar a les persones de l'entorn, de la interacció humana amb l'entorn, conèixer el que hi ha, d'on venim ajuda a entendre el present i cap a on anem. És necessària per conscienciar a les persones dels problemes ambientals perquè puguin decidir en funció d'uns coneixements que potser abans no tenien, sobretot amb els infants serveix per millorar el futur, en el cas del Mefitu trencar molts mites i creences que encara avui en dia perduren. Posar a l'abast de la població coneixements més tècnics per fer-los més concients.</p> <p>No prou en la meua opinió, si no es respecta el medi ambient hipotequem el nostre futur, i sense aquesta informació la</p>

			<p>fet 11 xerrades a instituts parlant de problemàtiques del medi ambient en general, no només de l'Alt Empordà.</p> <p>és molt important perquè en el dia a dia tothom podria fer petits gestos o passos per millorar el desenvolupament del medi ambient</p>	<p>societat és menys lliure alhora de prendre decisions, sobretot treballar amb els més petits permet fer canvis més profunds de cara al futur.</p> <p>Actualment no tenim més projectes d'educació ambiental per a les escoles, si que realitzem jornades d'informació i reflexió, journals club dirigits a professionals del tema i a la societat en general, per adults.</p> <p>que cal generar una nova cultura del foc. Cal incidir en els valors del medi natural i la interacció que aquests tenen amb la societat civil. Per això és molt important dur a terme campanyes d'informació, divulgació i comprensió de l'emergència i les solucions que aquesta requereix. Cal desenvolupar programes de percepció del risc i fer èmfasi en</p>
--	--	--	--	---

					les polítiques per mitigar-lo i allunyar-lo dels ciutadans.
Actuacions i iniciativa	<p>“volíem fer alguna cosa encara que fos anar a buscar cafès per als voluntaris”</p> <p>“Vam anar al pavelló de Llançà i la Creu Roja s’havia començat a organitzar”</p> <p>“em vaig dedicar [...] a informar de coses de l’incendi que anaven passant”</p> <p>“la nostra finalitat era la de vehicular tota la onada de solidaritat de la comarca en accions en positiu per ajudar a que l’Alt Empordà, a que la comarca i les zones afectades tornessin a ser el que eren fa una</p>	<p>ens veiem moltes vegades obligats es més que temes de sensibilització a fer moltes coses a nivell educació i pedagogia sobre el tema forestal, perquè hi ha la idea errònia a casa nostra, de que els boscos moltes vegades és millor no tocar-los,</p> <p>Una de les nostres tasques canviar aquesta idea de fons. Per fer-ho vam començar a treballar amb</p> <p>educació infantil. Per fer-los veure l’associació que hi ha entre la gestió del bosc i la seva conservació.</p>	<p>Foc al Cor, que pretenia intentar recollir diners per donar projectes de recuperació de medi ambient que tinguessin criteris sostenibles, de prevenció d’incendis i ecològics.</p> <p>Nosaltres creiem que totes aquestes entitats o gent va voler col·laborar amb la nostra campanya degut al fet que tenim un nom per temes ambientals degut a la nostra experiència i història, som una entitat que treballa molts aspectes de temes o problemàtiques ambientals, per tant la gent tenia una certa confiança en la manera en com nosaltres treballem. També vam intentar mantenir una transparència total amb la</p>	<p>potser si no hagués estat per la pàgina aquest home (en Paco) que va haver de dormir en una caravana, s’hauria de quedat al carrer,</p> <p>No em va sorgir primer la idea de crear un ens que pogués ajudar als altres perquè va ser tant ràpid... Estava mirant el 324, i vaig veure que es cremava l’Empordà i sempre havia viscut allà però ara no hi podia anar perquè no tinc cotxe i no podia, i un cop allà tampoc podia fer res i se’m va acudir crear la pàgina, vaig posar clarament Voluntaris i Incendis perquè la gent que ho busqués pel Facebook ho trobes ràpid i en 5 dies érem uns 4000. Fruit de la impotència de no poder ajudar a nivell personal, vaig crear una eina que permetés als altres participar-hi.</p>	<p>La Fundació d’Ecologia del Foc i Gestió d’Incendis Pau Costa Alcubierre (FPC) neix el gener de 2011, després de més d’un any de gestació i amb l’ambició de ser una plataforma d’informació en gestió d’incendis forestals a l’hora que un instrument de difusió i recerca de l’ecologia del foc.</p> <p>La investigació en el camp de l’ecologia dels incendis forestals, la creació de coneixements, d’eines i tècniques per a la gestió dels incendis forestals, i la canalització d’aquests coneixements a tot el món tècnic mitjançant la formació i altres instruments de divulgació.</p>

<p>setmana.”</p> <p>“gent anònima que vol ser la eina dels que pensen”</p> <p>“les iniciatives per ajudar a treballar el tema de la recuperació del que s’havia perdut, no havien de ser ni l’endemà ni l’altre ni una setmana després de l’incendi”</p>	<p>Es va dir que s’havia de fer alguna cosa, doncs ens vam adonar de que els boscos si no es gestionen; això és una bomba pels incendis.</p> <p>Es veu la necessitat també de poder recuperar espais oberts o zones de pastura i zones de cultiu.</p> <p>El que volíem fer era una campanya amb la que poguéssim recollir diners per poder fer un pla de recuperació de la zona, que hi estem treballant i per poder fer rompuda, és a dir, que tens una zona de bosc i la transformes en cultiu, per obrir zones obertes, per obrir zones al mig del bosc per crear un</p>	<p>campanya, d’on venien els diners, a n es destinaven i quants es podien donar als projectes.</p> <p>La campanya en principi està tancada, es va tancar a finals de Novembre, vam fer una convocatòria amb unes bases de quins criteris haurien e tenir els projectes, vam escollir un jurat format per algú de l’entitat de formació no biòloga i altra gent científica i un bomber i dels 17 projectes presentats es van escollir 9 i en part ja s’han executat, se’ls hi ha donat els diners i estan desenvolupant-se i hi ha una gent que fa el seguiment de l’execució dels projectes. Quan acabin es farà una avaluació.</p>			<p>Molts membres de la fundació treballen a bombers, per tant hi treballàvem però no des de la Fundació.</p> <p>La nostra tasca com a Fundació va ser a posteriori , amb el projecte mefitu a les escoles dels municipis afectats, jornades d’informació i reflexió Journal Club – L’ecologia del foc i el règim d’incendis en la gestió del paisatge. (a la web hi ha la info)</p> <p>La FPC es crea a partir de la voluntat de 60 fundadors que impulsen el projecte i el converteixen en una realitat. La voluntat d’aquests 60 fundadors es poder crear una plataforma de coneixement que serveixi de nexa d’unió entre tres realitats que giren entorn als incendis forestals: la recerca, l’extinció i la</p>
--	---	---	--	--	---

		<p>mosaic.</p> <p>“estem treballant amb un pla de recuperació, posant el nostre projecte sobre un document. El que estem fent es veure una mica els mapes més antics on es veu on hi havia cultius.”</p> <p>“El que estem fent és mirar els mapes del 1956 que ens diuen on hi havia abans zones obertes anteriorment per després estudiar també sobre mapes a quines zones seria més viable que poguéssim instal·lar estes zones obertes,”</p>			<p>societat.</p> <p>1994, 1998, 2003,... Replantejament conceptes i estratègia incendis forestals. Necessitat sensibilització futures generacions</p> <p>Inici projecte MEFITU. Prova pilot.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2004. Anoia. CRP+Bombers+EF Medi Ambient+ADF: 1er test • 2007. Alt Empordà. CRP+Bombers+EF Medi Ambient+ADF+Parc Natural Cap de Creus: 2on test • 2011. Ribera d'Ebre. Escoles+Bombers+Tècnics Serra Llaberia+Fundació Pau Costa: 3er test <p>Traspàs projecte Bombers > FPC</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2012: Alt Empordà: Serv. Educatius+Fundació
--	--	---	--	--	--

					<p>Pau Costa (+Bombers+EF Medi Ambient+ADF+gestors locals)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2013: PCF i Estació Biològica del Pallars.
<p>Sentiments, emocions...</p>	<p>“El primer que se’ns va venir al cap van ser les imatges de l’incendi de l’any 2010 [...] on vam veure com es cremava el que més estimàvem que era la nostra terra”</p> <p>“penses en els teus amics que viuen a Portbou, perquè la singularitat de Llançà, Porrera, Portbou i Port de la Selva, (inclòs tenim una nomenclatura, que es diu la Zona de la Mar d’Amunt) és que tenim uns vincles històrics i socials que encara es mantenen.”</p>			<p>Fruit de la impotència de no poder ajudar a nivell personal, vaig crear una eina que permetés als altres participar-hi.</p> <p>vaig veure que es cremava l’Empordà i sempre havia viscut allà però ara no hi podia anar perquè no tinc cotxe i no podia, i un cop allà tampoc podia fer res i se’m va acudir crear la pàgina</p> <p>A nivell personal des de petit amb la família sempre hem tingut relació amb la Vall d’Aran i amb l’Empordà. Els meus pares tenen amics que vivien prop de la vall d’Aran i jo em vaig criar a l’Empordà i sempre m’ha agradat anar pel bosc,</p>	

	<p>“segur que hi ha seqüeles d'aquests fets [dels veïns que van ajudar, els voluntaris...]”</p>			<p>descobrir, veure coses diferents...</p>	
<p>Errors observats en la gestió</p>	<p>“El responsable polític en aquell moment de tràfic va tallar aquelles dos carreteres i enlloc de fer que els vehicles es quedessin allà fins que passes tot, els va desviar per una carretera plena de corbes i d'un únic carril”</p> <p>“El Consell Comarcal ens va convocar i vam estar 2.30 h reunits, fent pluja d'idees i d'accions que podíem fer. Però va ser una mica <i>“yo he venido a hablar de mi libro”</i> tots els experts donaven la seva opinió i creien que era la única, no hi va haver cap consens de quin tipus d'accions calia fer.”</p>	<p>que tinguem ases continues de bosc fa que després els mitjans ho tinguin molt complicat a la hora de treballar, sobretot si les condicions son les que eren..</p>		<p>a nivell institucional no veuen que hi ha moltíssima gent disposada a ajudar i com tenen els seus mecanismes de sempre o no els escolten o no els veuen... Els trucava gent i els derivaven i clar, és gent amb el cotxe a punt equipat amb mantes i preparada, que s'havia de quedar a casa... Són successos tant eventuals que no pots disposar de forma perenne d'una organització, però segur que hi hauria la forma.</p> <p>En un primer terme no sabien com gestionar-ho tot i al final quan s'hi van posar va ser potser massa tard,</p>	<p>Després de l'incendi es van veure mostres de solidaritat molt interessants, la llàstima és que això sempre passa després de l'emergència, abans de que passi és fa difícil que la societat sigui conscient de l'abandonament que pateixen els boscos en quant a gestió forestal.</p>

<p>Límits del propi projecte o iniciativa</p>	<p>“La idea de la nostra iniciativa va ser mal entesa per algunes persones: no fariem cap acció sense el suport ni l’afirmació d’experts forestals, d’ADF’s, d’experts biòlegs i sobretot, de la gent que treballa aquella terra, dels que es coneixen el que és aquella terra, perquè tu pots ser tot lo expert que vulguis però qui més es coneix la zona cremada són la gent que hi viu, la gent que treballa la terra, els pagesos i els agricultors, tots aquells que tenen aquell vincle que va més enllà del que pugui tenir qualsevol persona que visqui en un poble”</p> <p>“la gent es pensava que nosaltres el dia següent aniríem allà a plantar pins”</p>	<p>Costa que la gent col·labori econòmicament avui en dia encara més.</p> <p>perquè no hi ha prou recolzament, ni per part de centres educatius ni per part de les institucions) amb temes d’educació a la canalla, educació infantil</p>	<p>Potser hem de reconèixer un problema que tenim nosaltres que és la gestió de voluntaris perquè d’alguna manera (jo fa només 10 anys que estic a l’entitat i hem vaig apuntar per la crida que es va fer per ajudar a la IAEDEN amb la plataforma Salvem l’Empordà i pel meu propi interès venia a les reunions que es feien i em vaig apuntar a coses que jo sabia que podia fer) la nostra entitat funciona una mica així, a base de gent que s’apropa i ens ofereix els seus coneixements i actituds per ajudar a es nostres campanyes, no tenim cursos de formació del voluntariat i fins i tot quan alguns es fan socis i volen col·laborar activament en l’entitat no sabem ben bé on col·locar-lo perquè tots som molt gent, no sabem con facilita a la gent de</p>	<p>Em va quedar l’espina de no poder 100% útil pel problema, però només amb lo del Paco ja em vaig donar per satisfet.</p> <p>: la dificultat de posar-me en relació amb les institucions perquè amb la gent va ser molt fàcil entre el boca a boca i tothom que buscava alguna cosa a fer, però amb les institucions va ser més complicat, cap òrgan governamental es va posar en contacte amb nosaltres</p> <p>És curiós perquè després del 4t dia, des de la Diputació de Girona van crear una web amb la mateixa funció que nosaltres, però no van dir res i no van fer servir la gent que teníem. Si s’haguessin posat en contacte hagués estat més fàcil però suposo que no estan tant a sobre de les xarxes socials i tenen els seus mecanismes... ho van acabar solucionant però hagués estat més ràpid i efectiu.</p>	

	<p>“un dels inconvenients que ens vam trobar a l'hora de fer accions i que encara ens trobem i per això el moviment ha quedat una mica en terra de ningú és que gairebé tots els boscos de Catalunya són propietat privada i qualsevol acció que tu vulguis fer a un bosc ho has de consensuar amb el propietari o propietària el que passa que la majoria de boscos de Catalunya, ningú sap qui és malgrat el registre civil”</p>		<p>col·laborar amb nosaltres perquè funcionem molt per la inèrcia de grups de treball de molts anys d'experiència on la gent simplement ve, participa en el debat de com fer una campanya i col·laborar en el que vol i el que sap fer i per tant no tenim una borsa de voluntaris a banda dels simpatitzants que ja sabem que podem trucar en un moment donat però no podem oferir cursos de voluntariat perquè tenim una dinàmica molt pròpia de funcionar.</p> <p>Li donem molta importància i tenim problemes de que no vingui gent jove, que no tinguem relleu ja que la mitjana dels voluntaris continus és bastant alta</p>	<p>la gent es confonia entre el 121 i el 021</p> <p>cap institució s'implica i ens ajuda de forma directa, tenien allà una borsa de gent amb ganes d'ajudar i ningú que els pogués dirigir, va ser una mica la pega del projecte.</p> <p>parlava en plural per donar un to institucional però la gent es confonia perquè desconeixia si érem un grup preparat per anar, o era una persona que ho gestionava... i vaig posar un missatge que aclaria que era un punt de trobada entre voluntaris i institucions</p>	
<p>La importància de les xarxes</p>	<p>“vaig veure un tuït [...] que deia a través del hashtag #1català1arbre que buscaven</p>	<p>“fem vídeos, campanyes...”</p>	<p>Per les noves tecnologies i les xarxes socials aquest incendi va generar un allau d'iniciatives de voler ajudar a</p>	<p>és el primer i el més transcendental, va ser la via del moviment, la facilitat que et dona per contactar amb la gent, per arribar-hi sense tu hi vagis, és brutal. I la rapidesa...</p>	

<p>socials, i noves tecnologies de la informació</p>	<p>web màster per fer la web.”</p> <p>“El primer que vaig fer va ser un formulari on la gent es podia inscriure perquè nosaltres poguéssim enviar-li la informació de totes aquelles accions que veiéssim adequades per ajudar en aquell moment al que fos”</p> <p>“Vam fer un perfil de Facebook, la web, i en 2 setmanes s’havien inscrit més de 12.000 persones, al twitter teníem més de 2.000 seguidors, al Facebook més de 3.000.”</p> <p>“vaig fer un tuit explicant la campanya i vaig rebre de centenars de retuits.”</p> <p>“vam sortir a tots els mitjans de</p>	<p>“Per Empordà + verd vam enviar un dels nostres butlletins electrònics”</p>	<p>l’Empordà i les persones afectades pels incendis i la gent ens trucava i ens enviava correus preguntant què fariem nosaltres</p>	<p>en 5 dies 4000, no se m’acudeix cap altre forma de la que ho podríem haver fet.</p> <p>No vaig crear pàgina al twitter perquè no ens atorgava aquesta borsa tant gran de gent que es veiés, i un mur on s’anessin veient les informacions que anava posant la gent.</p>	
---	---	---	---	--	--

	<p>comunicació tant de premsa escrita, digital, televisió, ràdio...”</p> <p>“Jo a Llançà, l’Anna de Barcelona, l’Arnau que estava a la Franja de Ponent, l’Olga a Califòrnia i la noia d’Itàlia i vam aconseguir fer una organització realment 2.0 de treball, ens reuníem virtualment, amb videoconferències per gestionar-ho tot.”</p> <p>“a l’esdeveniment al Facebook 1 empordanès 1 arbre que després es va anomenar 1 català 1 arbre hi havia més de 20.000 invitats.”</p> <p>“Vaig posar el meu telèfon públic a la web perquè la gent pogués trucar i informar-se.”</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>“els tuïts d'espanyols insultant, van ser 4 comentaris, 4 mal intencionats”</p> <p>“Les xarxes socials bullien i jo podia piular el que anava veient”</p> <p>“Aquella nit de l'incendi em va arribar una notificació dient-me que era tendència a la Ciutat de Barcelona, de la repercussió que vaig arribar a tenir”</p>				
<p>Participació social</p>	<p>“els propis veïns que van agafar les seves barques de pescadors i se'n van anar a recollir, [la gent que es tirava pel precipici per salvar-se]”</p> <p>“vaig fer un tuït demanant matalassos i mantes i vull agrair des d'aquí aquesta primera onada de solidaritat, gent inclús</p>	<p>“Hi ha una voluntat de invertir de conservar-ho, que fa els propietaris ens aglutinem amb associacions o consorcis i llavors, en situacions com aquestes busquem què podem fer, mirem plegats”</p>	<p>a tots els pobles la gent es va mobilitzar molt, va ajudar als afectats</p> <p>a nosaltres també ens va venir molta gent des d'entitats culturals, col·lectius de l'Empordà o fins i tot de la Catalunya nord, o ajuntaments de més lluny que volien</p>	<p>et vas adonant de lo humana que en el fons és la gent, en aquesta societat en que pensem que tothom és totalment individualista, vas veient un bri, no d'esperança, però potser sí de llum d'aquella gent disposada a perdre temps seu per dedicar-lo als altres.</p> <p>Hi ha un moviment de cooperacions a nivell local, a l'Empordà a barris de Bcn,</p>	<p>Moltes persones es van bolcar a ajudar en el que van poder durant l'incendi, cosa molt important però no s'ha d'oblidar que és una situació d'emergència de risc on és bàsic que les persones estiguin el màxim de coordinades i formades, en molts casos la bona voluntat no es suficient, es fa complicat ja que a la zona de l'incendi o la gent es confina a</p>

<p>famosa que es va apropar amb el matalàs i les mantes.”</p> <p>“Vam començar a fer menjar per la gent, els restaurants del poble portaven menjar, termos de cafès... Llançà es va mobilitzar enormement davant d'aquesta gent que es va quedar incomunicada.”</p> <p>“Gent de tot tipus, va ser un moviment totalment heterogeni.”</p> <p>“A partir d'obrir el segon pavelló vaig veure que hi havia moltes mans”</p> <p>“Va ser molta gent que va donar el seu suport i que va venir a aportar el que sabien fer”</p>	<p>“en el moment del foc sí que va haver molta resposta i era molta gent que es va moure molt, hi ha hagut gent que s'ha adreçat a nosaltres per a veure com pot col·laborar, no econòmicament si no fent alguna tasca”</p>	<p>col·laborar amb la nostra campanya,</p> <p>Hi havia molta implicació a nivell de tots els àmbits i una part d'aquesta gent va decidir donar a la nostra campanya els beneficis.</p> <p>Sabem que en alguns pobles la gent s'ha agrupat com a Biure que encara fan sortides acompanyats per un biòleg per veure com s'està regenerant la vegetació i que poden fer ells com a veïns del poble per ajudar, en general davant de la gran demanda d'ajudar crec que tothom va poder fer alguna cosa</p>	<p>amb per exemple mercats de 2a mà... gent que té en comú punts d'altruisme i es podria aplicar molt bé aquest principi de voluntariat i d'organització. Entre tots si volem i hi posem ganes hem d'entendre les institucions com a eina, no com a patró.</p>	<p>les seves cases o s'evacua, i això s'ha de fer coordinadament i amb la col·laboració dels afectats.</p>
--	---	--	--	--

	<p>“vam rebre moltes mostres de solidaritat i de comprensió”</p> <p>“La resposta que es va tenir va ser la d'un sol poble, més que mai”</p>				
<p>Treball en xarxa</p>	<p>“reunió en la que van ajuntar experts en temes de reforestació, experts de la zona, biòlegs etc. I ens van convidar a nosaltres perquè teníem una part de recursos humans i recursos tècnics que era molt important.”</p> <p>“També donàvem resposta a totes les entitats, molts clubs de futbol s’hi van sumar, vam poder</p>	<p>“estem en contacte amb l’escola de pastors) veure quines zones es podrien realment mantenir, perquè tampoc té sentit treballar només des d’una oficina amb molts experts, estudiar quines zones són les més convenients i que després no hi hagi ningú que es comprometí a mantenir-ho, o que tingui capacitat per fer-ho, per</p>	<p>Sí, amb administracions no gaires però sí quan algú trucava aquí per demanar què podia fer personalment els vam derivar al consell comarcal</p> <p>I amb altres entitats que van muntar actes per recaptar fons per la nostra campanya</p>	<p>Hi havia un home que es deia Paco, d’un poble de Llers, que va perdre part del seu bestiar i la casa i a través de la pàgina va trobar una família que li va deixar una caravana perquè pogués dormir al costat del seu bestiar. Vam trucar, vam posar en contacte les diferents persones perquè ell només tenia un telèfon i al final vam ajudar, només per això ja va valdre la pena fer la pàgina.</p> <p>Les institucions no es van posar en</p>	<p>Si, es fonamental crear sinergies per tal de fer-se visibles i fer arribar a la societat el misatge, hem col·laborat amb ADF’s, Universitats, Experts, Centre recursos Pedagògics de l’Alt Empordà,...amb convenis de col·laboració, acords verbals, voluntariat,...</p>

	<p>sortir amb la pancarta amb molts camps de futbol, també a molts concerts...”</p> <p>“la Cooperativa de La Fageda ens van oferir 10.000 arbres”</p> <p>“vam fer contactes amb entitats que treballen pel medi ambient com IAEDEN de l’Alt Empordà”</p>	<p>tant l’altra part i per això tenim l’associació de propietaris d’allà, que coneix molt bé el territori.”</p> <p>la cas del bosc està el consorci forestal de Catalunya fundació boscos i també la cooperativa ...</p> <p>“Vam generar aquesta campanya entre la fundació boscos i l’associació de propietaris forestals de l’alt Empordà, amb la idea sobretot d’avivar les empreses de tot tipus de la zona, que poguessin col·laborar, que pogués arribar a tot tipus de gent.”</p>		<p>contacte amb nosaltres</p>	
--	--	--	--	-------------------------------	--

<p>Filosofia</p>	<p>“Els Txarango són com un amic en aquest sentit, són un grup que han aportat dins tota la foscor que hi ha en la situació actual al país, han obert una llum d’esperança per sortir de tot això , amb un missatge positiu i constructiu. Nosaltres crec que érem el mateix, tot el dia es veien notícies dolentes, boscos cremats, granges cremades, gent que ho perd tot, gent morta... i la única notícia positiva que sortia aquells dies als mitjans de comunicació era la onada de solidaritat que es rebia”</p> <p>“fer veure a la gent de la comarca que no estàvem sols que no era una cosa aïllada, que era una resposta de tot el país respecte una tragèdia com aquesta.”</p>			<p>si tens ganes de fer alguna cosa, no t’ho repensis, si et veus amb temps i ganes i sobretot ganes i aquesta emoció, perquè ho has de sentir, de posar-t’hi, dedicar hores i al final te’n surts, perquè les primeres 5 hores la pàgina estava morta i tot un dia compartint pel Facebook enviant la informació...i poc a poc vam arribar a que RAC1 parles de la pàgina.</p> <p>em va fer tornar a creure que hi ha gent voluntariosa amb ganes d’ajudar i altruista i no aquest materialisme tant inculcat que tenim tots i pensem que es comparteix a nivell social i hi ha moltíssima gent, en aquesta cafeteria mateix segur que tres o quatre hi haurien anat o estarien disposats a ajudar, perquè és gent que valora els vincles emocionals, les relacions personals...</p>	

	<p>“El missatge en positiu és clau i fonamental perquè la gent quan les coses van molt malament necessita tenir notícies bones”</p> <p>“El que volíem era donar aquest missatge a la societat, que malgrat el que estem passant, som un poble, som un sol poble que camina cap a una direcció, en aquest cas la direcció de la solidaritat”</p> <p>“encomanar a la gent del meu voltant aquestes ganes de fer, de canviar el món...”</p> <p>“sóc d’aquella gent que no li agrada estar-se de braços plegats veient com passa i quan veu una cosa que no li agrada intenta canviar-ho”</p>				
--	---	--	--	--	--

<p>Reptes de futur</p>	<p>“evitar que torni a passar”</p> <p>“Mantenir els boscos nets”</p> <p>“pels propietaris forestals, assegurar-se que no hi hagi molt sotabosc, hi ha moltes cooperatives, empreses, moviments socials i mediambientals que estarien disposats i encantats d’ajudar-los a netejar-lo”.</p> <p>“respectar les mesures de seguretat”</p> <p>“Ser conscient dels riscos que es corren”</p> <p>“Fer força als ajuntaments i la</p>	<p>poder recuperar espais oberts o zones de pastura i zones de cultiu.</p> <p>ens hem d’involucrar amb el tema de producció ecològica, per sensibilitzar la gent de la importància de l’evolució ecològica.</p> <p>això fa veure una mica que part de gestionar el bosc es necessita tenir espais oberts, per què els mitjans d’extinció hi puguin treballar, perquè tinguem talla focs;</p>	<p>no retallar més els professionals i els cossos professionals d’extinció dels incendis,</p> <p>explicar a la gent la gestió forestal</p> <p>potser no entenen molt bé de com hauria de funcionar l’ecosistema del bosc i creiem que seria important explicar això.</p> <p>Cal més informació i formació cap a tothom.</p>	<p>a nivell autònom o crear-se organismes o dur a terme iniciatives per potenciar el voluntariat tant ambiental com d’altres àmbits, com prevenir aquests problemes ambientals, perquè un dels problemes bàsics va ser el sotabosc.</p> <p>I si tots els de la pàgina es posessin d’acord per netejar-ho i dur a terme iniciatives, alguna cosa es podria fer.</p> <p>cal conscienciar a la gent de que el voluntariat no et fa perdre res, al contrari, perquè crees uns vincles emocionals i veus una humanitat que enlloc més la podràs apreciar.</p> <p>hem de crear consciència de que tu mateix pots fer alguna cosa, organitzant-te entre deu potser pots netejar un sotabosc. Però tenim la consciència de derivar responsabilitats, perquè sempre pensem que hi ha l’estat per sobre, doncs ja ho</p>	<p>Conèixer l’arrel del problema permet treballar més eficientment per evitar futurs problemes, el rol bàsic primer és entendre el problema, i treballar per enfortir certes postures necessàries així la societat pot fer pressió a les institucions que tenen competències en aquests temes.</p>

	<p>gent dels Ajuntaments, els regidors... per fer uns plans de protecció forestal reals, que estan fets però que no s'apliquen.“</p> <p>“Estimar el bosc, cuidar-lo...”</p> <p>“fer campanyes de neteja de sotabosc, ara allà l'Alt Empordà estan preparant una amb una entitat de joves una campanya per netejar sotabosc i brossa.”</p>			<p>faran ells, i no, ens hem d'implicar, perquè ja hem vist que moltes coses no saben ni ells com respondre, no son omnipotents</p>	
<p>Aprentatge de l'experiència</p>	<p>“planificar”</p> <p>“He reforçat coneixements”</p>			<p>Les mostres d'humanitat que he vist, no les havia vist enlloc més</p> <p>les xarxes socials, fan que la resposta sigui tant bulliciosa, tant ràpida que al cap de 5 dies hi hagi 4000 persones per una</p>	

	<p>“He après que en els moments crítics i claus Catalunya és un sol poble i em sento orgullós del país del que sóc, del que he nascut i del que sempre seré.”</p> <p>“Treball en equip a través del 2.0 superant la distància”</p> <p>“Tractar amb els Ajuntaments”</p> <p>“Haver conegut gent”</p>			<p>causa ambiental i humanitària. Fa veure que hi ha poder a les xarxes socials més enllà del màrqueting i del que es fan servir.</p> <p>sobretot que si tens ganes de fer alguna cosa, no t'ho repensis, si et veus amb temps i ganes i sobretot ganes i aquesta emoció, perquè ho has de sentir, de posar-t'hi, dedicar hores i al final te'n surts</p>	
--	---	--	--	---	--

12 . LINK DOCUMENTAL :

<http://www.megashares.com/upostfile.php?fid=38053929>

13 . DOSSIER FOTOGRAFIC

